

Simultaanitulkin kompetenssi ja sen kehittyminen

Tanja Huutokari

Tampereen yliopisto

Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö

Käännöstiede (englanti)

Pro gradu -tutkielma

Toukokuu 2015

Tampereen yliopisto

Käännöstiede (englanti)

Kieli-, käännös- ja kirjallisuustieteiden yksikkö

Huutokari, Tanja: Simultaanitulkin kompetenssi ja sen kehittyminen

Pro gradu -tutkielma, 64 sivua, liite 5 sivua, englanninkielinen lyhennelmä 12 sivua.

Toukokuu 2015

Tiivistelmä

Tämä pro gradu -tutkielma käsittelee simultaanitulkkausta, joka on vaativaa ja monipuolista kieliammattilaisen viestintätyötä. Tutkielman tavoitteena on selvittää, mistä simultaanitulkin kompetenssi koostuu ja kuinka kompetenssi kehittyy erityisesti tulkkikoulutuksen kautta.

Tutkimusmenetelmänä on kvantitatiivinen aineiston analyysi. Aineistona käytän simultaanitulkeille kohdistettua kyselyä, jossa selvitän heidän kokemuksiaan kompetenssin kehittymisen ajankohdasta ja määrästä. Kysymyksissä tarkastellaan listaamaani 19 keskeisintä kompetenssin osatekijää. Kohderyhmä on rajattu simultaanitulkkeihin, joiden yhtenä työkielenä on suomi. Analysoituja vastauksia on 36.

Kyselyn tuloksista nousivat esille erityisesti seuraavat seikat. Suurin osa vastaajista koki, että merkittävimmin tulkkikoulutuksen aikana olivat kehittyneet osatekijät simultaanitulkkaustekniikka, tulkkauslaitteiden käyttö ja ammattietiikka. Työelämässä puolestaan suurimman osan mielestä kehittyivät osatekijät vieraan kielen ammattimainen käyttö, toimeksiantoon valmistautuminen, tiedonhankintataidot, tulkkitiimityöskentely, konferenssitietous, alan käytännöt, asiakkaiden kanssa toimiminen, stressinsietokyky ja joustavuus. Kokonaisuudessaan ja jokaisen yksittäisen osatekijän kohdalla vastaajat kokivat kompetenssin kehittyneen enemmän työelämässä kuin tulkkikoulutuksen aikana. Vastaajat oli mahdollista jakaa koulutuksen perusteella konferenssitulkkauksen erikoistumiskoulutuksen suorittaneisiin ja muihin vastaajiin. Verrattuna muihin vastaajiin erikoistumiskoulutuksen suorittaneet vastaajat arvioivat useamman kompetenssin osatekijän kehittyneen tulkkikoulutuksen aikana ja lisäksi kompetenssin osatekijöiden kehittyneen määrällisesti enemmän tulkkikoulutuksen aikana.

Avainsanat: simultaanitulkkaus, tulkkausprosessi, tulkkauksen laatu, tulkkikoulutus, tulkin kompetenssi, kompetenssin kehittyminen

SISÄLLYS

1.	JOHDANTO.....	1
2.	SIMULTAANITULKKAUS JA SEN ASETTAMAT VAATIMUKSET.....	3
2.1.	Tulkkausympäristö.....	4
2.2.	Tulkkausprosessi.....	5
2.2.1.	Valmistautuminen.....	7
2.2.2.	Toiminta tulkkauskopissa.....	10
2.2.3.	Kuuntelu, ymmärtäminen ja analysointi.....	11
2.2.4.	Puheen tuottaminen.....	12
2.2.5.	Tarkkaavaisuus ja muisti.....	14
2.3.	Laadukas tulkkaus.....	16
3.	TULKIN KOMPETENSSIN JÄLJILLÄ.....	20
3.1.	Tulkkikoulutus.....	21
3.1.1.	Konferenssitulkkien erikoistumiskoulutus.....	24
3.1.2.	Soveltuvuuskokeet.....	25
3.2.	Kompetenssin koostumus.....	27
3.2.1.	Perusedellytykset.....	29
3.2.2.	Tulkaustaidot.....	31
4.	TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTO.....	34
5.	TULOKSET.....	38
5.1.	Vastaajien taustatiedot.....	38
5.2.	Arviot kompetenssin kehittymisestä.....	43
5.2.1.	Kompetenssin kehittymisen ajankohta.....	44
5.2.2.	Kompetenssin kehittyminen tulkkikoulutuksessa.....	46
5.2.3.	Kompetenssin kehittyminen työelämässä.....	48
5.2.4.	EMCI-koulutettujen vastaukset verrattuna muiden vastauksiin.....	50
5.3.	Yhteenveto ja pohdinta.....	54

6. LOPUKSI	59
LÄHTEET	61
LIITE.....	I
ENGLANNINKIELINEN LYHENNELMÄ.....	I

1. JOHDANTO

Tulkkaus on suullista kääntämistä, viestin välittämistä kahden tai useamman erikielisen osapuolen välillä. Tulkki on tavallaan välikappale, jota käytetään silloin kun kommunikaatio on muuten mahdotonta tai ei tarpeeksi selkeää osapuolten kielitaidon takia. Tulkkaus on pohjimmiltaan monipuolista kieliammattilaisen viestintätyötä, joka vaatii korkeatasoista kielitaitoa kahdessa tai useammassa kielessä. Pelkkä kielitaito ei kuitenkaan riitä, vaan ammattilaistulkilta vaaditaan myös laajaa ammattiosaamista, joka koostuu monista eri asioista.

Käännöstieteen opiskelijalle Tampereen yliopistossa tulee pakollisten tulkkauskurssien yhteydessä väistämättä mieleen kysymys siitä, haluaako tulevaisuudessa työskennellä myös tulkkina vai suuntautuuko yksinomaan kääntämiseen. Itselläni vastaus oli, että mielelläni työskentelisin myös tulkkina. Kuitenkin tulkkausta harjoitellessa eteen nousi kysymys: onko minusta oikeasti tulkiksi? Kysymyksen innoittamana halusin lähteä selvittämään mistä tulkin kompetenssi lopulta koostuu ja kuinka kompetenssi voi kehittyä ammattitulkin tasolle. Millaisia ominaisuuksia, kykyjä ja taitoja henkilöltä vaaditaan, jotta hän voisi onnistuneesti toimia tulkkina ja tuottaa laadukasta tulketta? Mitä ovat ne perusedellytykset, jotka tulkiksi pyrkivällä täytyy olla, ja mitä taitoja koulutuksen ja työkokemuksen kautta voidaan kehittää? Halusin lähestyä kysymyksiä tulkkien omien mielipiteiden kautta, joten päätin toteuttaa kyselyn tutkielmani aineistoksi. Rajasin tutkielmani koskemaan vain simultaanitulkkausta ja kohdistin kyselyni suomea työkielenä käyttäville simultaanitulkeille. Kyselyn avulla selvitin miten simultaanitulkit ovat kokeneet oman kompetenssinsa kehittyneen: kuinka paljon he painottavat koulutuksen merkitystä kompetenssinsa kehittymisessä ja mitkä kompetenssin osatekijät kehittyvät heidän mielestään ennemminkin vasta ammattia harjoittaessa.

Simultaanitulkkaus on vaativaa asiantuntijatoimintaa. Siinä tapahtuva yhtäaikainen kuuntelu ja puhuminen poikkeavat ihmisten tavanomaisesta viestinnästä, ja niinpä tulkkaustaitoa täytyykin harjoitella. Tuskin kukaan voi olla hyvä simultaanitulkki kokeillessaan tulkkausta ensimmäistä kertaa. Koulutus on siis simultaanitulkeille erittäin tärkeää. Esimerkiksi Euroopan Unioni palkkaa nykyisin vain tulkkeja, jotka ovat suorittaneet konferenssitulkkauksen erikoistumiskoulutuksen. Tämän perusteella voidaan sanoa, että korkeakoulutus on osa simultaanitulkin kompetenssia. Kuitenkin usein puhutaan myös siitä, ettei kuka tahansa sovellu tulkiksi. On olemassa luonnonlahjakkuuksia, jotka oppivat tulkkaustaidot helposti ja vaivattomasti. Toiset joutuvat ponnistelemaan enemmän. Kun soveltuvuuskokeissa testataan henkilön soveltuvuutta

tulkkauslalle, pyritään selvittämään onko henkilöllä tarvittavat valmiudet jotta hän koulutuksen myötä oppisi vaadittavat tulkkaustaidot.

Tutkielmassani selvitän simultaanitulkin kompetenssia ja sen kehittymistä koulutuksen kautta. Luvussa kaksi määrittelen ensin simultaanitulkkausta ja kuvaan sitä tulkkaustilanteiden näkökulmasta. Toimintaympäristö ja tulkkauksen puitteet vaikuttavat olennaisesti tulkin työhön, ja koska simultaanitulkkaus ja konferenssitulkkaus liittyvät tiiviisti toisiinsa, kuvaan konferenssia toimintaympäristönä tulkin kannalta. Tämän jälkeen kuvaan itse tulkkaustapahtumaa ja tulkin toimintaa tulkkausprosessin kautta. Selvitän millaisia sisäisiä ja ulkoisia toimintoja simultaanitulkki suorittaa niin tietoisesti kuin tiedostamattaankin eli mitä vaatimuksia itse tulkkausprosessi asettaa tulkin kompetenssia ajatellen. Kyseisessä luvussa paneudun lisäksi laadukkaan tulkkauksen määritelmien kautta esiin nouseviin kompetenssin osa-alueisiin.

Luvussa kolme tarkastelen simultaanitulkin kompetenssia eri näkökulmista. Ensimmäisenä esittelen kompetenssin ja ammattitaidon kehittymistä yleisellä tasolla. Sitten tarkastelen tulkkikoulutuksen sisältöä sekä soveltuvuuskokeiden vaatimuksia ja etsin näiden kautta kompetenssin koostumusta. Lopuksi esittelen niitä perusedellytyksiä ja tulkkaustaitoja, jotka ovat simultaanitulkin ammatissa tärkeitä. Kokoan yhteen jo luvussa kaksikin esiin tulleita kompetenssin osatekijöitä.

Luvussa neljä esittelen tutkimusmenetelmäni ja tutkimusaineistona käyttämäni simultaanitulkeille tehdyn kyselyn, jonka keskiössä on oma listaukseni simultaanitulkin kompetenssin osatekijöistä. Kyselyn avulla selvitän, kuinka simultaanitulkit kokevat oman kompetenssinsa kehittyneen eritellysti jokaisen listaamani osatekijän kohdalla: mitkä osatekijöistä ovat kehittyneet merkittävimmin ennen tulkkikoulutusta, mitkä tulkkikoulutuksen aikana ja mitkä vasta ammattia harjoitettaessa. Luvussa viisi esittelen vastausten perusteella saatuja tuloksia ja luvussa kuusi päätän tutkielmani.

2. SIMULTAANITULKKAUS JA SEN ASETTAMAT VAATIMUKSET

Tulkkausviestintä voidaan jakaa erilaisiin tulkkauslajeihin sekä tulkkausmenetelmiin. Tulkkauslajeja on pääasiassa kaksi: asioimistulkkaus sekä konferenssitulkkaus. Tulkkausmenetelmiä puolestaan konsekutiivi- ja simultaanitulkkaus. Tulkkauslajit kertovat millaisessa ympäristössä ja tilanteessa tulkkaus tapahtuu. Asioimistulkkaus tarkoittaa tulkkausta asioimistilanteessa, eli esimerkiksi lääkärin vastaanotolla tai viranomaisen ja asiakkaan tavatessa. Konferenssitulkkaus sijoittuu nimensä mukaisesti konferenssimaisiin tilaisuuksiin, kuten monikielisiin kokouksiin, seminaareihin ja istuntoihin. Tulkkausmenetelmät puolestaan kertovat miten tulkkaus käytännössä hoidetaan. Konsekutiivitulkkaus tarkoittaa peräkkäistulkkausta, jossa puhuja puhuu ensin, ja kun hän pitää tauon, tulkki kääntää puheen toiselle kielelle. Puhuttujen pätkien pituudet voivat vaihdella yksittäisistä lausahduksista kokonaiseen puheeseen. Simultaanitulkkauksessa tulkkaus tapahtuu samanaikaisesti puhujan puheen kanssa. Tulkki on kuitenkin aina hieman jäljessä, jotta hän voi kuunnella mitä puhuja sanoo, mutta periaate on, että sekä puhuja että tulkki puhuvat yhtä aikaa.

Tutkielmani keskittyy simultaanitulkkaukseen, ja koska simultaanitulkkausta käytetään pääasiassa konferenssitulkkauslajissa, jäävät tutkielmani ulkopuolelle asioimistulkkaustilanteet, mutta myös konsekutiivitulkkausmenetelmä, vaikka sitä käytetään myös konferenssitulkkauksessa. Jako on kuitenkin tulkkien kannalta epäolennainen, koska useimmat tulkit voivat tehdä töitä molemmilla tulkkausmenetelmillä ja monenlaisissa ympäristöissä, ja voi olla vaikeaa erotella tulkin kompetenssia eri tilanteiden osalta. Tutkielmani kannalta on kuitenkin järkevää keskittyä yhteen tulkkausmenetelmään. Haluan keskittyä simultaanitulkkaukseen siksi, että se on suomalaisille englannin kielen tulkeille käsittääkseni yleisempi tulkkausmuoto ja siksi, että sitä pidetään yleisesti vaativampana kuin konsekutiivitulkkausta. Tutkielmani ei ole kuitenkaan kieliparisidonnainen, enkä keskity ainoastaan englannin kielen simultaanitulkkeihin vaan Suomessa toimiviin simultaanitulkkeihin yleensä.

Simultaanitulkkausta pidetään haastavana kieliammattilaisen työnä. Yhtäaikainen kuuntelu ja puhuminen ja samalla kääntäminen poikkeaa ihmisen normaalista kommunikaatiotavasta niin paljon, että se kuulostaa lähes mahdottomalta tehtävältä. Tulkkausmenetelmän haastavuudesta kertoo jotain myös se, että usein tulkkipäätöksessä harjoitellaan ensin konsekutiivitulkkausta ja

vasta sen jälkeen simultaanitulkkausta. Simultaanitulkkauksen harjoittelu perustuu siis osittain jo aiemmin opittuun.

Tässä luvussa selvitän simultaanitulkkauksen olemusta tulkkaustilanteiden ja tulkkausprosessin sekä tulkkauksen laadun kautta. Ensin käsittelen yleisesti simultaanitulkkin työoloja ja ympäristöä, jossa tulkki toimii. Sitten paneudun itse tulkkaustilanteeseen ja siihen, mitä tulkki tulkkauksen aikana tekee. Lopuksi koostan tutkimuksien kautta tietoa tulkkauksen laatuun ja arvioitiin liittyen.

2.1. TULKKAUSYMPÄRISTÖ

Simultaanitulkkausta käytetään tulkkausmuotona yleisesti konferenssimaisissa ympäristöissä, koska se on nopeampaa ja monikielisissä tapahtumissa tehokkaampaa kuin konsekutiivitulkkaus, sillä puhe pystytään yhtä aikaa tulkkaamaan monille eri kielille. Simultaanitulkkauksen edellytyksenä on, että tulkkauspaikalta löytyvät tarvittavat laitteet. Yleensä tulkit istuvat omissa tulkkauskoipeissaan, jotka sijaitsevat tavallisesti tilan takaosassa, josta voi nähdä mitä tilassa tapahtuu. Kun puhuja puhuu mikrofoniin, tulkit kuulevat puheen kuulokkeiden välityksellä koppeihinsa ja samalla puhuvat omaan mikrofoniinsa. Tulke välittyy kohdekielisille kuuntelijoille heidän kuulokkeisiinsa. Tulkkauslaitteisto sisältää myös erilaisia säätimiä, joista voi säätää tulkkauskanavaa, äänenvoimakkuutta tai laittaa oman mikrofoninsa pois päältä. Kaarina Hietanen kuvaa kahta harvemmin toteutettavaa simultaanitulkkaustapaa. Jos tulkkausta tarvitsevia henkilöitä on vähän tai kustannussyyt niin vaativat, voidaan käyttää myös kannettavaa tulkkauslaitteistoa. Tässä versiossa tulkilta kuitenkin puuttuu kopin suoja, jolloin tulkin puhe kuuluu kaikille tilassa oleville hälyäänenä. Tämä edellyttääkin tulkilta kuiskaustekniikan käyttöä sekä entistä parempaa keskittymiskykyä. Mikäli tekniikkaa ei ole ollenkaan saatavilla, simultaanitulkkaus voidaan joissain tapauksissa toteuttaa kuiskaamalla, niin että tulkki istuu tai seisoo kuuntelijoidensa vieressä. Kuiskaustulkkaus ei kuitenkaan ole mahdollista, mikäli kuulijoita on enemmän kuin kolme. (Hietanen 2004, 286–287.)

James Nolan kertoo simultaanitulkkien työskentelevän normaalisti pareina tulkkikoipeissa niin, että molemmat tulkit tulkkaavat samaa kielisuuntaa. Tulkit vuorottelevat keskenään tulkaten korkeintaan noin 30 minuutin pätkiä noin kolmen tunnin ajan kerrallaan. Tämän on todettu olevan keskimääräinen maksimiaika, jona tehtävässä tarvittavaa keskittymiskykyä ja tarkkuutta voidaan pitää yllä. Yleensä tulkit tulkkaavat omaan äidinkieleensä päin. Tilanteessa käytettyjen kielten määrä voi kuitenkin määritellä tulkkitiimien koostumuksen ja käytetyn metodin. Esimerkiksi YK:n englannin kielen kopissa on tavallisesti kaksi tulkkia, joista toinen tulkkaa venäjältä ja toinen espanjasta ja heistä molemmat myös ranskasta englantiin. Joidenkin kielten kohdalla käytetään rele-

tulkkausta, jossa viesti ei kulje suoraan kielestä A kieleen B, vaan viesti tulkataan ensin kielestä A kieleen C ja sitten kielestä C kieleen B. (Nolan 2005, 4.) On olemassa myös retourtulkkaus, joka tarkoittaa, että ensimmäinen tulkki tulkaa omasta äidinkielestään vieraaseen kieleen ja seuraava tulkki tästä kielestä omaan äidinkieleensä, koska ei ymmärrä alkuperäistä puhekieltä (Sunnari 2004, 310).

Laadukkaan tulkkauksen varmistamiseksi tulkin työympäristön pitäisi olla optimaalinen. Roderick Jones painottaa, että tulkilla tulisi olla näköyhteys puhujaan sekä kuulijoihinsa, jotta hän voi lukea heidän kehon kieltään ja nonverbaalista viestintäänsä. Tällä tavalla tulkki pystyy paremmin käyttämään tilanteeseen sopivia intonaatioita ja sananvalintoja. (Jones 1998, 71.) Tärkeää on myös, että ympäristö on rauhallinen eikä kuulemista tai keskittymistä häiritseviä tekijöitä ole. Tulkkaus vaatii tulkilta tarkkaavaisuutta, ja koska tarkkaavaisuuden määrä on rajallinen, se pitäisi voida kohdistaa olennaiseen. Asiaan voivat vaikuttaa ulkoiset tekijät, jotka voivat vetää tarkkaavaisuutta puoleensa ja näin vähentää tarkkaavaisuuden kohdistamista olennaiseen. Tulkin työtila, tulkkauslaitteiden toimivuus ja melu voivat kaikki vaatia oman osansa tarkkaavaisuudesta mikäli asiat eivät ole optimaalisesti. Äänieristetty tulkkauskoppi kuitenkin mahdollistaa työskentelyn rauhallisessa ympäristössä hyvin.

Konferenssitulkkaus on aina ryhmätyötä. Tulkkiparien muodostaman tulkkiryhmän lisäksi tulkin yhteistyökumppaneita ovat teknikot, jotka huolehtivat tulkkauksen teknisten ratkaisujen toimivuudesta. Tulkkiryhmää edustaa myös päätulkki, joka huolehtii työolosuhteista ja toimii yhteyshenkilönä. Hän toimittaa tulkeille tarvittavat tiedot ja materiaalit yhteistyössä kongressisihteerin kanssa. (Hietanen 2004, 290–291.)

Konferenssimaiset tilaisuudet voivat olla monenlaisten eri tahojen järjestämiä. Tulkin työnantajana voi siis olla esimerkiksi kansainvälisiä yrityksiä ja organisaatioita, yksityisiä yrityksiä, liittoja, ministeriöitä, tuomioistuimia tai tieteellisiä ja akateemisia tahoja. Näin myös tulkattavat aihepiirit vaihtelevat laidasta laitaan. Samoin toimeksiantajien tiedot tulkkien toimintaedellytyksistä voivat vaihdella ja näin tulkkausympäristöissä voi olla eroja.

2.2. TULKKAUSPROSESSI

Tässä yhteydessä tarkoitan tulkkausprosessilla niitä asioita, jotka tulkki tekee yhden toimeksiannon puitteissa. Prosessiin en kuitenkaan sisällytä toimeksiannon hankkimista tai toimeksiantajan kanssa tehtäviä sopimuksia, vaan pelkästään tulkin osalta suoritettavia toimia hänen pyrkiessään onnistuneeseen tulkkaukseen. Oman määritelmäni mukaan tulkkausprosessin alkupiste on se, kun

tulkki saa tietoonsa tilanteen, jossa tulkkaus tapahtuu, ja aihepiirin, jota tilanteessa käsitellään. Tulkkausprosessi loppuu silloin kun tulkki on lopettanut tulkkauksensa eikä häntä enää tarvita.

Jorma Tommola on hahmotellut kääntämisen viestintämallin, jossa kuvataan kääntäjää/tulkkia välittäjänä kaksoisroolissaan: sekä tekstin vastaanottajana että tuottajana. Tulkki vastaanottaa ensin viestin lähettäjältä suullista viestintäkanavaa pitkin lähdekielisen lähdetekstin, joka sisältää tilannesidonnaisuuden, viestintätarkoituksen ja ilmaistavat merkitykset. Tämän jälkeen tulkki tuottaa uuden, kohdekielisen kohdetekstin, joka myös sisältää saman tilannesidonnaisuuden, viestintätarkoituksen ja ilmaistavat merkitykset, ja välittää tämän viestin vastaanottajalle. (Tommola 2006, 12.) Simultaanitulkki suorittaa tätä kaksoisrooliaan vieläpä yhtäaikaaisesti. Hän vastaanottaa kuulemaansa lähdekielistä puhetta samaan aikaan kun tuottaa itse kohdekielistä puhetta.

Daniel Gile on koostanut tulkkauksen tutkimuksen piirissä laajasti tunnetut tulkkauksen kuormitusmallit (Effort Model) sekä konsekutiivi- että simultaanitulkkaukseen. Hän pohjaa mallinsa tekemilleen huomioille siitä, että tulkkaus vaatii jonkinlaista henkistä energiaa, jota on varastossa vain tietty määrä. Usein tulkkaus kuluttaa lähes kaiken tämän henkisen energian ja joskus vaatii enemmän kuin on saatavissa, mikä voi aiheuttaa suoriutumisen heikkenemistä. Simultaanitulkkaustapahtuma voidaan hänen mukaansa koostaa kolmesta erillisestä kuormituksesta (*effort*). Ensimmäisenä on kuuntelu- ja analyysikuormitus (*listening and analysis effort*), joka koostuu kaikista ymmärrykseen tähtäävistä kognitiivisista toiminnoista. Toisena on tuottamiskuormitus (*production effort*), joka sisältää mielessä olevat välitettävän viestin representaatiot, puheen tuottamisen suunnittelun ja suunnitelman toteuttamisen. Kolmantena on muistikuormitus (*memory effort*), joka kuvaa lyhytkestoiseen muistiin kohdistuvaa suurta tarvetta johtuen (a) lähdekielisen puheen kuulemisen ja sen prosessoinnin välisestä ajasta (b) kohdekielisen viestin muodostuksen ja tuottamisen välisestä ajasta (c) taktisista keinoista, esimerkiksi epäselvän kohdan jälkeen lisäkontekstin odottamisesta ja (d) lingvistisistä syistä. Hänen mukaansa nämä kolme peruskuormitusta ovat yleensä aktiivisia yhtä aikaa ja niinpä ne kaikki vaativat osan käytössä olevasta kokonaisprosessointikapasiteetista. (Gile 1995, 161–170.)

Kilian Seeber on myös koostanut oman kuormitusmallinsa (*Cognitive Load Model*) osittain Gilen mallin inspiroimana, mutta eri teoriaan perustuen. Mallissa huomioidaan erillisten mutta tulkkauksen aikana yhtä aikaa tapahtuvien toimintojen luoma kuormituksen määrä. Simultaanitulkkaus on yhdistelmä kielen ymmärtämis- ja tuottamistoimintoa, jotka jakautuvat tarvevektoreihin (*demand vectors*). Näitä ovat vastaanotetun ja tuotetun kielen hahmotuksellinen ja auditiivinen prosessointi (*perceptual auditory verbal processing of input and output P*), vastaanotetun ja tuotetun kielen kognitiivinen ja verbaalinen prosessointi, (*cognitive-verbal*

processing of input and output C) sekä tuotetun kielen verbaalinen ja reaktiivinen prosessointi (*verbal-response processing of output R*). Mallissa interferenssi (*I*) lasketaan ja lisätään konfliktikertoimena silloin kun kaksi tai useampi toiminta tapahtuvat toistensa kanssa päällekkäisesti. Lisäksi mukana on säilymiskomponentti (*S*), joka kuvastaa työmuistiin tallentuneiden osasten aiheuttamaa kuormitusta ennen niiden integraatiota ja/tai tuottamista. Tämä muistikomponentti lisätään kielen ymmärrystoimintoon, koska simultaanitulkkauksen luonne todennäköisesti aiheuttaa suurempia muistivaatimuksia kuin tavallinen kielen ymmärtäminen. Kyseinen malli pystyy tuottamaan Gilen mallia kattavamman näkökulman kuormitukseen vaikuttavista tekijöistä ja analysoimaan yksityiskohtaisemmin paikallista kognitiivista kuormitusta. (Seeber 2011, 187–190.)

Näiden kuormitusmallien perusteella tulkkausprosessin voidaan ajatella siis koostuvan tulkkauskuormituksista. Mukaan on kuitenkin otettava myös itse tulkkaussuorituksen ulkopuolisia tapahtumia, kuten toimeksiantoon valmistautuminen sekä toiminta tulkkauskopissa, koska nämä seikat voivat vaikuttaa olennaisesti tulkkauksen onnistumiseen. Tällä perusteella määrittelen tulkkausprosessin yksinkertaistetusti koostuvan viidestä eri osasta:

1. toimeksiantoon valmistautuminen
2. toiminta tulkkauskopissa
3. kuuntelu, ymmärtäminen ja analysointi
4. puheen tuottaminen
5. tarkkaavaisuus ja muisti.

2.2.1. Valmistautuminen

Valmistautuminen on ensimmäinen osa tulkkausprosessia. Kaarina Hietasen mukaan suurin osa tulkin työajasta kuluu juuri valmistautumiseen (Hietanen 2004, 292). Tulkki valmistautuu jokaiseen työtehtäväänsä erikseen, mutta suorittaa jatkuvasti myös pitkän aikavälin yleistä valmistautumista tiedonkartuttamismielessä. Ennen tulkkaustilannetta tulkki käy läpi tulkattavaan aihepiiriin liittyvää sanastoa ja tekstejä sekä kaiken materiaalin, jonka hän on saanut toimeksiantajalta, esimerkiksi konferenssin järjestäjältä, etukäteen. Marianna Sunnarin mukaan tulkin tulee perehtyä kokousasiakirjoihin ja esitysten käsikirjoituksiin sekä opetella tilaisuudessa käsiteltävien erikoisalojen keskeinen asiasisältö ja terminologia (Sunnari 2004, 314). Tällöin tulkki pystyy

ennakoimaan puhujan sanomaa, mikä helpottaa tulkin työtä, parantaa tulkkeen laatua sekä säästää aikaa. Tulkilta ei vaadita käsiteltävän alan asiantuntemusta, mutta hänen täytyy olla puheen ymmärtämisen ja jäsentämisen asiantuntija. On siis toimeksiantajan vastuulla, että tulkille toimitetaan etukäteen kaikki tarvittava materiaali. Pohjoismaisessa kielisopimuksessa (Kielisopimus 1992) mainitaan tulkin tietopuolisesta pätevyydestä seuraavaa: ”mitä vankemmat yleistiedot tulkilla on, sitä paremmat edellytykset hänellä on suoriutua erilaisista tulkkaustehtävistä”. Toisin sanoen kaikki, mitä tulkki jo ennestään aihepiiristä tietää, on hyväksi. Puheissa on myös paljon sellaista, joka toistuu melkeinpä tilanteesta riippumatta ja näin auttaa tulkkia ennakoimaan, mitä on tulossa. On tavallista esimerkiksi aloittaa virallinen puhe fraasilla ”hyvät naiset ja herrat”. Toisaalta aihepiiriin valmistautuminen voi olla hankalaa suuren tietomäärän vuoksi. Aina tulkki ei voi tietää mikä on olennaista juuri tietyn esityksen kannalta, jos hänen tiedossaan on ainoastaan aihepiiri yleisesti eikä sen tarkempia käsikirjoituksia puheista.

Daniel Gile mainitsee kolme eri valmistautumisvaihetta: ennakkovalmistautuminen, viime hetken valmistautuminen ja valmistautuminen jo konferenssin alettua. Ennakkovalmistautuminen tapahtuu konferenssin järjestäjiltä saadun materiaalin perusteella. Tämä voi sisältää myös ohjeistuksia ennen konferenssia. Viime hetken valmistautumisesta on kyse silloin kun tarvittava materiaali saadaan vasta tulkkauspaikalla ja tulkilla on hetki aikaa tutustua siihen. Konferenssin aikana tulkki voi valmistautua tulevaan lisämateriaalin pohjalta, keskustelemalla osanottajien kanssa taukojen aikana tai jo kuultujen esityksien ja keskustelun pohjalta. (Gile 1995, 147–148.)

Tulkin käsikirjan mukaan on olemassa neljä eri tietolähdettä, joita tulkki voi käyttää valmistautumisessa hyväkseen: oma muisti, toimeksiantajan ennakolta lähettämä aineisto, itse ennakolta jäljitetty tieto sekä esityksen aikana puheesta saatu tieto, joka voi auttaa seuraavien puhejaksojen ymmärtämisessä (Saresvuo & Ojanen 1988, 78). Tulkin valmistautuminen käsittää tutustumista käsiteltävään aihepiiriin, puhujaan sekä yleisöön. Kysymyksiä, joita tulkki voi itselleen esittää valmistautumisvaiheessa ovat esimerkiksi seuraavat: kuka puhuja on, mitä kansallisuutta hän edustaa, millainen ajatusmaailma ja mielipiteet hänellä on, millainen kielitaito hänellä on, millaisia ovat puhujan intonaatio, eleet ja ilmeet, ketä kuulijat ovat, mitä kansallisuutta he edustavat, onko käytetty kieli heille vieras vai äidinkieli, mitä konferenssista toivotaan saatavan irti, kuinka hyvin kuulijat tuntevat esityksen taustat, mikä on kuulijoiden yhteiskunnallinen asema sekä pitäisikö tulkin olla virallinen vai tuttavallisempi (Saresvuo & Ojanen 1988, 79).

Terminologian kerääminen on tärkeää niin yksittäisen toimeksiannon kannalta kuin myös uraa ja erikoistumista ajatellen. Hong Jiangin mukaan simultaanitulkin keräämä sanasto ei ole vain listaus tulkille uusista sanoista, vaan se voi myös sisältää esimerkiksi fraaseja ja sanoja, jotka tulkki jo

ennestään tuntee, sekä nimiä ja lyhenteitä. Sanasto on aina konferenssikohtainen ja sillä on oma elinkaarensa. Se perustuu moniin eri lähteisiin ja on kaksi- tai monikielinen. Sanastoa myös päivitetään ja korjaillaan konferenssin aikana ja sen jälkeen. (Jiang 2013, 74–78). Kansainvälinen konferenssitulkkiin järjestö AIIC neuvoa mitä tulkin kannattaisi sisällyttää keräämäänsä sanastoon. Heidän mukaansa ei kannata kerätä vain tuntemattomia teknisiä termejä, vaan myös aiheeseen liittyviä toistuvia yleisluontoisempia sisältöjä. Tämä siksi, että tulkilla olisi laajempaa tietoa kontekstista ja että aiheeseen liittyvät sanat olisivat niin sanotusti kielen päällä kun niitä tarvitaan. Myös kaikki tilanteessa olennaiset nimet ja tittelit kannattaa laittaa ylös, koska ne ovat hyvin tilannekohtaisia. Kaikkien sanojen ja nimien oikein lausumisen osaaminen on syytä varmistaa etukäteen ja tehdä siitä merkintöjä sanastoon. Sanaston tulisi olla hyvin järjestelty esimerkiksi aihepiireittäin aakkosjärjestykseen, jotta sieltä on helppo löytää sanoja niitä tarvittaessa. Lisäksi on hyvä myös vertailla sanastoja muiden tulkkitiimin jäsenten kanssa, jotta omastaan saa mahdollisimman kattavan. (AIIC 2004.)

James Nolanin mukaan hyvän tulkkauksen tuottaminen vaatii jatkuvaa henkistä valppautta. Huomio ja keskittymiskyky on pidettävä yllä monien tuntien ajan. Tulkilla täytyy tästä syystä olla hyvä kunto: on hyvä nukkua ja liikkua tarpeeksi ja noudattaa terveellistä ruokavaliota. Tulkilla täytyy olla myös nöyrä asenne intellektuaalisuutta kohtaan ja halu oppia uutta niin kielten kuin maailman tapahtumienkin osalta. Etukäteen valmistautuminen on myös siksi tärkeää, että tulkin on osattava muotoilla monenlaisia ajatuksia ja argumentteja asioiden monelta eri kantilta, vaikka ajatukset olisivat tolkkuttomia tai tulkki itse olisi vahvasti eri mieltä asioista. Vastaavanlaisen kokouksen seuraaminen etukäteen on hyvä keino valmistautua, koska se auttaa ymmärtämään tilaisuuden kulkuun liittyviä sääntöjä ja tapoja. Sanojen tarkoituksesta saa vihjeitä myös puhujan eleistä ja käyttäytymisestä sekä yleisön reaktioista. Hyödyllisiä dokumentteja ovat esityslista, taustamateriaali, puhujalista ja tietenkin valmistellut puheet tai puhujien aiemmat puheet. Kuitenkin jokaisessa puheessa on myös yllätyksiä. Puhuja on voinut muuttaa mieltään viime hetkellä ja sanoa aivan jotain muuta kuin valmistellussa puheessa lukee. Kokenutkin tulkki voi joutua hankalaan tilanteeseen, ja ongelmien ylitsepääsemiseksi tarvitaan intuitiota. Kontekstin perusteella voi joutua täyttämään aukkoja asioista, jotka ovat epäselviä tai joita tulkki ei ole kunnolla kuullut. Mielikuvituksen avulla onkin hyvä ennakoida sitä, mitä puhuja luultavasti tulee sanomaan. (Nolan 2005, 18–19.)

2.2.2. Toiminta tulkkauskopissa

Tulkin täytyy olla konferenssissa paikalla ajoissa, jotta hänellä on aikaa löytää oma koppinsa ja valmistautua rauhassa ennen tulkkauksen aloittamista. Näin myös järjestäjät tietävät, että ollaan valmiita aloittamaan. Tulkin on hyvä pukeutua niin, että hän sulautuu muiden osallistujien joukkoon, koska on aina mahdollista että hän yllättäen joutuu tulkkaamaan myös konsekutiivisesti osallistujien edessä. Ennen tulkkauksen aloittamista tulkin on tutustuttava välineistöön ja tarkastettava, että ne toimivat. Lisäksi muiden tulkkien kanssa on sovittava työjärjestelyistä: kuka tulkaa mitäkin osiota, mitä kieliä käytetään, käytetäänkö tulkkausmuotona retour- tai reletulkkausta ja niin edelleen. Tulkkauskopissa on hyvä järjestellä kaikki tarvittavat dokumentit helposti saataville ja kronologiseen järjestykseen. Osallistujien nimet on hyvä käydä vielä läpi ja keskittyä erityisesti vaikeasti lausuttaviin ja tunnistettaviin nimiin. (AIIC 2004.)

Tulkkauskopissa käyttäytymiselle on myös tiettyjä sääntöjä. Tulkkauskuulokkeiden äänenvoimakkuus tulisi säätää mahdollisimman hiljaiselle tasolle, jolla voi kuitenkin vielä ongelmitta kuulla puhujan puheen. Näin on mahdollista kuulla oma puheensa ilman, että joutuu pinnistelemaan tai puhumaan kovalla äänellä. Äänen korottaminen vie tulkilta turhaan energiaa ja luo helposti ahdistavan tunnelman tulkkauskoppiin. Tulkkausmikrofonit ovat erittäin herkkiä, joten kovaan ääneen puhuminen voi olla vastaanottajallekin raskasta kuunneltavaa. Monet tulkit helpottavat puheen ja oman tulkkeen yhtäaikaista kuuntelua myös sillä, että he pitävät vain toista kuuloketta kokonaan korvan päällä. Koska mikrofoni on herkkä, kuuluvat kaikki sivuäänet helposti tulkkeen vastaanottajille. Tästä syystä papereiden käsittely ja muu liikehdintä tulkkauskopissa on tehtävä mahdollisimman hiljaa. Ennakoitavien kovien äänten kuten yskähdysten tai aivastusten ajaksi voi mikrofoniin mykistää. Silloin kun ei tulkata, on mikrofoni oltava kokonaan pois päältä. (AIIC 2004.)

Tulkkauskopissa on siis tavallisesti yhtä aikaa kaksi tai useampi tulkki. Tulkit tulkkaavat puhetta vuorotellen, ja yhden tulkkausvuoron olisi hyvä olla alle 30 minuuttia pitkä. Silloin kun tulkki ei itse ole tulkkausvuorossa, on hänellä periaatteessa hengähdystauko. AIIC:n mukaan tulkilla on kuitenkin velvollisuus tarvittaessa auttaa tulkkiparia, seurata tapahtumia ja valmistautua seuraavaan tulkkausvuoroonsa. Kokouksessa voi tapahtua paljonkin yhden tulkkausvuoron aikana, ja esille voi tulla uutta sanastoa ja materiaalia, johon on tarvetta viitata myöhemmin uudelleen. Tästä syystä tulkin on hyvä seurata kokouksen etenemistä aktiivisesti koko ajan. Toki kopista voi poistua, mutta poissaolo ei saa kestää kovin pitkään. (AIIC 2004.) Tulkkausmuistiinpanoja ei simultaanitulkkauksessa juurikaan tehdä, koska asioita ei tarvitse pitää mielessä pitkiä aikoja. Kuitenkin tietyt asiat kuten numerot ja nimet on hyvä merkitä muistiin heti kuuleman jälkeen, jotta

ne saa varmasti tulkattua oikein. Muistiinpanojen tekeminen saattaa kuitenkin häiritä itse tulkkausta, koska tulkin tarkkaavaisuus joutuu hetkeksi toisaalle aktiivisesta kuuntelemisesta ja puhumisesta. Niinpä tulkkipari voi olla tilanteessa apuna ja merkitä tällaiset seikat muistiin varmuuden vuoksi, jotta tulkkauksenvuorossa oleva voi ne tarvittaessa tarkistaa. Kuitenkin täytyy muistaa, että eri tulkeilla on erilaisia mieltymyksiä parityöskentelyn suhteen, joten toimintatavoista ja toisen auttamisesta on hyvä sopia etukäteen (AIIC 2004).

2.2.3. Kuuntelu, ymmärtäminen ja analysointi

Tulkkaustilanteessa tapahtuva puheen ymmärtäminen viittaa Roderick Jonesin mukaan ajatusten, eikä niinkään sanojen ymmärtämiseen, vaikka ajatukset sinänsä koostuvatkin sanoista. Pelkkä lingvistinen ymmärrys ei riitä tulkille, vaan hänen täytyy kuunnella aktiivisesti ja tarkkaavaisesti sekä poimia kuullustaan kaikki tärkeät elementit, jotka muodostavat kyseessä olevan ajatuksen. Tällainen aktiivinen kuuntelutapa ei ole luontainen kyky, vaan sen vaatimaa keskittymistä ja henkistä valppautta täytyy harjoitella. (Jones 1998, 12–16.)

Intonaation avulla voidaan puolestaan tunnistaa puheen sisäisiä suhteita. Saresvuon ja Ojasen mukaan intonaation avulla tunnistetaan esimerkiksi pää- ja sivulauseen keskeinen ajatus, kartoitetaan esityksen logiikka, päätellään jatkuuko ajatus vai onko se päättynyt ja mikä on ajatuksen laatu. Myös esityksen modaaliset sävyt tulevat esiin intonaatiossa. (Saresvuo & Ojanen 1988, 84.) Jos intonaatio poikkeaa normaalista, puheen ymmärtäminen voi vaikeutua. Puhujan aksentti tai murre voi vaikuttaa siihen, kuinka helppoa tulkin on puhujaa kuunnella ja ymmärtää. Mikäli puhuja ei puhu äidinkieltään, voivat hänen tekemänsä virheet hankaloittaa ymmärtämistä.

Kuullun analysointi koostuu puhetyypin analysoinnista sekä pääajatusten ja ajatusten välisten linkkien tunnistamisesta. Puhetyyppeihin kuuluvat esimerkiksi looginen argumentointi, kerronta, kuvailu, polemiikki eli kyseenalaistaminen tai puhdas retorinen esitys. Puhetyypin analysointi on välttämätöntä, jotta tulkkeen tyyli ja sisältö vastaisivat alkuperäistä puhetta. (Jones 1998, 16–17.) Myös puhujan viestintäpäämäärä on tärkeää tunnistaa. Puhuja voi esimerkiksi haluta välittää informaatiota, ilmaista jotain, vaikuttaa asioihin tai vedota vastaanottajaan tai vain ylläpitää viestintäyhteyttä (Tommola 2006, 17). Puhuttu viesti kuitenkin katoaa hyvin nopeasti, eikä tulkilla ole paljon aikaa hahmottaa puhujan viestintätarkoitusta eikä viestin merkityssisältöä (Tommola 2006, 20). Tulkin on lisäksi tiedettävä, mikä puheessa on ollut olennaista ja mikä täydentävää. Sellaisessa tapauksessa, jossa tulkki joutuu jättämään tulkkeestaan pois osan asioista puheen vaikeuden tai ajanpuutteen vuoksi, on tärkeää, että hän tietää mikä on viestin kannalta ratkaisevaa ja mikä vähemmän merkittävää. (Jones 1998, 24–25.) Ajatusten ja lauseiden väliset suhteet puolestaan

ratkaisevat puheen kokonaismerkityksen. Tulkin on kiinnitettävä erityistä huomiota tällaisiin linkkeihin, jotta hänen tulkkeensa rakentuisi loogisesti. (Jones 1998, 31–33.)

Simultaanitulkkauksessa ajatuskokonaisuuden hahmottamisen on tapahduttava nopeasti. Sisällön analyysin apuna on looginen ennakointi. Tulkille ongelmallista on, jos esityksen pitäjä lukee puheensa suoraan paperista nopeaan tahtiin. Tällöin tulkilla ei ole tarpeeksi aikaa prosessoida tietoa ja hän joutuu joko tiivistämään omaa tulkettaan tai jää armotta jälkeen. Myös liian hidas puhenopeus voi hankaloittaa tulkin työtä, koska silloin joko tulkin oma puhe uhkaa muodostua pätkittäiseksi tai tulkki joutuu olemaan pitkään hiljaa odottaessaan lisäinformaatiota. Seeberin mukaan simultaanitulkatuille puheille suositeltu puhenopeus on 95–120 sanaa minuutissa. Tutkimuksien mukaan tulkkien tekemät poistot, korvaukset ja lausumisvirheet lisääntyvät tätä korkeammilla puhenopeuksilla ja puheen ennakointitarkkuus vähenee. Vaikkei puhenopeus sinänsä aiheuttaisikaan ongelmia itse ymmärtämiselle, simultaanitulkkauksessa siitä voi tulla rajoittava elementti. (Seeber 2011, 186.)

2.2.4. Puheen tuottaminen

Simultaanitulkki puhuu siis samaan aikaan kun kuunteleekin, joten hänen täytyy keskittyä yhtä aikaa ainakin kahteen asiaan. Tulkki ei tietenkään toista viestiä sanasta sanaan vaan välittää kuulijoille sen merkityssisällön. Tommolan mukaan tulkki muokkaa lähdeviestin pintarakenteen abstraktiksi merkitykseksi ja kokoaa sen uuteen muotoon kohdekielen järjestelmän vaatimusten mukaisesti. Tarkoituksena on tuottaa ymmärrettävä ja muodollisesti toimiva kohdeteksti, jossa ei näy lähdetekstin muodon vaikutusta eli interferenssiä (Tommola 2006, 21).

Roderick Jones kirjoittaa oman puheen tietoisesta monitoroinnista. Jos tulkki ei tarkastele oman puheensa sisältöä ja muotoa tarkasti ja kriittisesti, hän saattaa tuottaa kieliopillisesti vääränlaista puhetta, lausua sanoja väärin tai unohtaa sanoja lauseistaan. (Jones 1998, 74.) Tuotoksen hiomiseen tulkkauksessa ei kuitenkaan ole samalla tavoin mahdollisuutta kuin kirjallisessa kääntämisessä (Tommola 2006, 19), vaan tuotos täytyy saada kerralla tarpeeksi hyvään muotoon. Voidakseen tuottaa hyvää puhetta tulkin tulisi pyrkiä käyttämään lyhyitä, yksinkertaisia lauseita, vaikka puhujan lauseet olisivat pitkiä ja monimutkaisia. Tämä siksi, ettei tulkki menettäisi lauseensa punaista lankaa ja unohtaisi mitä aikoo sanoa. Samalla tulkin on helpompi kuunnella itseään kriittisesti ja tuottaa kuuntelijoilleen helpompaa kuunneltavaa. Lyhyiden lauseiden lisäksi tulkin tulisi varmistaa, että jokainen lause on järjellinen niin kieliopillisesti kuin loogisestikin. Tämän lisäksi tulkin tulisi aina lopettaa lauseensa eikä jättää niitä kesken. Keskenjätetyt lauseet ovat kuulijoille ärsyttäviä ja niiden takia tulkki voi helposti menettää kuulijoidensa luottamuksen. (Jones 1998, 76–77.)

Tulkin on annettava puhujalle hieman etumatkaa, jotta tulkki voisi sanoa mitään merkityksellistä. Toisaalta tulkki ei voi kuitenkaan olla liikaa jäljessä puhujasta, jottei hän koko ajan joutuisi kirimään puhujaa ja mahdollisesti jättäisi asioita tulkkaamatta. Jonesin mukaan puheen alussa on tärkeää, että tulkki alkaa tulkata välittömästi puhujan puheen alettua, jotteivät kuulijat hätäänny tulkkauksen puutteesta. Muuten viiveen käytössä ei ole mitään tiettyä sääntöä tai vakiintunutta tapaa, vaan tilanne vaihtelee puheen mukaan esimerkiksi käytettyjen kielten, puhenopeuden tai käytetyn syntaksin perusteella. (Jones 1998, 78–79.)

Jones kuitenkin antaa viiveen käytöstä myös muutamia ohjeita. Tulkin tulisi alkaa puhua niin pian kuin mahdollista. Tulkki ei voi odottaa, että puhuja olisi puhunut yhden kokonaisen lauseen, koska silloin seuraavan lauseen kuuntelu vaarantuisi ja tulkki itse saattaisi joutua puhumaan mahdollisimman nopeaan tahtiin. Jones tähdentää myös, että lause on täysin mielivaltainen ja vaikeasti käsiteltävä yksikkö tulkkausta ajatellen. Jotta tulkki voisi sanoa jotain merkityksellistä, on hänen täytynyt ymmärtää jokin merkityksellinen seikka. Kyseessä on siis puheen pala, joka muodostaa merkityksellisen kokonaisuuden. (Jones 1998, 79–82.) Danica Seleskovitch ja Marianne Lederer ovat nimenneet tämän merkitysyksiköksi (*unité de sens/unit of meaning*) (Seleskovitch & Lederer 1989, 246). Jones muodostaa tämän perusteella perussäännön siitä, miten ajoittaa tulke: ”Aloita puhumaan, kun olet ymmärtänyt merkitysyksikön, ja pysy yhden merkitysyksikön verran jäljessä puhujasta edeten yksiköstä yksikköön.” (Jones 1998, 79–82.) Seeberin mukaan keskimääräinen puheen kuulemisen ja tuottamisen välinen aika (*ear-to-voice span*) eli tulkin viive puhujaan nähden on tutkimusten mukaan ollut noin kolme sekuntia. Tässä on kuitenkin paljon vaihtelua riippuen erilaisista muuttujista, kuten kieliyhdistelmistä ja materiaalien luonteesta. (Seeber 2011, 185.)

Simultaanitulkin vaikutus kuulijoihin on pelkästään hänen äänensä varassa. Mikrofoninkäyttötექniikka on siis erittäin olennaista. Puheen volyymin on oltava sopiva ja tulkin täytyy artikuloida selkeästi. Näihin vaikuttaa etäisyys mikrofonista. Jos tulkki on liian lähellä mikrofonia, saattaa esimerkiksi hänen ässänsä suhista epämiellyttävästi tai hänen hengityksensä kuulua läpi. Äänen korkeus on asia, johon ei välttämättä voi juurikaan vaikuttaa, mutta yleisesti ottaen ihmisen on miellyttävämpää kuunnella matalampaa ääntä. Tulkkauksessa on tapana, että tulkki puhuu minä-muodossa, jolloin kuulijan on helpompi ymmärtää, ettei tulkki puhu omana itsenään, vaan toistaa puhujan puheen sellaisenaan.

James Nolanin mukaan julkinen puhuminen on yksi hyvin tärkeä osa tulkin koulutusta. Tämä siksi, että usein ihmiset ovat ujoja puhumaan, vaikka osaisivatkin kieltä hyvin ja siksi, että tulkkaustilanteissa joutuu usein puhumaan tärkeille henkilöille ja kramppikuume saattaa iskeä.

Julkisen puhumisen opettelussa on tärkeää tiedostaa kuinka se eroaa normaalista puhumisesta. Diplomaattien, virkamiesten ja yritysten edustajien puheiden tarkoitus on jonkin asian ajaminen. Jotta tulkit voisivat peilata tällaisia puheita, on heidän itsekkin oltava hyviä puhujia. (Nolan 2005, 8.)

Tulkkauskielten luonne vaikuttaa myös tulkkaukseen. Kielijärjestelmien rakenteellinen samankaltaisuus voi helpottaa tulkin työtä, koska tulkkaus voi olla paljon sananmukaisempaa kuin toisistaan poikkeavien kielten tapauksessa (Saresvuo & Ojanen 1988, 87). Tässä suhteessa suomen kieli voi olla ongelmallinen yleisimpien konferenssitulkkauksessa käytettävien kielten suhteen, koska ne ovat rakenteeltaan erilaisia. Toisaalta myös samankaltaisten kielten kohdalla on vaara, että tulkkaus muuttuu pelkäksi transkoodaamiseksi ja analyysivaihe jää väliin. Tällöin tulkki voi kompastua esimerkiksi niin sanottujen väärien ystävien ansaan, jolloin kielten sanat muistuttavat muodollisesti toisiaan, mutta tarkoittavat kuitenkin eri asioita.

2.2.5. Tarkkaavaisuus ja muisti

Muistista puhuttaessa jaotellaan se yleensä lyhytkestoiseen ja pitkäkestoiseen muistijärjestelmään. Lyhytkestoinen muisti tai työmuisti tarkoittaa muistin osaa, jossa aktiivisesti työtetään materiaalia ja säilytetään sitä lyhyitä aikoja. Pitkäkestoinen muisti puolestaan on niin sanottu tallennuspaikka, johon tietoja voidaan viedä ja josta tietoja voidaan tuoda uudelleen käsiteltäväksi työmuistiin. (Ks. esim. Baddeley 1974.) Yksinkertaistetusti voidaan ajatella, että simultaanitulkkauksessa työmuistia tarvitaan puheen kuuntelussa ja analysoinnissa sekä tulkkeen työstämisessä ja tuottamisessa. Pitkäkestoisessa muistissa voidaan puolestaan ajatella olevan tulkin kielelliset ja asiatiedot, joita hän hakee tulkatessaan.

Nelson Cowan esittelee tarkkaavaisuuden ja työmuistin piirteitä sekä pohtii niiden merkitystä simultaanitulkkaukseen. Hänen mukaansa kaikki vastaanotettu informaatio prosessoidaan ainakin jollain tasolla ja näin ainakin jotkin muistin piirteet aktivoituvat. Kuitenkin kokonaisuudessaan prosessoidaan vain informaatio, johon tarkkaavaisuus on kohdennettu. Tarkkaavaisuus voi siirtyä automaattisesti ärsykkeeseen, jonka fyysisissä ominaisuuksissa tapahtuu muutoksia, niin sanotun suuntaavan reaktion kautta. Vastaavasti tarkkaavaisuus voidaan kohdistaa vapaaehtoisesti johonkin tiettyyn käyttämällä keskeisiä toimeenpanevia prosesseja. Tarkkaavaisuuden ylläpito on helppointa kun vapaaehtoiset prosessit ja suuntaavat reaktiot ovat yhdenmukaisia. Teoriassa on kaksi tapaa, jotka simultaanitulkkit voivat oppia päästäkseen tarkkaavaisuuden rajoituksen yli: tarkkaavaisuuden siirtäminen tai tarkkaavaisuuden jakaminen. He voivat oppia nopeasti ja tehokkaasti siirtämään tarkkaavaisuuttaan kuulemansa ja sanomansa välillä. Näin he voivat pitää enimmäismäärän yhden kanavan kautta tulevasta informaatiosta tarkkaavaisuuden kohteena minä tahansa hetkenä. Tämä on

mahdollista siksi, että puheen automaattinen muistijälki näyttää säilyvän mielessä akustisena tai fonologisena muotona muutamien sekuntien ajan. Toisaalta voi olla niinkin, että kuuntelu tai puhuminen muodostuu pitkäaikaisen harjoittelun kautta vähemmän tarkkaavaisuutta vaativaksi toiminnoksi, jolloin molemmat toiminnot voivat tapahtua yhtäaikaaisesti. (Cowan 2000, 125–127.) Epäolennaisen informaation rajoittamista ja tarkkaavaisuuden kontrollointia tarvitaan myös tulkkauksessa. Jos tulkki siirtää tarkkaavaisuuttaan kuulemansa ja sanomansa välillä, on tarkkaavaisuuden kontrollointi erittäin tarpeellinen taito, jotta siirto voi tapahtua juuri oikealla hetkellä. Valppautta tarvitaan myös toiminnassa pysymiseen, koska keskittymistä vaativa vaikea tehtävä muuttuu yhä vaikeammaksi ajan kuluessa. (Cowan 2000, 129–131.) Asiaan vaikuttaa myös se, kuinka nopeasti tietoa voidaan hakea ja siirtää muistista tarkkaavaisuuden kohteeksi. Prosessien koordinointi tulkkauksessa pitäisi olla sitä helpompaa mitä nopeammin prosessit tapahtuvat. (Cowan 2000, 133–134.)

Tulkit siis joutuvat pitämään mielessään monia asioita kerrallaan. Eri ihmisten tarkkaavaisuuden kapasiteetti voi vaihdella ja näin vaihtelisi myös ihmisten soveltuvuus simultaanitulkkaukseen. Seeberin mukaan työmuisti näyttää olevan rajattu yhtäaikaisten toimintojen suhteen, mutta myös sen suhteen, kuinka paljon käsiteltävää tietoa se voi pitää saatavilla prosessointia varten (Seeber 2011, 179). Cowan puhuu tiedon kimpaleista, joita pystytään yhtä aikaa käsittelemään vain rajoitettu määrä. Tarkkaa arvioita siitä, kuinka paljon tätä tietoa voidaan käsitellä, ei kuitenkaan pysty antamaan. Erillisiä tietoja voidaan yhdistellä suuremmiksi kimpaleiksi vain, jos ne voivat olla yhtä aikaa tarkkaavaisuuden kohteena. (Cowan 2000, 135–136.) Muistijäljet unohdetaan nopeasti, jos niihin ei kiinnitetä huomiota. Tulkkaus saattaa olla mahdollista vain siksi, että jotkin muistin automaattiset muodot, kuten huomiotta jätetyn puheen muistaminen, vapauttavat osan tarkkaavaisuusmekanismien vaatimuksista. Tulkki voi ehkä siirtää tarkkaavaisuutensa tulkattavasta puheesta sekunneiksi samalla kun ajattelee edellisen fraasin tulkkausta, koska huomiotta jätetty puhe on edustettuna auditiivis-sensorisessa ja/tai fonologisessa muistissa ja siihen voidaan palata hetken kuluttua. (Cowan 2000, 138–140.)

Franco Fabbron mukaan simultaanitulkkauksessa aktivoituvat kaksi erillistä kognitiivista järjestelmää: sekä implisiittisen muistijärjestelmän automaattiset kognitiiviset komponentit että eksplisiittiseen muistijärjestelmään liittyvät ei-automaattiset kognitiiviset komponentit. Automaattisia implisiittisiä strategioita ovat esimerkiksi kuuntelu- ja keskittymistoimintojen uudelleenjärjestely, kyky kuunnella ja puhua yhtä aikaa sekä kyky käyttää kahta kieltä oikein yhtä aikaa. Ei-automaattisia eksplisiittisiä strategioita puolestaan ovat puhujan kommunikaatiopäämäärien tietoinen arviointi, tulkin oman puheen monitorointi sekä tulkkauksen

itsearviointi tulkatessa. Implisiittisten ja eksplisiittisten komponenttien tunnistaminen ja tutkiminen on tärkeää myös tulkkauksen opetuksen kannalta. Tulkkausprosessin eksplisiittiset komponentit voidaan oppia ja niitä voidaan tarkkailla tietoisesti kun taas implisiittiset komponentit ovat itsehavainnoinnin ulottumattomissa ja voidaan saavuttaa vain toistuvan altistumisen ja harjoittelun kautta. (Fabbro 1997, 10.)

Fabbron mukaan tulkkausta pidetään jaetun tarkkaavaisuuden ilmentymänä. Kun opetellaan sellaisia tehtäviä, jotka vaativat jaettua tarkkaavaisuutta, tulee yleensä kyseeseen tietyt vaiheet. Alussa opiskelijat suuntaavat tarkkaavaisuutta yhteen tehtävään kerrallaan, tekevät paljon virheitä ja väsyvät helposti. Kun jokapäiväistä harjoittelua on jatkettu tietyn ajan, noin kuudesta kahteentoista kuukaudesta, jotkut opiskelijoista onnistuvat vihdoinkin tekemään kahta tehtävää yhtä aikaa ilman, että välttämättä suuntaisivat vapaaehtoista tarkkaavaisuuttaan kumpaankaan tehtävistä. Sitten kun useiden yhtäaikaisten tehtävien tekeminen on automatisoitunut, opiskelijat voivat käyttää tiedostuskykyään ja tarkkaavaisuuttaan oman toimintansa monitorointiin tai jopa jonkin aivan muun ajatteluun. (Fabbro 1997, 11.)

2.3. LAADUKAS TULKKAUS

Hyvien tulkkaustaitojen tuloksena syntyy laadukasta tulkkausta. Voidaan sanoa, että jos tulkki on taitava, on hänen tulkkeensa silloin myös laadukasta. Laatua voi kuitenkin tarkastella ja arvioida monesta eri näkökulmasta. Laadun määritelmä voi olla erilainen riippuen siitä, arvioiko tulkkausta esimerkiksi tulkkauksen ammattilainen vai tulkkauksen vastaanottaja. Täten laadukas tulkkaus voi koostua eri elementeistä eri henkilöiden mielestä. Kysymys kuuluukin: kuka voi luotettavasti arvioida tulkkausta ja sen laatua?

Alessandra Riccardi kirjoittaa, että tulkkaus on katoavaista ja täten sen arvioinnin pääkriteeri on sen vaikutus kuulijaan. Yleisö ei kuitenkaan usein pysty huomaamaan lähde- ja kohdetekstin eroja tai virheitä tulkkeessa, jos tulkkaus on sujuvaa ja kohdekieliset termit oikeita. Yleisö huomaa tulkkauksen puutteet vain silloin, kun tulkin puhe ei ole sujuvaa, hänen lauseensa ovat katkonaisia, puheen sisältö on hölynpölyä tai käytetty terminologia väärää. Niinpä tulkki onkin yksin vastuussa siitä, että tulkkaus vastaa alkuperäistä puhetta niin sisällön kuin rekisterin ja tyylin osalta. Kollegat ja koppikaverit voivat toki arvioida tulkkausta myös, mutta harvoin ilmapiiriä halutaan pilata syytöksillä väärin tulkkauksesta tai ylipäänsä tiedetään mikä tarkalleen ottaen meni väärin. Tulkki itse tietää aina menikö kaikki hyvin vai jotain pieleen. Tulkkausta arvioidessa täytyy pitää mielessä tilannesidonnaiset tekijät: kommunikaatiotilanne, konferenssiympäristö, yleisö, lähdekieli, puhujan päämäärä sekä puheen nopeus, intonaatio ja prosodia. Toisaalta tulkkausta täytyy myös tarkastella

globaalina palveluna, joka pyrkii osanottajien kommunikaatiopäämäärien tyydyttämiseen. (Riccardi 2002, 116–117.)

Miriam Shlesinger kirjoittaa tuloksista, joihin päädyttiin Turussa 1994 järjestetyn kansainvälisen tulkkauskonferenssin tulkkauksen tutkimuksen työpajan keskusteluissa. Laadun tarkkailun kannalta esille nousi kysymys siitä, ketä varten laatu on ja mitä tulisi ottaa huomioon laatua arvioidessa ja tutkiessa. Subjektiiivinen laadun arviointi ei osallistujien mielestä ollut tarpeeksi kattavaa, koska kaikilla on oma käsityksensä laadusta. Mukaan tulee siten aina ottaa myös tilannetekijät ja konferenssin luonne. Kohdetekstiä tulisi tarkastella kolmella eri tasolla: intertekstuaalisesti, eli verrata kohdetekstiä lähdetekstiin, intratekstuaalisesti, eli tuotetta itsessään sen akustisten, lingvististen ja loogisten ominaisuuksien valossa, sekä instrumentaalisesti, eli asiakaspalveluna perustuen tekstin käytettävyyteen ja ymmärrettävyyteen. Laadun määritelmän täytyy aina ottaa huomioon esimerkiksi seuraavat muuttujat: puhuja, hänen asemansa sekä vastaanottajien asema, puhujan tarkoitus viestin tuottamisessa, puhujan asenne viestiä ja vastaanottajia kohtaan, vastaanottajien asenne viestiä ja puhujaa kohtaan, tulkki, hänen kompetenssinsa, päätöksensä, asenteensa ja strategiansa, viestin muoto, viestin illokutionaarinen voima, puhujayhteisön olemassa olevat interaktio- ja tulkkausnormit sekä puitteet. (Shlesinger 1997, 125–128.)

Ingrid Kurz kirjoittaa puolestaan käyttäjäryhmien odotuksista tulkkauksen suhteen. Ensin Kurz kuvailee kansainvälisen konferenssitulkkijärjestön AIIC:n tulkkausammattilaisten standardeja. Ennen kuin tulkki voi päästä järjestön jäseneksi, viiden kokeneen tulkin täytyy tarkkailla tämän suoriutumista oikeissa työtilanteissa. Kurz myös korostaa sitä, kuinka konferenssitulkit ovat aina korostaneet kuulijoiden ja tilannetekijöiden tärkeyttä tulkkauksessa. Kurz vertailee omassa tutkimuksessaan eri käyttäjäryhmien arvioimia laatukriteerejä sekä AIIC:n jäsenten asettamia laatukriteerejä. Hän teki kyselyn kolmelle eri kuulijaryhmälle, jotka määrittivät eri kriteerien tärkeyden tulkkauksen laadun kannalta. Kriteereitä olivat natiiviaksentti, miellyttävä ääni, puheen sujuvuus, ilmaisun looginen koheesio, merkityksen johdonmukaisuus alkuperäisen viestin kanssa, tulkkauksen täydellisyys, oikea kielioppi sekä oikea terminologia. Tutkimuksen tulosten mukaan kaikki kuulijaryhmät erosivat arviointiprofiileiltaan. AIIC:n jäsenten arviot olivat kuitenkin yleisesti ottaen korkeammat kuin käyttäjäryhmien. Tutkimus myös vahvistaa tilannetekijöiden sekä kommunikaatiokontekstin tärkeyden tulkkauksessa. (Kurz 2002, 313–321.)

Ángela Collados Aís on tutkinut nonverbaalisen viestinnän tärkeyttä simultaanitulkkauksessa ja sen vaikutusta tulkkauksen laadun arviointiin. Tutkimuksessa monotoninen tulke tuotti huonommat arviot kuin eläväinen tulke, vaikka eläväisessä oli asiavirheitä ja muita virheitä. Tutkimuksen

tulokset viittaavat siihen, että tulkkauksen ”todellisen” laadun ja havaitun laadun välillä on ero. Täten käyttäjät eivät välttämättä ole hyviä tulkkauksen laadun arvioijia. (Collados Aís 2002, 336.)

Laadun voidaan ajatella syntyvän myös normien kautta. Anne Schjoldager on tutkinut käännösnormeja simultaanitulkkauksessa. Hänen mukaansa tulkkaustoimintaa hallitsevat normit, joiden mukaan tulkit valitsevat sopivia ratkaisuja kohtaamiinsa ongelmiin. Kuitenkaan toiminta ei ole ennalta määrättyä, vaan siinä on tilaa myös henkilökohtaiselle päätösten tekemiselle. Tällaiset normit voivat syntyä pääasiassa kolmea eri kautta. Ensiksikin normit voivat riippua lähdepuheesta, sen kontekstista ja tarkoituksesta. Toiseksi normit voivat syntyä koulutuksen kautta tai käytännön kokemuksesta. Kolmanneksi normit voivat riippua yleisesti puheen luonteesta, silloin kun se vastaa tulkin aiemmin samanlaisessa kontekstissa kuultua puhetta. Schjoldager mainitsee myös Gideon Touryn kaksi pääasiallista lähdettä käännösnormille: tekstuaaliset normit sekä ekstratekstuaaliset normit. Tekstuaaliset normit löytyvät lähde- ja kohdetekstejä vertailemalla kun taas ekstratekstuaaliset normit ovat kirjallisuudesta löytyviä normatiivisia lausumia. Toury on jaotellut normit ennakko- (*preliminary*), alku- (*initial*) ja operationaalisiin (*operational*) normeihin. Ennakkonormit liittyvät käännöstapaan ja sen luonteeseen, alkunormit käännösstrategiaan ja operationaaliset normit yksittäisiin käännösratkaisuihin. (Toury 1995, 56–69.) Schjoldager kuitenkin muistuttaa, että simultaanitulkkausnormeja tarkastellessa tulisi muistaa myös tehtävän monimutkaisuus esimerkiksi prosessointikapasiteetin kautta. Tällöin voitaisiin ottaa mukaan normi siitä, mitä tulkin tulisi tehdä, tai mitä tulkki voisi tehdä, kun tehtävä muuttuu vaikeaksi tai mahdottomaksi. (Schjoldager 1995, 302–303.)

Maurizio Viezzi on jakanut laadun arviointikriteerit makro- sekä mikrokriteereihin. Makrokriteereissä hän erottelee neljä pääasiallista laatutavoitetta: vastaavuus (*equivalence*), oikeellisuus (*accuracy*), sopivuus (*appropriateness*) ja käytettävyys (*usability*). Näiden avulla saavutetaan tulkkauksen ylemmän asteinen päämäärä eli tehokas kommunikaatio puhujan ja vastaanottajien välillä. Tulkki ottaa tekstin tuottajana huomioon puhujan kommunikaatiopäämäärän, kuulijan piirteet ja tarpeet sekä yleisesti ottaen tilanteen ja tekstitypologian asettamat rajoitukset. Jos kriteerit eivät täyty, seurauksena on tekstin laadun heikkenemisen lisäksi kommunikaatioprosessin katkeaminen. Tulkkauksen arvioinnin mikrokriteerit puolestaan sisältyvät makrokriteereihin ja niitä ovat fonologiset, prosodiset, leksikaaliset, morfosyntaktiset sekä loogiset/semanttiset poikkeamat, tauot, poistot, lisäykset, poikkeamat puheessa, uudelleenmuotoilu, rekisteri, tekniikka, onnistuneet ratkaisut, kokonaissuoriutuminen sekä keskenjääneet lauseet. (Viezzi teoksessa Riccardi 2002, 118–123.)

Marianna Sunnarin mukaan tulkkauksen laadun varmistamiseen liittyvät olennaisesti työolosuhteet (aihetta käsitelty myös luvuissa 2.1. ja 2.2.). Tulkkiparitoiminta, jossa tulkkausvuoroa vaihdellaan noin puolen tunnin välein, on ehdoton edellytys. Tarvitaan myös kunnollinen kuuluvuus ja näköyhteys puhujaan ja kuulijoihin. Laadukas tulkkaus vaatii myös tehtävään valmistautumista kokouskohtaisesti ja ajankohtaisten asioiden seuraamista jatkuvasti. (Sunnari 2004, 313–314.) Viestintätehtävässä onnistumiseen vaaditaan asiasisältöjen perusteellista hallintaa, sujuvia kielellisiä prosesseja, korkeatasoista kielitaitoa, informaation käsittelyyn ja asioiden mieleen painamiseen liittyviä erityistekniikoita, keskittymiskykyä, nopeaa assosioivaa ajattelua ja kykyä jakaa tarkkaavaisuus yhtä aikaa lähdetekstin ymmärtämisen ja kohdetekstin tuottamisen kesken (Tommola 2006, 19).

Stephanie Kent on haastatellut Euroopan parlamentissa toimivia tulkkeja tulkkauksen toimivuuteen liittyen. Haastatteluissa nousi esille epäkohtia, jotka vaikuttavat negatiivisesti tulkkauksen laatuun. Parlamentissa puhujat puhuvat usein kirjoitettuja puheita suoraan paperista, jolloin tulkkien kannalta hankaluutena on puheen nopeus sekä puheen tarkoituksen epäselvyys. Turhautumista tulkeissa aiheutti myös puhujien valinta pitää puheensa huonolla englannin kielellä sen sijaan, että he käyttäisivät omaa äidinkieltään. Tällaisessa tilanteessa vaarana tietenkin on, etteivät tulkit ymmärrä mitä puhuja yrittää sanoa eivätkä voi itsekään tuottaa laadukasta tulketta. Puheesta katoavat tällöin myös hienot vivahteet ja yksityiskohdat sekä laajasti käytetty sanavarasto, ja kommunikaatio voi katketa eikä haluttua vaikutusta saada aikaan. (Kent 2009, 62–67.)

Koottuna laadukkaan tulkkauksen voitaisiin sanoa koostuvan ainakin sujuvasta ja miellyttävästä, jopa eläväisestä puheesta, joka on ymmärrettävää, loogisesti etenevää ja järkevän sisältöistä. Lisäksi laadukas tulke vastaa lähdetekstiä, siinä käytetyt termit ovat oikeita ja se ylipäänsä sopii tilanteeseen sekä on vastaanottajan kannalta käytettävä. Laadukkaan tulkkauksen toteutuessa tulkki itse kokee onnistuneensa tehtävässään ja noudattaneensa tulkkausnormeja. Tulkkauksen vastaanottaja puolestaan kokee vastaanottaneensa selkeän, ymmärrettävän viestin, jota on ollut helppo kuunnella.

3. TULKIN KOMPETENSSIN JÄLJILLÄ

Marianna Sunnarin mukaan tulkkaus on vaativaa asiantuntijatoimintaa, joka koostuu käytännön taidosta sekä muodollisesta tiedosta. On olemassa tiettyjä edellytettäviä ominaisuuksia ja kykyjä, joita arvioidaan valintakokeissa ja joita on tarkoitus vahvistaa, mutta varsinainen taitojen kehittyminen ja tiedon karttuminen vaatii koulutusta ja harjoittelua. Se kuinka hakija lopulta tulkkauksesta suoriutuu, ei ole ennalta määrätty ominaisuus, vaan siinä voidaan kehittyä harjoittamalla taitoja ja olemalla kosketuksissa asiantuntijakulttuuriin. (Sunnari 2006, 35.) Simultaanitulkin kompetenssi kehittyy siis ainakin osittain koulutuksen ja harjoituksen kautta. Nykypäivänä pätevän tulkin myös oletetaan saaneen tulkikoulutusta tai harjoittaneen ammattia pitkään.

Knud Illeris kirjoittaa siitä, kuinka kompetensseja voidaan yleisesti oppia ja kehittää koulutuksessa. Illeris esittelee Per Jørgensenin määritelmän kompetenssille. ”Kompetenssin konsepti viittaa siihen, että henkilö on pätevä laaja-alaisesti. Kyse ei ole ainoastaan siitä, että henkilö hallitsee ammattialueensa, vaan myös siitä, että henkilö osaa soveltaa ammattitietouttaan ja vieläkin enemmän. Henkilö osaa soveltaa tietoa suhteessa epävarman ja odottamattoman tilanteen vaatimuksiin. Täten kompetenssin käsite sisältää myös henkilön arviot ja suhtautumisen sekä kyvyn käyttää hyväkseen huomattavaa osaa omista pätevyyksistään.” (Jørgensenin teoksessa Illeris 2009, 84.) Kompetenssin keskiössä on siis kyky käsitellä tulevaisuutta ja odottamattomia tilanteita tarpeeksi hyvin. Illeriksen mukaan kompetensseja ei voida tuottaa niin kuin tavaroita, vaan ne täytyy kehittää henkilössä itsessään. Tämän vuoksi kompetensseja ei voida kehittää pelkästään perinteisen koulutuskäsityksen kautta, vaan tarvitaan myös vapaamuotoisempia oppimismahdollisuuksia koulutuslaitosten ulkopuolella. Näitä ovat käytännön harjoittelu tai työelämässä oppiminen, joiden saavuttamiseksi tarvitaan yhteistyötä koulutuslaitosten ja yksityisten sekä julkisten työpaikkojen välillä. (Illeris 2009, 84–85.)

Kompetenssin kehittyminen vaatii myös tietynlaista oppimista. Illeris tiivistää tärkeimmät oppimisen olosuhdevaatimukset eri tilanteissa kolmeen kohtaan. Ensinnäkin kaikki kolme oppimisen ulottuvuutta, sisältö (*content*), heräte (*incentive*) ja vuorovaikutus (*interaction*), täytyy aktivoida merkityksellisellä, tietoisella ja olennaisella tavalla suhteessa tavoitellun kompetenssin kehittymiseen. Toiseksi oppimisprosessit täytyisi järjestää ja toteuttaa siten, että niissä on mahdollisuus assimiloivaan, akkomodatiiviseen ja transformatiiviseen oppimiseen. Kolmanneksi

oppimisympäristössä täytyisi olla mahdollisuuksia reflektiolle, jota tarvitaan oppimisdefenssin ja oppimisvastaisuuden ilmaisemiseen ja näiden muuttamiseen kehitykseksi. (Illeris 2009, 94).

Kompetenssi voidaan mielestäni määritellä kaikiksi sellaisiksi tiedoiksi ja taidoiksi, joita tarvitaan tietyn tehtävän suorittamiseen, ja näiden tietojen ja taitojen soveltamiseksi uudenaikaisissa tilanteissa. Kompetenssi on siis kykyä toimia tietyssä tehtävässä. Se voi kehittyä koulutuksen kautta, mutta pelkkä koulutus ei välttämättä riitä. Ammatit perustuvat toisaalta pääasiassa tietoihin ja taitoihin, joita koulutuksessa opitaan, mutta vaativat myös tietoja ja taitoja, joita ei koulutuksen kautta voi oppia. Varmasti lähes kaikki toiminta työelämässä vaatii myös perustietojen ja -taitojen sovellusta. Kompetenssin kanssa läheisiä termejä ovat pätevyys ja ammattitaito, mutta ne voivat määrittelystä riippuen tarkoittaa myös hieman eri asioita.

Tarkastelen tässä luvussa simultaanitulkkin kompetenssia eri näkökulmien kautta ja valotan niitä osatekijöitä, joista kompetenssi koostuu. Ensimmäisessä luvussa tarkastelen tulkkikoulutusta ja soveltuvuuskokeita, jotka antavat osviittaa tulkilta vaadittaviin taitoihin. Toisessa luvussa käsittelen kompetenssin peruspilareita.

3.1. TULKKIKOULUTUS

Daniel Gilen mukaan konferenssitulkkin koulutuksen keskeinen osa on tulkkauharjoitukset. Ne ovat tehokkain tapa kehittää tulkkaustaitoja ja oppia tulkkauksessa tarvittavia strategioita ja kognitiivisia kykyjä. Tulkkauharjoituksia ennen saatetaan käyttää valmistavia tehtäviä, joissa harjoitellaan tarkkaavaisuuden jakamista, mutta näiden hyödyllisyydestä ollaan montaa mieltä. Yleensä tulkkauharjoitukset aloitetaan konsekutiivitulkkauksesta, ja ensin sitä harjoitellaan ilman muistiinpanojen tekemistä, jotta opiskelijat ymmärtävät muistin merkityksen ja toiminnan. Seuraavaksi otetaan mukaan myös muistiinpanojen tekeminen. Harjoituksia voidaan suorittaa myös yhden kielen sisällä, niin että puhe muotoillaan samalla kielellä toisin sanoen. Konsekutiivitulkkauksen harjoittelu ennen simultaanitulkkauksen harjoittelua on tärkeää erityisesti siksi, että siinä harjoittelijan on pakko suorittaa sisällönanalyysiä ja uudelleenmuotoilua, kun taas simultaanitulkkauksesta aloitettaessa harjoittelija voi helposti sortua pelkkien sanojen koodaamiseen eri kielelle. Konsekutiivitulkkauksen kautta on myös helpompi arvioida opiskelijan vahvuuksia ja heikkouksia ymmärtämisessä ja kohdekielen hallinnassa. Tämän harjoittelun jälkeen siirrytään koulutuslaitoksesta riippuen eri tahtiin myös simultaanitulkkausharjoitteisiin. Harjoitteina voidaan simultaanitulkkauksen lisäksi käyttää myös näkötulkkausta, jossa teksti luetaan yhdellä kielellä ja samaan aikaan puhutaan se toisella kielellä. Harjoitteissa käytetään monenlaista puhemateriaalia opiskelijoiden omista jokapäiväisiä aiheita koskevista puheista valmiiksi

kirjotettuihin virallisiin puheisiin. Tarkoitus on päästä kuuntelemaan erilaisia ääniä ja aksentteja ja tulkata erityylishä puheita. Koulutukseen liittyy usein myös jonkin verran teoriaa, jossa keskitytään tulkkauksen filosofiaan sekä tulkkauksen kognitiiviseen ulottuvuuteen. (Gile 2005, 131–141.)

Tulkkausta voidaan opettaa samaan aikaan kääntämisen kanssa, kääntämisen opintojen jälkeen tai kokonaan kääntämisestä erillään. Kääntämisellä ja tulkkauksella onkin paljon yhteistä, mutta toisaalta myös sanotaan, että ammatit vaativat erilaisia taitoja ja persoonallisuuspiirteitä. Molemmissa kuitenkin tarvitaan korkealaatuista kielitaitoa, hyvää yleistietoa sekä kykyä ymmärtää kielellisiä viestejä ja muotoilla niitä uuteen muotoon käyttäen tiettyjä strategioita. Näistä syistä monet koulutuslaitokset tarjoavatkin ensin käännöskoulutusta tai käännöskoulutusta yhdistettynä asioimistulkkaukseen ja sen jälkeen erikoistumismahdollisuutena eri käännöslajeja ja konferenssitulkkausta. (Gile 2005, 128.) Tulkkausta voidaan opettaa myös monien kielikoulutusten yhteydessä. Tällöin tarkoituksena on oppia tulkkauksen kautta erilaisia taitoja, muttei kuitenkaan tulla konferenssitulkiksi. Tällaiseen tulkkauksenopetukseen liittyy omat riskinsä. Opiskelijat eivät välttämättä saa harjoitteista tarpeeksi irti, ja ne voivat vaatia heiltä liikaa, jos he eivät sovellu tulkkaukseen. Lisäksi opiskelijat saattavat hakeutua tulkkaustöihin, vaikkei heillä ole tarpeeksi taitoja laadukkaan tulkkauksen tuottamiseen, ja näin vahingoittaa alan mainetta. (Gile 2005, 146–148.)

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton (SKTL) verkkosivujen mukaan useimmat Suomessa toimivat tulkit ovat korkeakoulututkinnon suorittaneita. Suomessa puhuttujen kielten tulkkausta voi opiskella pääasiassa kahden eri kanavan kautta. Yliopistoissa järjestetään kääntämiseen liittyvissä oppiaineissa tulkkausopetusta sekä konferenssi- että asioimistulkkauksessa. Asioimistulkkausta voi opiskella myös ammattikorkeakouluissa sekä aikuiskoulutuskeskuksissa ja valmistua siellä asioimistulkin ammattitutkintoon. Koska tutkielman tarkastelun kohteena on simultaanitulkkaus, käsittelen ainoastaan yliopistoissa annettavaa tulkkikoulutusta.

Yliopistotasoisia kääntämisen ja tulkkauksen opetusta tarjotaan Suomessa viidessä eri yliopistossa: Helsingissä, Turussa, Tampereella, Joensuussa sekä Vaasassa. Tulkkaus on tarjolla yliopistosta riippuen erikoistumisvaihtoehtona tai valinnaisina opintoina maisteriopinnoissa. Lisäksi aineopintoihin voi sisältyä yksittäisiä tulkkauskursseja.

Helsingin yliopistossa voi opiskella humanististen tieteiden kandidaatin tutkinnossa sekä maisteriopinnoissa kääntämisen ja monikielisen viestinnän koulutusohjelmassa pääaineena englannin, saksan ja venäjän kääntämistä sekä ranskalaista filologiaa (kääntäjälinja). Kandidaatin tutkinnon kääntämisen opintoihin sisältyy kaikilla kurssi *Johdatus tulkkaukseen*. Lisäksi englannin

ja saksan kääntämisen aineopinnoissa on kurssi *Vuorovaikutus ja tulkkaus* ja venäjän kääntämisen aineopinnoissa kurssi *Tulkkaus*. Käännöstieteen oppiaineen maisteriopinnoissa on tarjolla yhtenä erikoisalana tulkkaus ja siinä opintoja maksimissaan 52 opintopisteen verran. (HY 2015.)

Turun yliopistossa voi opiskella käännösviestinnän opintopolun maisteriopinnoissa käännösviestinnän oppiaineita englantia, espanjaa, italiaa, ranskaa ja saksaa. Opinnoissa valinnaisten opintojen yhtenä vaihtoehtona on tarjolla tulkkauskursseja kielestä riippuen maksimissaan 20 opintopisteen verran. (TY 2015.)

Tampereen yliopistossa kääntämistä voi opiskella englannin, saksan ja venäjän kielen-, kirjallisuuden ja kääntämisen kandidaattiohjelmissa sekä monikielisen viestinnän ja käännöstieteen maisteriohjelmassa, jossa kielinä on tarjolla englanti, saksa, venäjä, ranska ja ruotsi. Näistä kuitenkin vain englannin, saksan ja venäjän kielissä tarjotaan tulkkausopintoja. Kandidaatin tutkintoon kaikissa pääaineissa sisältyy *Kääntämisen ja tulkkauksen teoria ja käytäntö* -kurssi sekä englannin ja saksan kielissä *Dialogitulkkaus*-kurssi ja venäjän kielessä joko *Dialogitulkkaus*-kurssi tai vaihtoehtoisesti *Konsekutiivitulkkaus*-kurssi. Maisteriopinnoissa tulkkausviestintä on tarjolla yhtenä moduulina (35 op). (TAY 2015.)

Itä-Suomen yliopistossa Joensuun kampuksella englannin, saksan ja venäjän kielen pääaineopiskelijat voivat suuntautua kielen ja kääntämisen opintoihin. Englannin kielen pääaineopiskelijat valitsevat suuntautumisen jo hakuvaiheessa, saksan ja venäjän pääaineopiskelijat kandidaattivaiheessa. Aineopinnoissa on tarjolla *Tulkkauksen perusteet* -kurssi (englanti ja saksa) tai *Suullinen taito ja tulkkaus* -kurssi (venäjä). Maisteriopinnoissa voi suorittaa tulkkauksen erikoistumisopintojen moduulin (15–30 op). (ISY 2015.)

Vaasan yliopistossa kotimaisten kielten kandidaattiohjelmaan sisältyy tulkkausopintoina *Tulkkauksen perusteet* -kurssi. Lisäksi opiskelijoilla voi olla kandidaatti- tai maisteriopinnoissa sivuaineena tulkkaus (25 op), jossa kielinä ovat lähtökohtaisesti suomi ja ruotsi. Kuitenkin myös englannin ja saksan pääaineopiskelijat voivat ottaa tulkkauksen sivuaineekseen ja mahdollisuuksien mukaan järjestetään harjoituksia myös näissä kielissä. Lisäksi perusopintojen jälkeen voi suorittaa tulkkauksen laajana sivuaineena (35 op) pohjoismaisissa kielissä. (VY 2015.)

Tulkkausopetus ei siis kaiken kaikkiaan ole Suomessa kovin laajaa. Jos ajatellaan vielä tarkemmin simultaanitulkkausta, rajautuu sen opetus vain yksittäisiin tai muutamiin kursseihin. Itse olen suorittanut tulkkausviestinnän moduulin (35 op) Tampereen yliopistossa eikä mielestäni simultaanitulkkauksen harjoittelun määrä ollut vielä riittävä ammattitaidon kehittymistä ajatellen.

3.1.1. Konferenssitulkkien erikoistumiskoulutus

Ainoana Suomessa Turun yliopiston kääntämisen ja tulkkauksen keskus (ei enää olemassa tällä nimellä) järjesti konferenssitulkkien erikoistumiskoulutusta maisterintutkinnon jo suorittaneille vuodesta 1995 vuoteen 2009 asti. Kahdeksan kuukauden mittainen ja 60 opintopisteen laajuinen koulutus oli osa European Masters in Conference Interpreting (EMCI) -yliopisto-ohjelmaa, jonka Euroopan komissio on perustanut konferenssitulkkien vajeen täyttämiseksi. Turun yliopiston koulutuksessa noudatettiin yhteistyöverkoston tiukkoja kriteerejä opiskelijavalinnassa, loppukoemenettelyssä ja opetusohjelman ydinsisällöissä (EMCI 2012). Esimerkiksi EU:n toimielimissä työskenteleviltä tulkeilta kyseinen koulutus vaaditaan.

Turun yliopiston kääntämisen ja tulkkauksen keskuksen laatimassa Tulkkauksen ABC -esitteessä annetaan perustietoa konferenssitulkin työstä, perusvalmiuksista joita tulkiksi koulutettavilta edellytetään sekä konferenssitulkkauksekoulutuksesta. Esitteen mukaan koulutuksesta valmistunut tulkki osaa seuraavat asiat: ”ymmärtää luotettavasti lähdekielisen puhutun viestin, välittää viestin tarkasti ja vaivattomasti huolitellulle ja selkeälle kohdekielille, hallitsee tulkkauksen eri tekniikat ja osaa soveltaa niitä eri tulkkaustilanteissa, noudattaa tulkin ammattietiikkaa ja -säännöstöä, esiintyy miellyttävästi ja tilanteen mukaisesti, on asianmukaisesti valmistautunut tulkkaustehtävään sekä ylläpitää ja kartuttaa yleissivistystään kaikilla työkielillään” (ABC 2008, 4).

Helge Niskan mukaan EMCI-koulutuksessa opetusryhmät pidetään usein pieninä, jotta jokaisella opiskelijalla on tarpeeksi aikaa harjoitella. Ideaalitapauksessa opetuksessa mukana on kummankin kielen opettaja, mutta käytännössä tämä ei ole aina mahdollista. Tulkkaustaitoja opetetaan ensin konsekutiivitulkkauksessa ja vasta sen jälkeen simultaanitulkkauksessa, jotta opiskelijat oppivat ensin kuuntelemaan merkitystä, eivätkä ala kääntää sanoja. Opetusohjelma koostuu seuraavista pääelementeistä: tulkkauksen teoria, tulkkauksen käytäntö, konsekutiivitulkkaus, simultaanitulkkaus sekä Euroopan unioni ja kansainväliset organisaatiot. Tulkkauksen käytännön alla opetellaan kommunikaatiotaitoja, julkista puhumista, konferenssiin valmistautumistekniikoita ja käydään läpi äänivalmennusta, ammattietiikkaa, konferenssien toimintatapoja, työkäytäntöjä ja työoloja. Konsekutiivitulkkauksta harjoitellaan erilaisten osaharjoitusten kautta. Näitä ovat esimerkiksi sisällönanalyysi, muistiharjoitukset, konsekutiivitulkkaus ilman muistiinpanoja, tiivistäminen, näkötulkkaukset ja muistiinpanotekniikka. Harjoituksissa käytetään monenlaisten aihepiirien tekstejä, joiden tyyli ja rekisteri vaihtelevat. Simultaanitulkkauksen opettelussa laajennetaan konsekutiivitulkkauksessa opittuja taitoja ja lisäksi harjoitellaan koppitekniikoita ja tiimityötä. Euroopan unioni ja kansainväliset organisaatiot -osuus tutustuttaa opiskelijat kyseisten nimikkeiden alla toimiviin organisaatioihin sekä niiden prosesseihin ja toimintatapoihin. Kurssin

jälkeen järjestetään loppukoe, jossa testataan sekä konsekutiivi- että simultaanitulkkaustaitoja. Kokeen arvioijat ovat kokeneita tulkkeja ja mukana on myös eri organisaatioiden edustajia. Kokeen läpäistyään opiskelija saa EMCI-todistuksen. (Niska 2005, 48–50.)

Johanna Mäkinen esittelee Turun konferenssitulkikoulutuksen hyväksi koettuja pedagogisia toimintatapoja ja opetuksen myönteisiä piirteitä, jotka poikkeavat jokseenkin alan suosituksista. Pääsyvaatimuksena Turkuun on pääsääntöisesti ollut ylempi korkeakoulututkinto, vaikka yleisten EMCI-vaatimusten mukaan riittää alempi korkeakoulututkinto. Tämä on pitänyt koulutukseen hakevien ja valittujen määrän pienenä, mikä on tulkkausopetukselle hyväksi. Lisäksi hakijat ovat näin kypsempiä ja heidän yleissivistyspohjansa on laajempi. Tällöin pohjakoulutus ei myöskään ole myöhemmin työsaannin esteenä. Toinen hyvä käytäntö on ollut hallinnon ja pedagogisen vastuun jakaminen eri henkilöille, jolloin opetushenkilöt voivat keskittyä ainoastaan opettamiseen. Kolmanneksi tulkikoulutuksessa on käytetty hyväksi eri alojen asiantuntijoiden yhteistyötä. Opettajina eivät toimi ainoastaan ammattitulkit vaan myös muiden alojen asiantuntijat, jotka ovat perehtyneet tulkkausopetuksen vaatimuksiin. Mäkinen kertoo myös kuinka erikoistumiskoulutus on opiskelijoille monin tavoin haastava. Pääsykokeen läpäiseminen ei automaattisesti tarkoita, että opiskelija edistyy koulutuksessa hyvin ja lopulta läpäisee loppukokeen. Loppukokeiden läpäisyprosenttien edistämiseksi koulutuksessa on panostettu useiden eri oppimistavoitteiden yhtäaikaiseen edistämiseen ja osatavoitteiden asettamiseen. Lisäksi avoin ja rakentava ilmapiiri, jatkuva palautteenanto ja itseohjautuvuuden tukeminen ovat edistäneet asiaa. (Mäkinen 2006, 165–169.)

Konferenssitulkkien erikoistumiskoulutus järjestettiin siis viimeksi Turun yliopistossa vuonna 2009. Koulutus päätettiin lopettaa rahoituksen puutteen vuoksi kun sen saama opetusministeriön erillisrahoitus loppui. Euroopan unionin tulkkausosasto esitti huolensa siitä, että koska koulutusta ei enää tarjota, voi seurauksena olla, että tulevaisuudessa ammattitaitoisia suomen kielen tulkkeja ei ole enää riittävästi saatavilla. (SKTL 2011.) Turun yliopisto ei ole tähän päivään mennessä saanut rahoitusta koulutukseen, eikä sitä ole myöskään järjestetty opiskelijoille maksullisena koulutuksena. Kattavaa konferenssitulkkausjatkokoulutusta ei siis tällä hetkellä Suomessa voi saada.

3.1.2. Soveltuvuuskokeet

Barbara Moser-Mercer kuvailee, kuinka nykypäivänä konferenssitulkiksi aikova joutuu ennen laaja-alaista koulutusta mitä todennäköisimmin soveltuvuuskokeeseen. Kielitaito useissa kielissä on vain yksi vaatimus, ja henkilöllä täytyy olla tiettyjä muitakin ominaisuuksia ennen kuin häntä aletaan kouluttaa. Soveltuvuuskokeita on monenlaisia. Koe toteutetaan joko a) ennen kuin opiskelijat

valitaan yliopistotutkintoon opiskelemaan kääntämistä ja tulkkausta ilman myöhempiä kokeita tai b) ennen kuin opiskelijat valitaan yliopistotutkintoon opiskelemaan kääntämistä, ja lisäksi myöhemmin soveltuvuutta testataan niiltä, jotka haluavat kääntämisen opiskelun jälkeen siirtyä opiskelemaan tulkkausta tai c) ennen kuin opiskelijat valitaan jatkokoulutukseen tai in-house koulutukseen lyhyeen intensiiviseen tulkkauskurssiin (6–8 kuukautta). Lisäksi soveltuvuuskokeet voivat olla tilanteesta riippuen joko eliminoivia, joissa kaikki kokeen osat on läpäistävä, tai neuvoa antavia, jolloin huonosti suoriutuneita neuvotaan miettimään alan valintaa. Kolmanneksi soveltuvuuskokeet voidaan jakaa lyhytkestoisiin yhden kerran kokeisiin, joissa testaus kestää kahdesta kahdeksaan tuntia, ja pitkäkestoiseen testaukseen, jossa tarkastellaan kandidaatin kehitystä tiettyjen määriteltyjen parametrien osalta ja jossa kehitys on tietyn lähtötason jälkeen tärkein valintakriteeri. (Moser-Mercer 1994, 57–58.)

Mitä soveltuvuuskokeissa sitten testataan? Moser-Mercer on jakanut testattavat asiat tietoihin, taitoihin sekä persoonallisuuspiirteisiin. Tiedollisissa osa-alueissa testataan äidinkielen ja vieraiden kielten osaamista sekä yleistietoa. Taidollisissa osa-alueissa puolestaan testataan ymmärtämistä ja analysointitaitoja, ymmärryksen ja tuottamisen nopeutta, muistikapasiteettia, kuuntelun ja puhumisen samanaikaisuutta sekä äänenlaatua ja ääntämystä. Testattavia persoonallisuuspiirteitä ovat stressinsietokyky, joustavuus ja oppimiskynnys. Edellä mainittujen parametrien testaamiseksi käytetään monenlaisia metodeja. Näitä ovat kirjalliset käännöstestit, suulliset haastattelut, näkötulkkaukset, suullinen uudelleenmuotoilu, muistitestit, suulliset aukkotestit sekä itse tulkkaus. (Moser-Mercer 1994, 58–64.)

Franz Pöchhackerin mukaan suullisten testien kautta voidaan arvioida hakijan tulkkaukseen soveltuvuutta luotettavammin kuin kirjallisissa testeissä. Kirjalliset testit ovat toisaalta helpompia toteuttaa ja arvioida, joten niitä kannattaa käyttää erityisesti alussa kun valikoidaan tulkkaustesteihin pääseviä. Soveltuvuuskokeen suunnittelussa tulee ottaa huomioon testin arviointimenetelmät ja mittaako testi haluttua soveltuvuuden osa-alueita. Pöchhacker on itse kehittänyt soveltuvuutta mittaavan SynCloze-testin, jolla arvioidaan ehdokkaan ymmärrystä, reaktionopeutta ja ilmaisun sujuvuutta. Kyseessä on suullinen täydennystehtävä, jossa testattavan täytyy täyttää tekstissä kuultu aukko mahdollisimman nopeasti käyttäen mahdollisimman montaa aiempaan kontekstiin sopivaa vaihtoehtoista ilmaisua. Pöchhackerin tutkimuksen mukaan testi ennustaa jokseenkin tulevaa suoriutumista tulkkaustehtävästä. (Pöchhacker 2011, 110–118.)

Tulkkauksen ABC -esitteessä luetellaan tulkiksi aikovilta vaadittuja ominaisuuksia ja taitoja seuraavasti: ”Hyvä kielitaito ja kulttuurien tuntemus ovat välttämätön, mutta eivät yksistään riittävä edellytys tulkkina toimimiselle. Konferenssitulkikoulutukseen valittavilla pitää lisäksi olla:

- vankka yleissivistys ja kiinnostus tiedonhankintaan
- akateeminen pohjakoulutus
- luontaista kommunikatiivisuutta
- nopea hahmotus- ja reaktiokyky
- hyvä mieleen painamisen/muistiin palauttamisen kyky
- sujuva ja eloisa suullinen ilmaisutaito
- kyky esiintyä miellyttävästi ja tahdikkaasti
- kyky toimia ryhmässä ja ottaa vastaan kritiikkiä
- hyvä keskittymis- ja paineensietokyky
- sopeutuvaisuutta ja tilanneherkkyyttä.” (ABC 2008, 4.)

Vaatimukset täyttävä hakija pääsee soveltuvuuskokeeseen, jossa hänen on tulkattava lyhyt strukturoitu puhe B- ja/tai C-kielestä A-kieleen ja mahdollisesti myös A-kielestä B-kieleen. Kokeessa on myös yleistietoa testaava osio sekä haastattelu. Lisäksi koe saattaa sisältää vielä näkötulkausta, lyhyen suullisen esitelmän paneelin valitsemasta aihepiiristä ja kirjallisen testin. (Niska 2005, 49–50.)

Soveltuvuuskokeissa testatut asiat muodostavat siis tulkin kompetenssin perustan. Koulutuksen aikana taitoja luonnollisesti kehitetään, syvennetään ja lisätään. Soveltuvuuskokeiden olemassaolo viittaa siihen, ettei kuka tahansa voi tulla tulkiksi, vaikka osaisikin useampaa kieltä.

3.2. KOMPETENSSIN KOOSTUMUS

Mistä simultaanitulkin kompetenssi sitten loppujen lopuksi koostuu? Teen tässä luvussa yhteenvetoa siitä, mitä kaikkea kompetenssi pitää sisällään. Lähden liikkeelle muutamasta perusmäärittelystä ja sitten esittelen kompetenssia jaoteltuna perusedellytyksiin ja tulkkaustaitoihin. Näiden otsikoiden alle kerään erilaisia ominaisuuksia, tietoja ja taitoja, joiden katson liittyvän kyseiseen aihepiiriin.

Daniel Gilen mukaan kääntäjän ja tulkin ammattitaito koostuu neljästä pääosasta. Heillä täytyy olla hyvä passiivinen tuntemus heidän passiivisista työkielistään, aktiivisten työkielten hyvä kielitaito,

tarpeeksi tuntemusta prosessoimiensa tekstien tai puheiden aihepiireistä ja heidän täytyy osata kääntää tai tulkata. Konferenssitulkin kohdalla passiivinen kielitaito edellyttää, että tulkki kykenee reagoimaan puhuttuun kieleen hyvin nopeasti. Aktiivityökielten osalta tulkin täytyy osata tuottaa puhe, joka vastaa tulkattavien puhujien persoonallisuutta. Tulkkauksen hallitseminen koostuu teknisistä taidoista ja tulkkauksen konseptien ymmärtämisestä. Siihen kuuluu simultaanitulkkaustekniikan lisäksi esimerkiksi uskollisuuden ja ammattisäännösten ymmärtäminen, tiedonhankintatekniikoiden omaksuminen, kielitaidon ylläpitäminen sekä ongelmanratkaisukykyjen ja päätöstentekokykyjen kehittäminen. (Gile 1995, 4–5.)

Tulkin kompetenssia voidaan lähestyä myös kääntäjän kompetenssin kautta, koska ammattiteissa on hyvin paljon yhteistä. Albrect Neubert kuvailee kääntäjän kompetenssin yleisiä linjoja. Hän listaa seitsemän kompetenssin osatekijää: monimutkaisuus, heterogeenisyys, likimääräisyys, avoimuus, luovuus, tilannesidonaisuus sekä historiallisuus. Hänen mukaansa kääntäjän ammatti eroaa muista akateemisista ammattiteista monimutkaisuutensa ja heterogeenisyytensä takia. Tarvittavat taidot ovat hyvin erilaisia toisiinsa nähden. Esimerkiksi äidinkielessä täytyy olla kieliammattilaista vastaavat tiedot ja muissa työkielissä kirjailijan tai ammattilaisen taidot. Tästä aiheutuu myös kompetenssin likimääräisyys, koska kääntäjä ei voi olla täysin asiantunteva kaikilla osa-alueilla, joihin hän työssään törmää. Hänen on kuitenkin voitava säätää aihepiiriä sellaiselle tasolle, että sekä keskimääräinen lukija että alan ammattilainen ymmärtävät tekstiä helposti ja virheettömästi. Kääntäjän kommunikaatiotaidot ja syvälliset asiatiedot sekä myös ymmärrys täytyy olla kehittynyt tarpeeksi, jotta sisältö ja muoto voidaan välittää. Kuitenkin kääntäjällä on teoreettisesti ja käytännöllisesti vähemmän tietoa kuin erikoistuneella viestin lähettäjällä tai sen vastaanottajalla. Kääntäjän kompetenssi on aina myös avoin. Kääntäjän täytyy etsiä jatkuvasti uusia tapoja sanoa jotain, kysyä neuvoa ammattilaisilta ja tutkia erilaisia tekstejä. Kääntäjällä täytyy olla keinot löytää ratkaisuja sanoille ja fraaseille. Siksi kääntäjältä vaaditaan myös luovuutta, jota kuitenkin ohjailee lähdeteksti. Kääntäjän täytyy myös luoda uutta sisältöä ja muotoja sekä merkitysrakenteita. Jotta kääntäjä voisi tuottaa halutun tuloksen, hänen täytyy olla selvillä tilannetekijöistä, jotka sisältävät niin vanhat kuin uudetkin tilanteet. Aikojen saatossa kääntäjillä on ollut monenlaisia tapoja lähestyä tehtäväänsä, mutta muutoksia vaaditaan aina ja siksi kääntäjän täytyy olla mukautuva. Muutos on kääntämisessä aina läsnä, niin ajan kuin paikankin suhteen. (Neubert 2000, 20–21.)

Neubertin mukaan edelliset kompetenssin osa-alueet ovat sekundaarisia komponentteja ja muodostavat viitekehyksen, jossa kääntäjät kehittävät ammatillista kompetenssiaan. Tämän lisäksi tarvitaan ammattitaitoa, joka erottaa kääntäjät muista kielenkäyttäjistä. Tällöin mukaan tulevat primaarikomponentit eli laadulliset parametrit. Ilman näitä komponentteja kääntäminen ei onnistu.

Yksittäisten kääntäjien kompetenssi näiden komponenttien osalta voi kuitenkin vaihdella muihin kääntäjiin nähden. Näitä kompetenssin osatekijöitä on viisi: kielellinen kompetenssi, tekstuaalinen kompetenssi, aihepiirin kompetenssi, kulttuurinen kompetenssi ja välityskompetenssi. Näistä osatekijöistä kolme ensimmäistä, ja osittain neljäskin, on läsnä myös muissa kommunikaatioammateissa, mutta viides erottaa kääntämisen muista, ja se myös dominoi muiden kompetenssien käyttöä. (Neubert 2000, 21–22.)

European Master's in Translation (EMT) -yliopisto-ohjelman asiantuntijaryhmä (EMT expert group) esittelee ammattikäntäjän, ja myös tulkin, kompetensseja. Kompetenssilla he tarkoittavat sellaista taipumusten, tietojen, käyttäytymisen ja tietotaidon yhdistelmää, jota tarvitaan tietyn tehtävän suorittamiseen tietyissä oloissa. Kääntäjän kompetensseja ovat käännöspalvelun toimittamisen kompetenssi, kielellinen kompetenssi, kulttuurienvälinen kompetenssi, tiedonhaun kompetenssi, temaattinen kompetenssi sekä teknologian kompetenssi. (EMT 2009.)

Catherine Chabasse lähestyy simultaanitulkin kompetenssia tulkkausprosessin eri osien kautta. Hän erittelee sellaiset kognitiiviset kompetenssit ja kyvyt sekä persoonallisuuspiirteet, joita tarvitaan prosessin eri osissa. Hänen mukaansa prosessi koostuu ymmärtämisestä, puhumisesta, puheensiirrosta sekä simultaanisuudesta. Jokainen näistä prosesseista koostuu vielä useammasta osatekijästä, jotka vaativat omanlaistaan kompetenssikonaisuutta. Kognitiivisia kompetensseja ovat äidinkielen kompetenssi, vieraan kielen kompetenssi, kulttuurienvälinen kompetenssi sekä yleistiedot/ammattitaito. Kognitiivisia kykyjä ovat sanataidot, looginen ajattelu, kielisidonnainen ajattelu, muisti sekä nopeus. Persoonallisuuspiirteitä ovat keskittymiskyky, stressinsietokyky, joustavuus sekä kommunikointikyky. (Chabasse 2009, 118–119.)

3.2.1. Perusedellytykset

Kaarina Hietasen mukaan tulkiksi haluaville on vain vähän poissulkevia kriteerejä. Näitä ovat puhe- tai kuuloelinten vammat, koska ammatissa puhe ja kuulo ovat työvälineitä. Ammatissa toimimisen voi myös estää, että henkilöllä on hitaasti toimivat miellelyhtymät, koska tulkki tarvitsee assosiatiivisuutta. Lisäksi huono muisti voi estää tulkiksi tulemisen, mikäli sen takana on fyysisiä syitä. (Hietanen 2004, 278–279.) Tulkilta edellytetään myös hyvää terveyttä, eikä ammattia voi ajatellakaan jos terveys on heikko (Saresvuo & Ojanen 1988, 46).

Hietasen mukaan tulkkiin pätevät Ciceron puhujalle asetetut vaatimukset liittyen hänen luonteeseensa ja kykyihinsä. Näitä ovat korkea moraali, terävä psykologinen taju, hyväntuulisuus,

nopeaälyisyys, sanallinen lahjakkuus sekä hyvä muisti ja kyky käyttää sitä. Lisäksi halu tulla hyväksi tulkiksi on viite soveltuvuudesta alalle. (Hietanen 2004, 278.)

Soveltuvuuskokeita käsittelevässä luvussa (ks. luku 3.1.2.) nousi esiin persoonallisuuspiirteitä ja ominaisuuksia, joita tulkilta vaaditaan. Näitä ovat luontainen kommunikatiivisuus, nopea hahmotus- ja reaktiokyky, hyvä keskittymiskyky, alhainen oppimiskynnys, sopeutuvaisuus, joustavuus, tilanneherkkyys, hyvä paineensietokyky, kyky toimia ryhmässä, kyky esiintyä, sujuva suullinen ilmaisutaito, hyvä ääntämys ja äänenlaatu, nopea ymmärrys ja puheen tuottaminen, laaja muistikapasiteetti ja hyvä mieleen painamisen ja muistista palauttamisen kyky. Osan näistä täytyy varmasti olla luontaisesti hyvällä tasolla, jotta tulkkauksen oppiminen on ylipäättään mahdollista, mutta varmasti myös lähes kaikkia pystyy kehittämään.

Kenellekään on tuskin epäselvää, että tulkin keskeisin perusedellytys on kielitaito vähintään kahdessa eri kielessä. Tulkin kielitaidossa on kuitenkin paljon sellaista, mikä erottaa sen normaalista, jokaisen ihmisen peruskielitaidosta. Yleensä tulkin työkielet jaetaan aktiivisiin ja passiivisiin. Aktiivisia työkieliä ovat äidinkieli (A-työkieli) sekä vieraat kielet, joita käytetään sekä lähde- että kohdekielinä (B-työkieli). Myös B-työkieleltä vaaditaan lähes äidinkielistä osaamista. Passiiviset työkielet ovat vieraita kieliä, joita ei käytetä kohdekielinä vaan pelkästään lähdekielinä (C-työkieli). Ideaalitulanteessa tulkki tulkkaisi vain vieraasta kielestä äidinkieleensä päin, mutta käytännössä tulkit joutuvat usein tulkkaamaan myös toiseen suuntaan.

Kääntäjän ja tulkin kielitaito sisältää tarkennetusti monenlaisia asioita. Marianna Sunnari on avannut kielitaitoa tarkemmin. Olennaista on sanojen merkityssuhteiden tunteminen ja tunnistaminen sekä ymmärrys, että merkitys on aina sidoksissa asiayhteyteen eli kontekstiin. Tulkin täytyy olla selvillä sanan perusmerkityksestä ja muista sanoista, jotka ovat lähimerkityksisiä tämän sanan kanssa. Lisäksi on ymmärrettävä sanan konnotaatio eli myönteisiä tai kielteisiä reaktioita herättävä miellemerkitys, joka on sidoksissa kulttuuriin ja osittain myös subjektiivinen. Osa tulkin kielitaitoa on myös kulttuurin tuntemus, johon kuuluu tuntemus koko yhteiskunnan rakenteesta, tavoista ja näkemyksistä. Tulkin täytyy ottaa huomioon lähde- ja kohdekulttuurin väliset erot sekä arvioida viestin vastaanottajan tietoja lähdekulttuurista ja käsiteltävän asian taustoista. (Sunnari 2006, 26–29.)

Yleiskielen lisäksi tulkilta vaaditaan erikoiskielten osaamista eli perehtymistä erikoiskielten käsitteisiin ja niiden välisiin suhteisiin. Käytännössä tämä tarkoittaa siis etukäteen tehtävää sanastotyötä (ks. luku 2.2.1.). Kielitaitoon liittyy myös rekisterin tuntemus. Kielenkäyttötilanteet voivat vaihdella sen suhteen, mitä niissä tapahtuu, keitä on mukana ja mikä kielen tehtävä on. Näitä

arvioiden tulee valita rekisteri eli se miten asia ilmaistaan kyseisessä tilanteessa. Myös eri alojen sanaston kehittymisen seuraaminen on tulkin kielitaidolle olennaista. Ymmärtämisen lisäksi tulkin täytyy muotoilla kohdekielinen teksti, mikä vaatii aktiivista tekstin tuottamisen taitoa. Tulkkaustilanteessa termien ja vastineiden on löydettävä nopeasti, eikä niiden hakemista varten voi pysähtyä. (Sunnari 2006, 29–35.) Yleiskielen ja erikoiskielten lisäksi tulkin on hyvä tuntea myös murteita, koska joskus tulkattavat henkilöt voivat käyttää niitä puhuessaan. Tulkin olisi siten hyvä olla selvillä erilaisista sosiaalisista ja maantieteellisistä murteista, joita hänen työkielensä piirissä on olemassa.

Neubert kuvailee kääntäjän kielitaitoa, jota voidaan soveltaa myös tulkin kielitaitoon. Kielitaidolta vaaditaan lähes täydellistä kieliopillisten ja leksikaalisten järjestelmien tuntemista niin lähde- kuin kohdekielessäkin. Tähän sisältyy myös tieto siitä, että kielet muuttuvat jatkuvasti eivätkä sanakirjat tai muut opukset pysty täydellisesti kuvaamaan näitä muutoksia. (Neubert 2000, 23–26.) Tärkeää on tulkkina siis myös muistaa, ettei kielitaito ole asia joka on ja pysyy, vaan sitä täytyy ylläpitää ja kehittää jatkuvasti. Perusedellytyksenä tulkiksi aikovan kielitaito täytyy olla tietyllä tasolla, mutta kielitaito kehittyy myös koulutuksen aikana ja edelleen työelämässä.

Kielitaitoa lähellä oleva käsite on viestintätaito. Tulkatessa on kyseessä lähinnä suullinen viestintätaito, mutta tietysti tulkki tarvitsee ammatissaan myös kirjallista viestintätaitoa viestiessään esimerkiksi tulkkaustoimeksiannoista. Hietasen mukaan suullinen viestintätaito koostuu puhetaidon elementeistä eli tilannetajusta, kuuntelutaidosta, analysointitaidosta, asiasisältöjen oivaltamisesta, toisten ihmisten ja heidän mielipiteidensä kunnioittamisesta ja puhumisen taidosta (Hietanen 2004, 277).

3.2.2. Tulkkaustaidot

Luvussa kaksi olen käsitellyt simultaanitulkkausympäristöä, tulkkausprosessia sekä tulkkauksen laatua. Kyseisten alalukujen alla on noussut esiin monia tulkkaustaitoihin liittyviä asioita. Tässä luvussa kuitenkin kokoon vielä yhteen olennaisia näkökulmia tulkkaustaidoista.

Hietasen mukaan tulkin varsinaiset tiedot ja taidot hankitaan koulutuksen aikana. Koulutuksessa (ks. luku 3.1.) kehitetään järjestelmällisesti tulkkaustaitoja, joita ovat esimerkiksi tiedonhaku ja kriittinen arviointi, analysointi- ja ennakointimenetelmät, tilannehallinta, kongressitietous, yleissivistys, kuuntelemis-, mieleenpainamis- ja mieleenpalauttamistekniikka, äänenkäyttö ja puhetekniikka, puheen estetiikka, julkinen esiintyminen, terve riskinotto- ja ammattiin liittyvien

humanististen arvojen sisäistäminen sekä työkielten taito ja vastaavien kulttuurien omaksuminen. (Hietanen 2004, 278.)

Roderick Jones on koostanut simultaanitulkkauksen kultaiset säännöt, joissa annetaan olennaisimmat neuvot simultaanitulkille. Näiden sääntöjen voidaan ajatella myös tiivistävän olennaisimmat tulkkaustekniset tulkkaustaidot. Tulkin tulisi muistaa, että hän kommunikoi. Hänen tulisi osata käyttää teknisiä apuvälineitä hyödykseen mahdollisimman hyvin ja varmistaa kuulevansa puhujan sekä itsensä selkeästi. Jos tulkki ei ole kuullut jotain tai ymmärtänyt sitä, hänen ei koskaan tulisi yrittää tulkata sitä. Tulkin tulisi maksimoida keskittymisensä eikä häiriintyä siitä, että joutuu keskittämään huomiotaan yksittäisiin hankaliin sanoihin. Hänen tulisi pystyä jakamaan huomionsa toisaalta aktiiviseen ja analyyttiseen puhujan kuunteluun ja toisaalta oman tulkkeensa kriittiseen monitorointiin. Hänen tulisi puheessaan käyttää mahdollisuuksien mukaan lyhyitä ja yksinkertaisia lauseita sekä kieliopillisesti oikeaa kieltä. Jokaisen lauseen tulisi olla järkevä, ja aloitetut lauseet tulisi aina viedä loppuun asti. (Jones 1998, 77–78.) Tulkin huoneentaulusta voisi lisätä näihin kultaisiin sääntöihin vielä muutaman kohdan. Tulkin on aina puhuttava kuuluvasti, varmasti ja selkeästi ääntäen sekä vältettävä oman puheensa havaittavaa korjaamista. Epävarmuutta tai sanojen hakemista ilmaisevat äännähdykset pitää kitkeä pois. Tulkkauksen tulee edetä loogisesti, vaikkei tulkattava puhuisikaan loogisesti. Tulkkauksessa pitää käyttää vain vakiintuneita sanaliittoja. Metaforat ja kielikuvat on parasta korvata vakiintuneilla sanaliitoilla tai jättää tulkkaamatta. (Saresvuo & Ojanen 1988, 105–106.)

Yksi tulkkaustaitojen keskeinen osa on tulkkausstrategiat. Kuten jo luvussa kaksi on mainittu, ensimmäinen askel laadukasta tulkkausta kohti on päästä yli sanoista. Sanat täytyy purkaa ajatuksiksi ja ajatuksista taas uusiksi sanoiksi. Käännöksen tarkkuus riippuu tällöin siitä, kuinka tarkan mielikuvan tulkki on pystynyt muodostamaan alkuperäisestä merkityksestä. Tulkin on siis tärkeää tunnistaa puheesta merkitysyksiköt eli fraasit ja sanaryhmittymät, jotka voidaan kääntää kohdekielelle. Yksi strategia on myös tiivistäminen. Kun puhuja puhuu nopeaan tahtiin, on tärkeää että tulkki vähentää itse puhumiensa sanojen määrää, jottei kielivirheitä ja lausumisvirheitä sattuisi. Jos viestiä joutuu tiivistämään, tulkki voi poistaa tai lyhentää epäolennaisuuksia. Tällaisia ovat esimerkiksi toistot ja itsestäänselvyydet. Tulkki voi myös käyttää lyhenteitä tai akronyymejä sitten kun asia on kuulijoille selvä. Tulkki voi lisäksi poistaa puheessa käytettyjä elegantteja variaatioita, hyödyntää personifikaatiota ja siirtää kiilalauseita eri paikkaan. (Nolan 2005, 39–45.) Tulkkausstrategioihin kuuluu myös syntaksin yksinkertaistaminen, jonka avulla voidaan selvittää monimutkaisista lauseista ja kovasta puhenopeudesta. Pitkiä lauseita voi katkoa lyhemmiksi, ajatus- ja merkityskokonaisuuksia voi selventää, lauseiden välisiä suhteita voi selkeyttää, tarpeettomia ja

monimerkityksisiä konjunktioita voi poistaa ja listan osien rakenteita yhtenäistää. On aina parempi saada merkitys perille, vaikka prosessissa menetettäisiinkin joitain elegantteja koukeroita. (Nolan 2005, 25.)

Tulkkaustaitoihin kuuluu varsinaisen tulkkaustekniikan lisäksi olennaisesti myös erilaisia ammatillisia taitoja. Tulkin työ on viestintätyötä, jossa ollaan tekemisissä erilaisten ihmisten kanssa ja välitetään monenlaisia viestejä ihmisiltä toisille. Saresvuon ja Ojasen mukaan tällainen välittäjän työ ja suhdetoiminta vaatii tulkilta henkistä kypsyyttä, sen merkityksen oivaltamista ja siihen pyrkimistä. Toiminnassa tarvitaan kärsivällisyyttä, hienotunteisuutta, huumorintajua, kykyä sietää moitetta ja kiitosta eli omanarvontuntoa, esiintymisvarmuutta, oman vajavaisuuden hyväksymistä, myönteistä asennoitumista ihmisiin, kykyä tulla toimeen monenlaisten ihmisten kanssa ja avointa mieltä. Tulkkia auttaa tässä vahva motiivi omaan tekemiseen: ilman häntä tilanne jumiutuisi eikä viesti välittyisi. (Saresvuo & Ojanen 1988, 46–48.) Tällaiset ominaisuudet ja toimintatavat voitaisiin yhdistää yleisesti sosiaalisiksi taidoiksi.

Tulkin työssä tärkeää on myös eettisyys viestinnän osapuolia kohtaan. Puolueettomuus ja objektiivisuus ovat elintärkeitä lähtökohdat koko toiminnalle. Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton SKTL:n verkkosivuilta löytyy tulkin ammattisäännöstö, jota liiton tulkkijäsenet noudattavat. Myös kansainvälisen konferenssitulkkien liiton AIIC:n verkkosivuilta löytyy vastaava *Code of professional ethics*. Ammattietiikan suhteen säännöstöissä on monia kohtia. Ensiksikin tulkit noudattavat vaitiolovelvollisuutta. He eivät siis ilmaise toimeksiantojen kautta tietoonsa tulleita asioita missään muualla, eivätkä käytä näitä väärin. He kieltäytyvät toimeksiannoista, jos he ovat niiden suhteen jäävejä tai jos heillä ei ole tarpeellista pätevyyttä suorittaa kyseisiä toimeksiantoja. He valmistautuvat tehtäväänsä huolellisesti. He ovat puolueettomia eivätkä heidän henkilökohtaiset asenteensa tai mielipiteensä vaikuta heidän työhönsä. He eivät hyväksy toimeksiantoja, jotka haittaavat heidän ammattikuntaansa tai vähentävät sen arvostusta, ja ovat solidaarisia omaa ammattikuntaansa kohtaan. He myös varmistavat ennen tulkkausta, että vallitsevat työolosuhteet soveltuvat tulkkaukseen. (SKTL 1994; AIIC 2012.)

4. TUTKIMUSMENETELMÄ JA AINEISTO

Tutkimusmenetelmäni on kvantitatiivinen ja toteutan sen kyselytutkimuksen muodossa. Kyselytutkimus on tutkimus, jossa kerätään tietoa jostakin ihmisjoukosta. Kyselyn kohteena voi olla joko perusjoukko, joka sisältää kaikki tutkittavat henkilöt, tai otos, joka on edustava osa perusjoukkoa. Kaikille kyselyyn vastaajille toimitetaan kyselylomake, jossa kysymykset ovat muodoltaan ja järjestykseltään täysin samat. Kyselytutkimuksella voidaan kerätä tietoa vastaajien henkilökohtaisista ominaisuuksista. Näitä ovat esimerkiksi sukupuoli, ikä, koulutustausta, arvot, asenteet, käyttäytyminen ja toimintatavat. Tutkimus ei kuitenkaan selvitä yksilöllisiä mielipiteitä, vaan pyrkii yleistämään ihmisjoukon ominaisuuksia. (Buckingham & Saunders 2004, 12–13.)

Tutkimuskohteenani on koko perusjoukko eli Suomessa toimivat simultaanitulkit. Tutkimusaineistonani käytän simultaanitulkeille tehtyä kyselyä (ks. liite), jonka ytimessä on koostamani luettelo simultaanitulkin kompetenssin osatekijöistä. Kyselyssä selvitan, milloin ja kuinka paljon tulkit itse kokevat kompetenssinsa osatekijöiden kehittyneen. Kyselyn toteutin sähköisenä Tampereen yliopiston e-lomakkeella SKTL:n tulkkijäsenille, joiden yhteystiedot löytyivät SKTL:n hakupalvelun kautta. Ennen varsinaista kyselyn toteuttamista testasin kyselylomakettani kolmella opiskelijatoverillani, jotka ovat myös suorittaneet tulkkausopintoja.

Kyselyni koostuu kolmesta eri osiosta. Ensimmäisessä osiossa kerätään vastaajien taustatietoja kymmenen kysymyksen laajuudelta. Kysymyksissä tiedustellaan vastaajan sukupuolta, ikää, äidinkieltä, ylintä koulutusastetta, koulutusala, koulutusmaata, onko hän suorittanut konferenssitulkkauksen erikoistumiskoulutuksen (EMCI), onko hän suorittanut muita tulkkausopintoja, kuinka monta opintopistettä tai opintoviikkoa hän on tulkkausopintoja suorittanut sekä hänen valmistumisvuottaan viimeisimmästä koulutuksesta, joka sisälsi tulkkausopintoja. Näistä seitsemän ensimmäistä on pakollisia kysymyksiä vastaajalle, ja kolme viimeistä on mahdollista jättää tyhjäksi.

Seuraava osio käsittelee työelämää. Siinä tiedustellaan ensin onko tulkkaus vastaajalle päätoimista työtä, sivutoimista työtä vai eikö hän nykyisin tulkkaa työkseen ollenkaan. Seuraavana vastaajalta kysytään, montako vuotta hän on työskennellyt tulkkina ylipäänsä ja vielä tarkemmin montako vuotta simultaanitulkkina. Sen jälkeen kysytään, montako simultaanitulkkaustoimeksiantoa hänellä on keskimäärin ollut kuukaudessa viimeisen vuoden aikana. Häneltä kysytään myös kokeeko hän olevansa simultaanitulkkina ammattilainen, jokseenkin kokenut vai vain vähän kokenut, ja mikäli hän kokee olevansa ammattilainen, milloin hänestä on omasta mielestään tullut sellainen.

Viimeisenä kysymyksenä on, onko hän AIIC:n jäsen. Näistä kaikki paitsi toiseksi viimeinen ovat vastaajalle pakollisia kysymyksiä.

Kolmas osio koskee tutkimusaiheeni ydintä eli simultaanitulkin kompetenssin kehittymistä. Osiossa on kolme kysymystä, joissa vastaaja arvioi kompetenssin eri osatekijöiden kehittymistä. Listattuna on 19 osatekijää, jotka mielestäni ovat olennaisimmat simultaanitulkin kompetenssin osatekijät ja joita on mielestäni ylipäättään mahdollista kehittää koulutuksen aikana. Kyseisessä luettelossa olen pyrkinyt sellaiseen jaotteluun ja termien käyttöön, joka on loogista ja helposti ymmärrettävää vastaajien kannalta. Luetteloon voisi varmasti lisätä monia muitakin osatekijöitä, ja valitsemiani osatekijöitä voisi vielä jaotella pienempiin ja tarkempiin osiin. Omien tietojeni ja kokemusteni pohjalta koen, että luettelo on kuitenkin tarpeeksi kattava sen tarkoituksensa varten. Listaamani kompetenssin osatekijät ovat:

- äidinkielen ammattimainen käyttö
- vieraan kielen taito
- vieraan kielen ammattimainen käyttö
- vieraan kulttuurin tuntemus
- toimeksiantoon valmistautuminen
- tiedonhankintataidot
- simultaanitulkkaustekniikka
- tulkkalaitteiden käyttö
- tulkkitiimityöskentely
- julkinen puhuminen
- äänenkäyttö
- konferenssitietous
- alan käytännöt
- ammattietiikka

- asiakkaiden kanssa toimiminen
- muistin käyttö
- keskittymiskyky
- stressinsietokyky
- joustavuus.

Kyselyn kolmannen osion ensimmäisessä kohdassa vastaajan täytyy valita jokaisen osatekijän kohdalla se aikajakso, jolloin osatekijä on hänen kohdallaan kehittynyt merkittävimmin. Vastausvaihtoehtoja on neljä: ennen tulkkikoulutusta ja työelämää, tulkkikoulutuksen aikana, työelämässä ja en osaa sanoa. Vastaajalla on myös mahdollisuus tarkentaa vastaustaan avoimeen kenttään. Toisessa kohdassa vastaajan täytyy arvioida jokaista osatekijää siltä kannalta, kuinka paljon hän kokee sen kehittyneen kohdallaan tulkkikoulutuksen aikana. Vastausvaihtoehtona on asteikko yhdestä viiteen, jossa yksi tarkoittaa erittäin paljon, kaksi paljon, kolme jonkin verran, neljä vähän ja viisi ei ollenkaan. Kolmannessa kohdassa asettelu on samanlainen kuin edellä, mutta vastaaja arvioi osatekijän kehittymistä ammattia harjoittaessa. Nämä kolme kysymystä ovat vastaajalle pakollisia. Lopuksi vastaajalla on mahdollisuus mainita olennaisia kompetenssin osatekijöitä, jotka hänen mielestään puuttuvat listasta, ja antaa palautetta tai muita kommentteja.

Kyselyn lähetin 148 tulkkille, jotka olivat ilmoittaneet SKTL:n tulkkihakupalvelussa erikoisalakseen simultaanitulkkauksen jostakin kielestä suomen kieleen tai suomen kielestä johonkin muuhun kieleen sekä sähköpostiosoitteensa. Tutkimuskohteeni ei ole kieliparisidonnainen muuten kuin suomen kielen osalta, joten vastaajien toisilla työkielillä ei tutkimukseni kannalta ole merkitystä. Mainittakoon kuitenkin, että tulkkauskielenä useimmilla tulkeilla oli englanti. Monilla tulkkauskielenä oli myös venäjä, saksa, ranska, ruotsi tai espanja. Muutamalta henkilöltä tulkkauskielenä löytyi viro, puola ja italia sekä lisäksi yksittäisiä mainintoja oli seuraavista tulkkauskielistä: albania, arabia, bosnia, mari, moldova, norja, portugali, romania, serbia, serbokroatia, slovakki, tanska, tsekki, turkki ja vietnam.

Lähetin kyselyn linkin tulkkien sähköpostiosoitteisiin 26.11.2012 ja vastausaikaa annoin 3.12.2012 asti. Viesti ei mennyt perille viiteen sähköpostiosoitteista ollenkaan, koska ne eivät ilmeisesti olleet enää käytössä. Täten mahdollisten vastaajien määrä laski 143:een. Kyselyyn vastasi lopulta 48 henkilöä, ja kyselyn vastausprosentiksi muodostui siis 33,6 %. Kolme henkilöä lähetti minulle sähköpostia selittäen miksi ei voinut vastata kyselyyn. Yksi oli itseoppinut ja koska kysely keskittyi

pitkälti tulkkikoulutukseen, hän koki, ettei voinut vastata siihen järkevästi. Toinen ei ollut tehnyt simultaanitulkkausta pitkään aikaan ja koki, ettei hänen vastauksistaan olisi hyötyä tutkielman kannalta. Kolmas koki kysymyksenasettelun useassa kohdassa liian hankalaksi voidakseen vastata. Edellisten kaltaiset tekijät ovat laajemminkin voineet vaikuttaa kyselyn vastausprosenttiin.

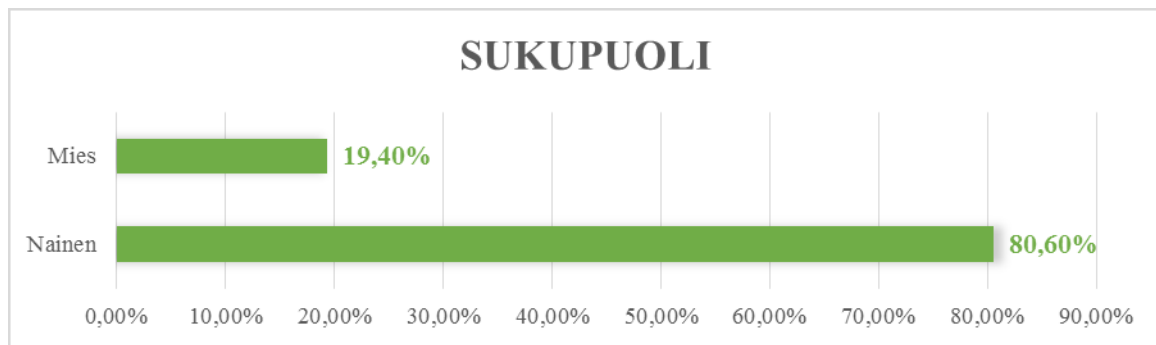
5. TULOKSET

Huomasin kyselyn vastauksista ja sähköpostilla saamastani palautteesta, että osalla vastaajista ei ollut ollenkaan tulkikoulutusta. Kyselyni kohderyhmän rajaamisessa en ollut ottanut tätä vaihtoehtoa tarpeeksi selkeästi huomioon. Kyselyn linkin mukana lähettämässäni saatesähköpostiviestissä minun olisi pitänyt kertoa, että tutkimukseni tarkastelee osittain nimenomaan tulkikoulutusta, ja että vastaajalla täytyy tästä syystä olla jonkinlaista tulkikoulutusta, jotta hän voisi vastata kaikkiin kysymyksiini. Tutkimuskysymykseni kannalta joudun siis jättämään osan vastauksista tutkimukseni ulkopuolelle, jotteivät tulokset esimerkiksi tulkikoulutuksen arvioinnin osalta vääristyisi. Erottelen vastaukset sen perusteella onko vastaajalla tulkikoulutusta vai ei, ja hyväksyn vain sellaiset vastaukset, joissa tulkikoulutusta löytyy. Kyselyssäni ei ollut yksioikoista kysymystä siitä, onko vastaajalla tulkikoulutusta vai ei, koska oletin kaikilla vastaajillani sitä olevan. Kyselyssä on kuitenkin neljä kysymystä, joiden avulla voi päätellä, onko vastaajalla tulkikoulutusta vai ei. Ensiksikin koulutusalan perusteella saadaan selville jo osa niistä vastaajista, joilla on tulkikoulutusta. Muita tulkkausopintoja tiedusteltaessa esiin nousee lisää tulkikoulutettuihin kuuluvia vastaajia. Lisäksi kyselyssä pyydetään ilmoittamaan suoritettujen tulkkausopintojen määrä sekä valmistumisvuosi viimeisimmästä tulkkausopintoja sisältävästä koulutuksesta. Mikäli vastaaja on ilmoittanut koulutusalakseen jonkin muun kuin kääntämisen ja tulkkauksen ja lisäksi jättänyt kolme viimeksi mainittua kohtaa tyhjiksi, voidaan olettaa, että vastaajalla ei ole tulkikoulutusta. Tällaisia vastaajia joukossa oli 12. Näiden henkilöiden vastaukset jäävät siis analyysini ulkopuolelle, ja tästä eteenpäin käsittelen vain tulkikoulutuksen saaneita vastaajia, joita oli 36. Vastausten analysoinnissa olen käyttänyt IBM SPSS Statistics 21 -tilasto-ohjelmaa.

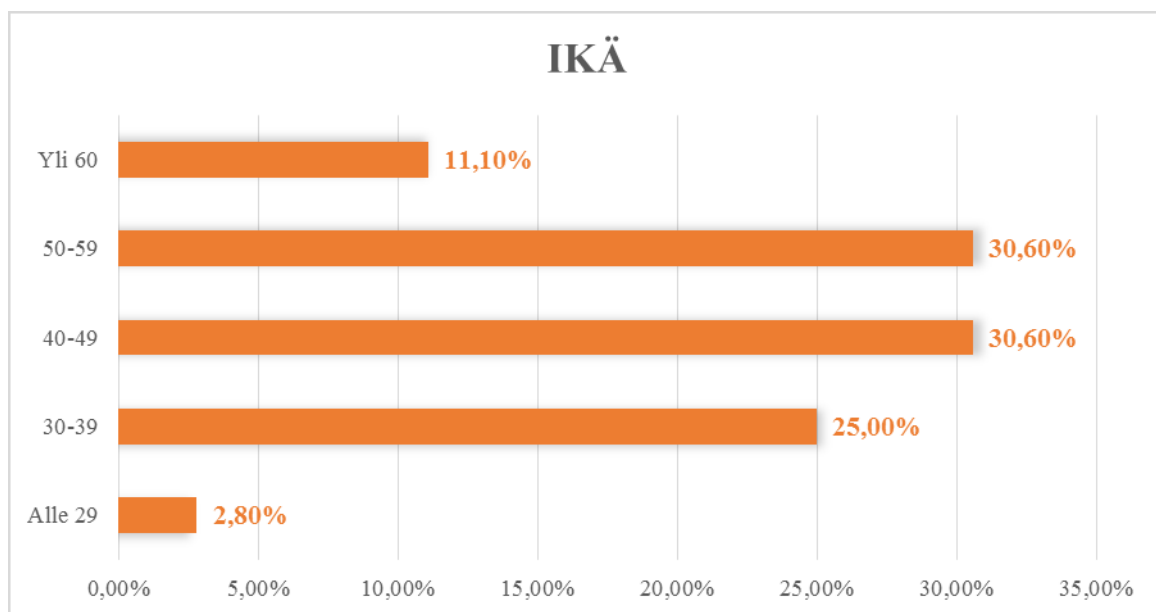
5.1. VASTAAJIEN TAUSTATIEDOT

Kyselyyn vastasi siis yhteensä 36 tulkikoulutettua henkilöä. Näistä 29 oli naisia ja 7 miehiä. Naisia oli siis 80,6 % ja miehiä 19,4 %. Iän suhteen vastaajilla oli viisi vastausvaihtoehtoa: alle 29, 30–39, 40–49, 50–59 sekä yli 60. Vastaajista vain yksi (2,8 %) oli alle 29 vuotias ja neljä (11,1 %) yli 60 vuotiaita, mutta muuten ikäjakauma oli kohtalaisen tasainen: 30–39 vuotiaita oli 9 (25,0 %), 40–49 vuotiaita 11 (30,6 %) ja 50–59 vuotiaita 11 (30,6 %). Vastaajista 27:n (75,0 %) äidinkieli oli suomi ja kahden (5,6 %) ruotsi. Lisäksi viisi (13,9 %) vastasi, että äidinkielenä oli joku muu kieli: viro, puola, ranska, espanja, saksa ja venäjä olivat kukin yhden vastaajan äidinkieliä, ja yhdellä vastaajista äidinkielenä oli sekä suomi että saksa (kukin edellisistä 2,8 %).

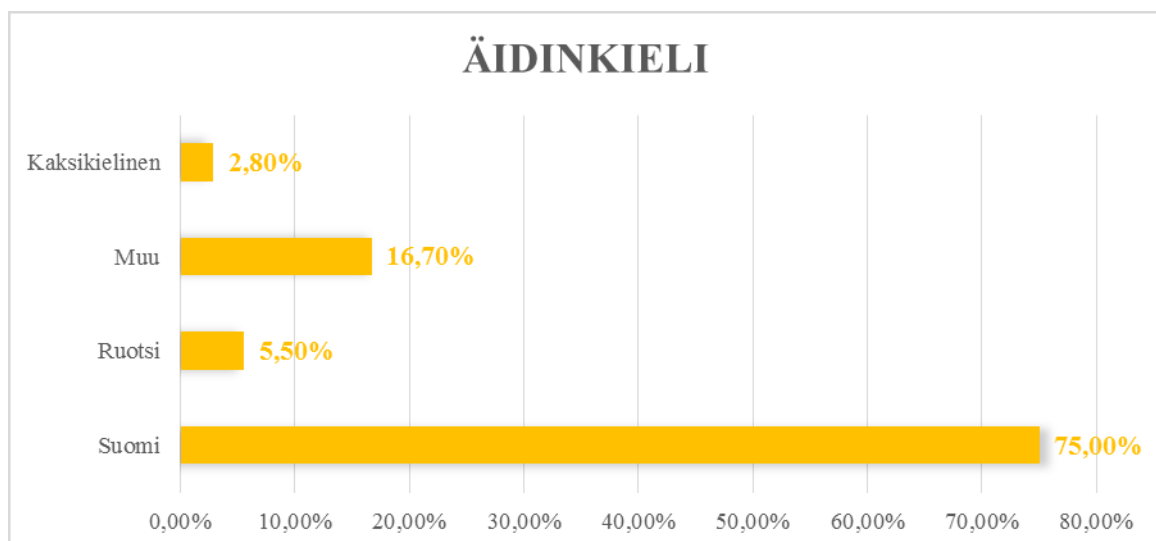
Kuva 1. *Vastaajien sukupuoli*

Kuva 2. *Vastaajien ikä*

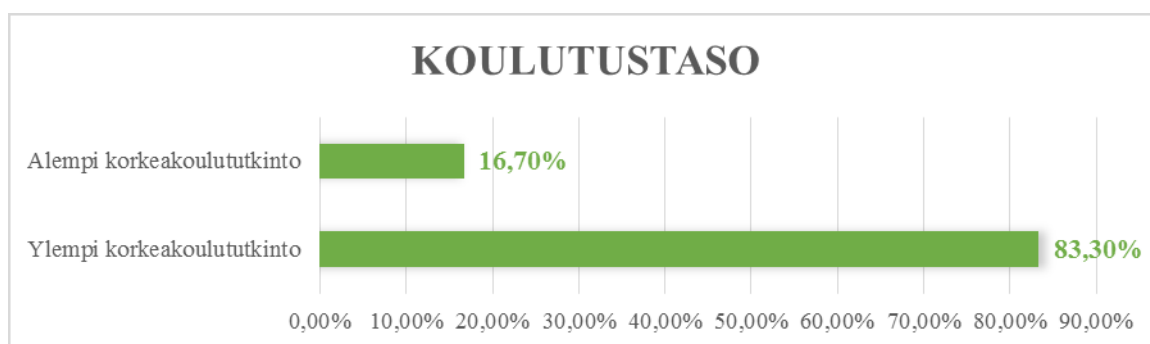

Kuva 3. *Vastaajien äidinkieli*

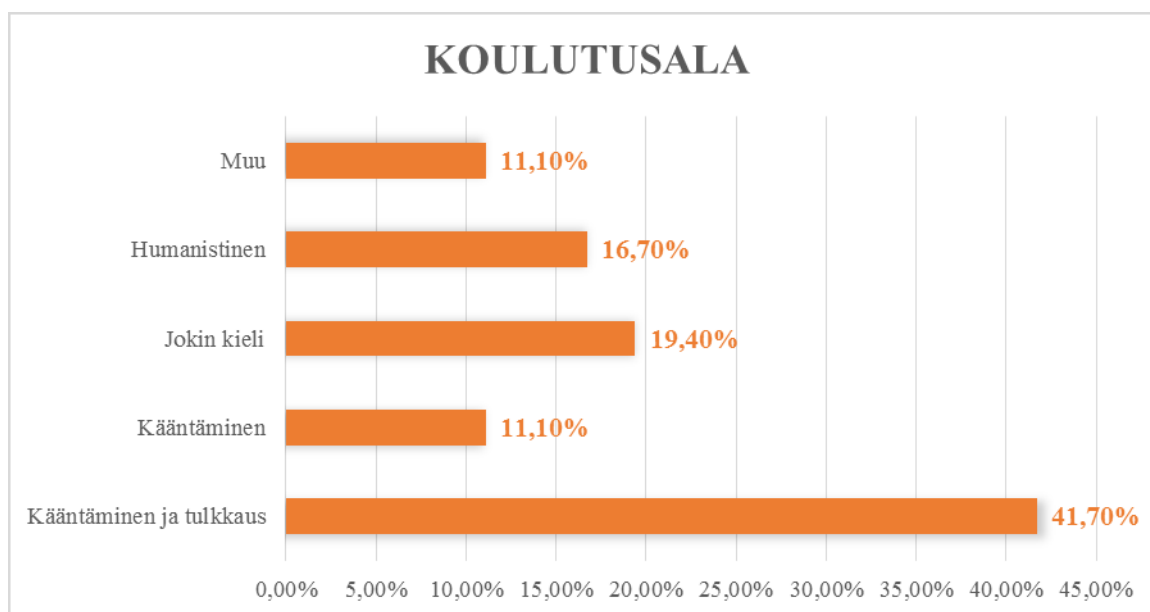

Kaikki vastaajat olivat korkeakoulutettuja. Ylempi korkeakoulututkinto oli 30:lla (83,3 %) ja alempi korkeakoulututkinto 6:lla (16,7 %). Koulutusaloina kyseisessä koulutuksessa vastaajilla oli monenlaisia eri aloja. Enemmistö oli kuitenkin ilmoittanut koulutusalakseen kääntämisen ja tulkkauksen tai jonkin kielen opinnot. Kääntäminen ja tulkkaus oli alana 15:llä (41,7 %), käännöstiede tai kääntäminen ilman mainintaa tulkkauksesta 4:llä (11,1 %), jokin kieli ilman mainintaa kääntämisestä tai tulkkauksesta 7:llä (19,4 %), jokin humanistinen ala ilman tarkennusta 6:lla (16,7 %) ja jokin aivan muu ala 4:llä (11,1 %). Koulutuksen suoritusmaana 28:llä (77,6 %) oli Suomi, yhdellä Suomi sekä Ruotsi ja loppuilla yksittäisenä Ruotsi, Viro, Puola, Saksa, Neuvostoliitto, Italia ja Espanja (kukin 2,8 %).

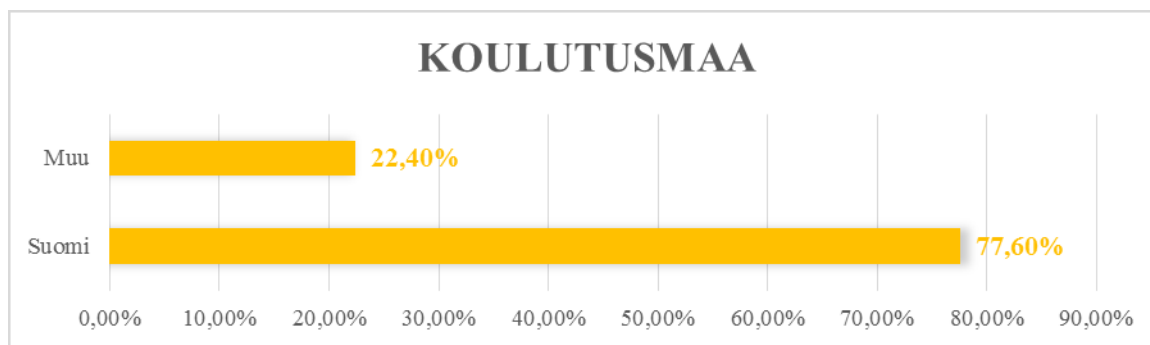
Kuva 4. *Vastaajien koulutustaso*

Kuva 5. *Vastaajien koulutusala*

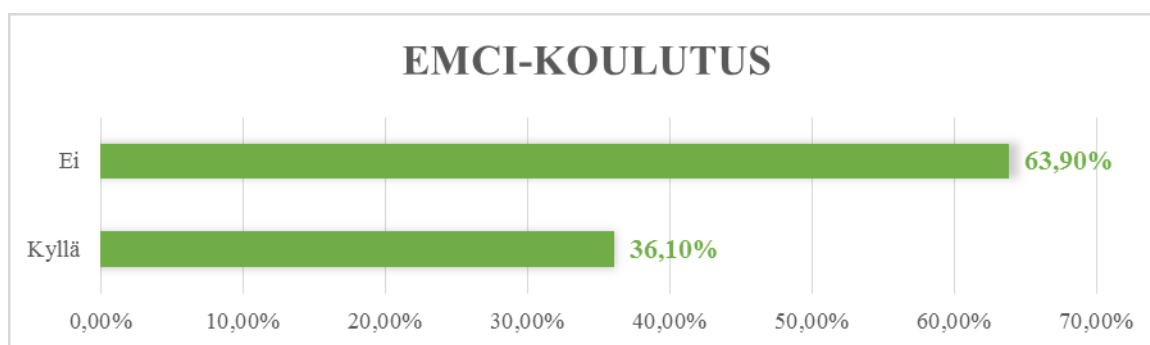

Kuva 6. *Vastaajien koulutusmaa*

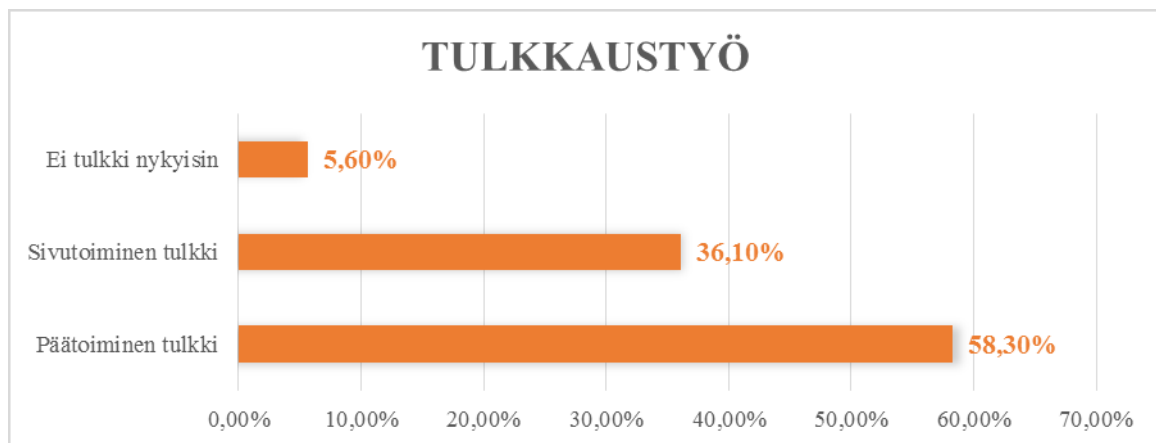
Konferenssitulkkauksen erikoistumiskoulutuksen oli suorittanut 13 henkilöä (36,1 %) ja lopuilla 23:llä (63,9 %) ei kyseistä koulutusta ollut. Muita tulkkausopintoja kysyttäessä vastaukset olivat moninaisia. Joidenkin vastaajien tulkkipolku koostuu yksittäisistä tulkkauskursseista ja toisilla tulkkiopintoja on suoritettu osana korkeakoulututkintoa ja jatkettu siitä vielä eteenpäin. Tulkkausopintojen määrää kysyttäessä kaikki vastaajat eivät osanneet arvioida suoritustensa opintopisteinä tai opintoviikkoina, ja tästä syystä vastaukset olivat moninaisia. Kysymyksen osalta vastausten analysointi ei ole järkevää, koska vastaukset eivät ole vertailtavissa toisiinsa kaikkien osalta. Tulkkausopintojen suhteen tyydyn siis vain toteamaan, että vastaajilla on monenlaisia ja toisistaan poikkeavia koulutustaustoja ja tulkkausopintojen määrä vaihtelee paljon. Koulutuksen ajankohta vaihtelee vastaajilla myös paljon, koska heitä on monesta eri ikäryhmästä. Valmistumisvuosi viimeisimmästä koulutuksesta, joka sisälsi tulkkausopintoja, vaihtelee vastaajilla vuosien 1971 ja 2011 välillä. Otettaessa kaikki tulkkauskoulutukseen liittyvien kysymysten vastaukset huomioon voidaan olettaa, että vastaajien saama tulkkauskoulutus ei missään nimessä ole ollut yhdenmukaista ja on voinut vaihdella paljonkin niin määrällisesti kuin laadullisesti. Tämä seikka on otettava huomioon tarkasteltaessa vastaajien arvioita siitä, miten he kokevat tulkkauskompetenssinsa kehittyneen tulkkipolun aikana.

Kuva 7. *Vastaajien EMCI-koulutuksen suorittaminen*

Vastaajista 21 (58,3 %) ilmoitti tulkkauksen olevan heille päätoimista työtä ja 13 (36,1 %) sen olevan sivutoimista työtä. Vastaajista kaksi (5,6 %) valitsi vaihtoehdon ”en tulkkaa työkseni nykyisin”. Kaiken kaikkiaan vastaajista 34 (94,4 %) toimi siis tulkkina vastatessaan kyselyyn. Vastaajat olivat työskennelleet tulkkina 2,5–40 vuotta ja simultaanitulkkina 1–40 vuotta. Vastaajista 12 (33,3 %) ilmoitti tulkkina työskentelynsä kestäneen pidempään kuin simultaanitulkkina työskentelynsä ja muut 24 (66,7 %) ilmoittivat molempiin kysymyksiin saman luvun.

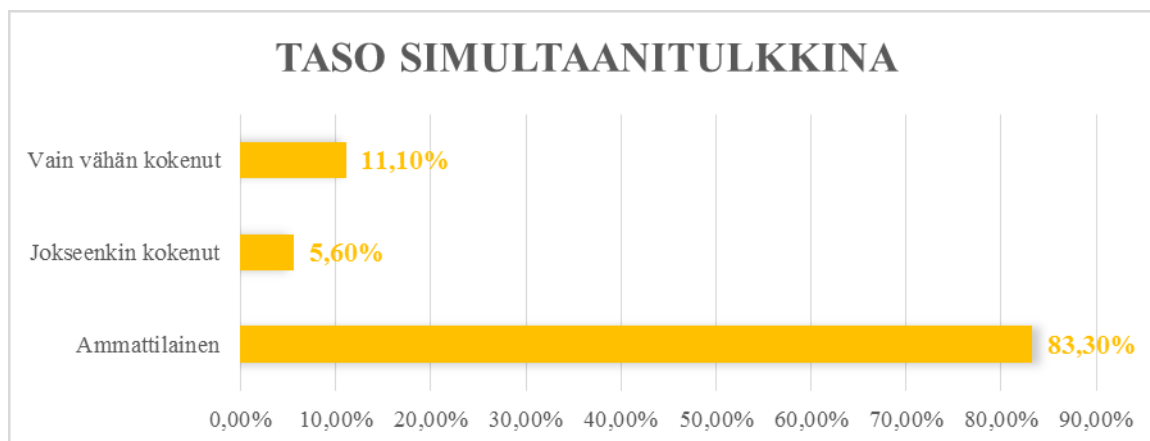
Kuva 8. *Vastaajien tulkkaukseen status*

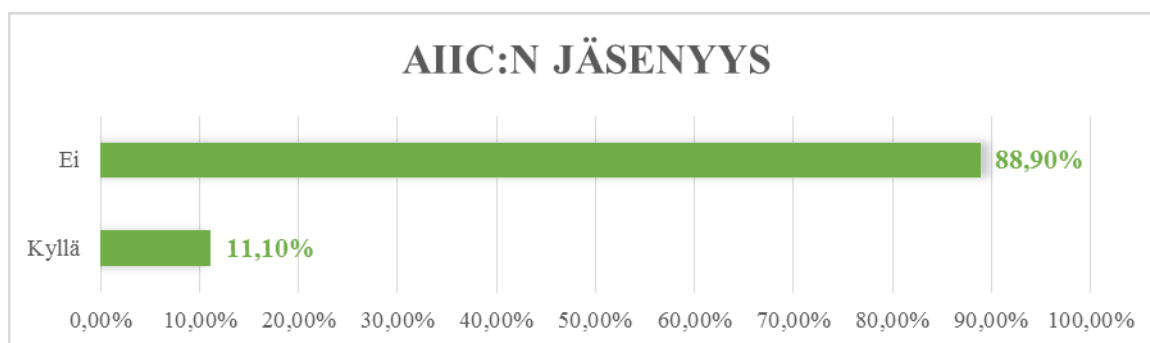
Kysymys simultaanitulkkaustoimeksiantojen määrästä kuukaudessa tuotti moninaisia vastauksia. Arvoja on vaikeaa arvioida siksi, että toimeksiannot voivat olla eripituisia. Esimerkiksi päätoimisesti työskentelevä tulkki, jolla on käytännössä yksi ja sama asiakas, voi olla merkinnyt luvuksi yksi, vaikka tämä toimeksianto olisikin jatkuva. Tästä syystä kysymyksen asettelu ei ollut optimaalinen. Kysymyksessä olisi ollut parempi tiedustella esimerkiksi tulkkauuspäiviä, jotta todellinen tulkkauksen määrä olisi selvinnyt. Toisaalta jotkut vastasivat kysymykseen myös 0, joten he tekevät ilmeisesti simultaanitulkkauksia vain harvoin.

Suurin osa vastaajista koki olevansa ammattilainen simultaanitulkkauksessa, tarkemmin ottaen heistä 30 (83,3 %). Kaksi (5,6 %) koki olevansa jokseenkin kokenut simultaanitulkkina ja neljä (11,1 %) olevansa vain vähän kokenut. Ammattilaiseksi tulemisen ajankohtaa tiedustelemaan kysymykseen vastattiin hyvin moninaisesti: joku koki tulleen ammattilaiseksi jo koulutuksensa aikana, toinen vasta useamman vuoden tulkkina toimimisen jälkeen ja kolmas ei osannut arvioida ajankohtaa laisinkaan. Vastaajista 4 (11,1 %) oli AIIC:n jäseniä ja loput 32 (88,9 %) ei ollut.

Kuva 9. *Vastaajien kokemus tasostaan simultaanitulkkina*

Kuva 10. *Vastaajien AIIC:n jäsenyys*

Taustakysymysten perusteella vastaajista on saatu paljon tietoa. Niiden perusteella vastaajaryhmästä on muodostunut hyvin heterogeeninen joukkio, jota on vaikea jakaa pienempiin ryhmiin. Heidän vastauksiensa vertailu keskenään jonkin tietyn osa-alueen kautta on myös hankalaa. Tulkkauskoulutuksen osalta ainoa järkevä ja vertailukelpoinen jaottelu muodostuu EMCI-koulutuksen kautta, koska kyseisen koulutuksen voidaan olettaa olevan tarpeeksi yhdenmukainen vaikka se olisi suoritettu eri vuosina tai eri maissa. Jatkossa analysoin siis kompetenssin kehittymiseen liittyviä vastauksia koko vastaajajoukkion osalta sekä vertailen EMCI-koulutuksen suorittaneiden vastauksia niiden vastauksiin, joilla kyseistä koulutusta ei ole.

5.2. ARVIOT KOMPETENSSIN KEHITTYMISESTÄ

Kyselyssäni kompetenssi on jaettu 19 eri osatekijään: äidinkielen ammattimainen käyttö, vieraan kielen taito, vieraan kielen ammattimainen käyttö, vieraan kulttuurin tuntemus, toimeksiantoon valmistautuminen, tiedonhankintataidot, simultaanitulkkaustekniikka, tulkkauslaitteiden käyttö, tulkkitiimityöskentely, julkinen puhuminen, äänenkäyttö, konferenssitietous, alan käytännöt,

ammattietiikka, asiakkaiden kanssa toimiminen, muistin käyttö, keskittymiskyky, stressinsietokyky ja joustavuus. Vastaajat arvioivat kolmen eri kysymyksen kautta kyseisten osatekijöiden kehittymistä omalla kohdallaan.

5.2.1. Kompetenssin kehittymisen ajankohta

Vastaajat arvioivat ensin kompetenssin osatekijöiden kehittymisen ajankohtaa. Heidän tuli valita kolmesta vaihtoehdosta ajankohta, jolloin he olivat mielestään merkittävimmin kehittyneet kyseisillä osa-alueilla. Vaihtoehdot olivat: ennen tulkikoulutusta ja työelämää, tulkikoulutuksen aikana ja työelämässä. Oli myös mahdollista valita kohta ”en osaa sanoa”. Seuraavassa taulukossa (Taulukko 1) on eriteltyinä vastausten määrät ja prosenttiosuudet. Yleisin vastaus on lihavoitu.

Taulukko 1. *Kompetenssin osatekijöiden kehittymisen ajankohta*

	Ennen tulkikoulutusta	Tulkikoulutuksen aikana	Työelämässä	En osaa sanoa
Äidinkielen ammattimainen käyttö	13 (36,1 %)	10 (27,8 %)	13 (36,1 %)	0
Vieraan kielen taito	15 (41,7 %)	10 (27,8 %)	10 (27,8 %)	1 (2,8 %)
Vieraan kielen ammattimainen käyttö	5 (13,9 %)	9 (25,0 %)	22 (61,1 %)	0
Vieraan kulttuurin tuntemus	17 (47,2 %)	9 (25,0 %)	9 (25,0 %)	1 (2,8 %)
Toimeksiantoon valmistautuminen	1 (2,8 %)	14 (38,9 %)	21 (58,3 %)	0
Tiedonhankintataidot	2 (5,6 %)	13 (36,1 %)	21 (58,3 %)	0
Simultaanitulkaustekniikka	0	19 (52,8 %)	17 (47,2 %)	0
Tulkkauslaitteiden käyttö	0	24 (66,7 %)	12 (33,3 %)	0
Tulkkitiimityöskentely	0	16 (44,4 %)	19 (52,8 %)	1 (2,8 %)
Julkinen puhuminen	7 (19,4 %)	14 (38,9 %)	15 (41,7 %)	0
Äänenkäyttö	6 (16,7 %)	16 (44,4 %)	11 (30,6 %)	3 (8,3 %)
Konferenssitietous	0	11 (30,6 %)	24 (66,7 %)	1 (2,8 %)
Alan käytännöt	0	8 (22,2 %)	27 (75,0 %)	1 (2,8 %)
Ammattietiikka	1 (2,8 %)	20 (55,6 %)	15 (41,7 %)	0
Asiakkaiden kanssa toimiminen	3 (8,3 %)	1 (2,8 %)	32 (88,9 %)	0

	Ennen tulkkikoulutusta	Tulkkikoulutuksen aikana	Työelämässä	En osaa sanoa
Muistin käyttö	3 (8,3 %)	16 (44,4 %)	16 (44,4 %)	1 (2,8 %)
Keskittymiskyky	11 (30,6 %)	9 (25,0 %)	15 (41,7 %)	1 (2,8 %)
Stressinsietokyky	10 (27,8 %)	3 (8,3 %)	22 (61,1 %)	1 (2,8 %)
Joustavuus	11 (30,6 %)	3 (8,3 %)	21 (58,3 %)	1 (2,8 %)

Taulukosta voidaan nähdä, että tulkkien vastaukset jakautuivat joidenkin osatekijöiden kohdalla tasaisesti vastausvaihtoehtojen välillä ja toisten kohdalla painottuivat selkeästi tiettyyn vastausvaihtoehtoon. Äidinkielen ammattimaisen käytön osalta vastaukset jakautuivat tasaisesti vastausvaihtoehtojen välillä, painottuen hieman vastausvaihtoehtoihin ennen tulkkikoulutusta ja työelämässä. Myös vieraan kielen taidon osalta vastaukset jakautuivat tasaisesti, painottuen kuitenkin vastausvaihtoehtoon ennen tulkkikoulutusta. Vieraan kielen ammattimainen käyttö kehittyi suurimman osan (61,1 %) mielestä merkittävimmin työelämässä. Kuitenkin myös muut vastausvaihtoehdot saivat kannatusta. Vieraan kulttuurin tuntemuksen osalta noin puolet vastaajista valitsi vaihtoehdon ennen tulkkikoulutusta, ja loppujen vastaukset jakautuivat puoliksi vaihtoehtojen tulkkikoulutuksen aikana ja työelämässä välillä. Toimeksiantoon valmistautumisen suurin osa (58,3 %) koki kehittyneen merkittävimmin työelämässä. Myös vaihtoehto tulkkikoulutuksen aikana sai kannatusta, mutta vain yhden vastaajan mielestä osatekijä oli kehittynyt merkittävimmin ennen tulkkikoulutusta. Tiedonhankintataitojen osalta vastaukset jakautuivat lähes samalla tavalla kuin edellä. Simultaanitulkaustekniikan kohdalla vastaukset jakautuivat noin puoliksi vaihtoehtojen tulkkikoulutuksen aikana ja työelämässä välillä, eikä kukaan valinnut vaihtoehtoa ennen tulkkikoulutusta. Tulkkuslaitteiden käytön koki suurin osa (66,7 %) kehittyneen merkittävimmin tulkkikoulutuksen aikana ja loput työelämässä.

Tulkkitiimityöskentelyn kohdalla vähän yli puolet vastaajista valitsi vaihtoehdon työelämässä ja vähän alle puolet vaihtoehdon tulkkikoulutuksen aikana. Julkisen puhumisen osalta vastaukset jakautuivat kaikkien vastausvaihtoehtojen välillä seuraavasti: 19,4 % ennen tulkkikoulutusta, 38,9 % tulkkikoulutuksen aikana ja 41,7 % työelämässä. Myös äänenkäytön osalta vastaukset jakautuivat samaan tyyliin, painottuen kuitenkin 44,4 %:sti vaihtoehtoon tulkkikoulutuksen aikana. Konferenssitietous sekä alan käytännöt kehittivät suurimman osan (66,7 % ensimmäisessä ja 75,0 % jälkimmäisessä) mielestä merkittävimmin työelämässä. Myös vastausvaihtoehto tulkkikoulutuksen aikana sai kannatusta, mutta vaihtoehto ennen tulkkikoulutusta ei lainkaan.

Ammattietiikan osalta jonkin verran yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että se kehittyi merkittävimmin tulkkikoulutuksen aikana, jonkin verran alle puolet, että se kehittyi merkittävimmin työelämässä, ja vain yksi, että se kehittyi merkittävimmin ennen tulkkikoulutusta. Asiakkaiden kanssa toimimisen suhteen suurin osa (88,9 %) valitsi vaihtoehdon työelämässä, kolme vaihtoehdon ennen tulkkikoulutusta ja yksi vaihtoehdon tulkkikoulutuksen aikana. Muistin käytön osalta vastaukset jakautuivat tasaisesti vaihtoehtojen koulutuksen aikana ja työelämässä välillä, ja kolme valitsi vaihtoehdon ennen tulkkikoulutusta. Keskittymiskyvyn kohdalla eniten kannatusta sai työelämässä-vaihtoehto, mutta myös muut vaihtoehdot saivat selkeästi kannatusta. Stressinsietokyvyn ja joustavuuden osalta suurin osa (61,1 % ensimmäisessä ja 58,3 % jälkimmäisessä) valitsi vaihtoehdon työelämässä, vajaa kolmasosa vaihtoehdon ennen tulkkikoulutusta ja alle 10 % vaihtoehdon tulkkikoulutuksen aikana.

Vastauksista selkeimpänä nousee esille se, että suurimman osan mielestä (yli 50 % vastauksista) tulkkikoulutuksen aikana merkittävimmin kehittyivät simultaanitulkkaustekniikka, tulkkauslaitteiden käyttö sekä ammattietiikka. Työelämässä suurimman osan mielestä puolestaan merkittävimmin kehittyivät vieraan kielen ammattimainen käyttö, toimeksiantoon valmistautuminen, tiedonhankintataidot, tulkkitiimityöskentely, konferenssitietous, alan käytännöt, asiakkaiden kanssa toimiminen, stressinsietokyky sekä joustavuus. Ennen tulkkikoulutusta -vaihtoehdon osalta yksikään osatekijä ei saavuttanut yli 50 %:n kannatusta, mutta vieraan kulttuurin tuntemuksen kehittyminen ylsi hyvin lähelle sitä. Muiden osatekijöiden kohdalla vastaukset jakautuivat tasaisemmin.

5.2.2. Kompetenssin kehittyminen tulkkikoulutuksessa

Seuraavassa kyselyn kohdassa vastaajien tuli määritellä kuinka paljon heidän mielestään kompetenssin osatekijät olivat heidän kohdallaan kehittyneet tulkkikoulutuksen aikana. Kehitystä arvioitiin asteikolla yhdestä viiteen, jossa yksi tarkoitti erittäin paljon, kaksi paljon, kolme jonkin verran, neljä vähän ja viisi ei lainkaan. Seuraavassa taulukossa (Taulukko 2) on eriteltyinä vastausten määrät ja prosenttiosuudet. Osatekijän perässä suluissa on annettu vastausten keskiarvo.

Taulukko 2. *Kompetenssin osatekijöiden kehittyminen tulkkikoulutuksen aikana*

	1 Erittäin paljon	2 Paljon	3 Jonkin verran	4 Vähän	5 Ei lainkaan
Äidinkielen ammattimainen käyttö (2,67)	6 (16,7 %)	7 (19,4 %)	17 (47,2 %)	5 (13,9 %)	1 (2,8 %)
Vieraan kielen taito (2,39)	8 (22,2 %)	11 (30,6 %)	13 (36,1 %)	3 (8,3 %)	1 (2,8 %)
Vieraan kielen ammattimainen käyttö (2,33)	7 (19,4 %)	14 (38,9 %)	12 (33,3 %)	2 (5,6 %)	1 (2,8 %)
Vieraan kulttuurin tuntemus (2,81)	4 (11,1 %)	9 (25,0 %)	14 (38,9 %)	8 (22,2 %)	1 (2,8 %)
Toimeksiantoon valmistautuminen (2,72)	6 (16,7 %)	8 (22,2 %)	14 (38,9 %)	6 (16,7 %)	2 (5,6 %)
Tiedonhankintataidot (2,61)	4 (11,1 %)	13 (36,1 %)	13 (36,1 %)	5 (13,9 %)	1 (2,8 %)
Simultaanitulkkaustekniikka (2,33)	10 (27,8 %)	11 (30,6 %)	9 (25,0 %)	5 (13,9 %)	1 (2,8 %)
Tulkkauslaitteiden käyttö (2,47)	8 (22,2 %)	12 (33,3 %)	9 (25,0 %)	5 (13,9 %)	2 (5,6 %)
Tulkkitiimityöskentely (2,97)	4 (11,1 %)	12 (33,3 %)	8 (22,2 %)	5 (13,9 %)	7 (19,4 %)
Julkinen puhuminen (2,58)	6 (16,7 %)	12 (33,3 %)	9 (25,0 %)	9 (25,0 %)	0
Äänenkäyttö (3,06)	2 (5,6 %)	10 (27,8 %)	13 (36,1 %)	6 (16,7 %)	5 (13,9 %)
Konferenssitietous (3,14)	4 (11,1 %)	7 (19,4 %)	9 (25,0 %)	12 (33,3 %)	4 (11,1 %)
Alan käytännöt (3,08)	3 (8,3 %)	8 (22,2 %)	11 (30,6 %)	11 (30,6 %)	3 (8,3 %)
Ammattietiikka (2,72)	6 (16,7 %)	10 (27,8 %)	11 (30,6 %)	6 (16,7 %)	3 (8,3 %)
Asiakkaiden kanssa toimiminen (3,89)	0	3 (8,3 %)	8 (22,2 %)	15 (41,7 %)	10 (27,8 %)
Muistin käyttö (2,81)	2 (5,6 %)	13 (36,1 %)	11 (30,6 %)	10 (27,8 %)	0
Keskittymiskyky (3,06)	2 (5,6 %)	9 (25,0 %)	12 (33,3 %)	11 (30,6 %)	2 (5,6 %)
Stressinsietokyky (3,50)	1 (2,8 %)	3 (8,3 %)	15 (41,7 %)	11 (30,6 %)	6 (16,7 %)
Joustavuus (3,44)	1 (2,8 %)	4 (11,1 %)	13 (36,1 %)	14 (38,9 %)	4 (11,1 %)

Tulkkien vastaukset osatekijöiden kehittymisen määrästä tulkkikoulutuksen aikana painottuvat Gaussin käyrän mukaisesti enemmän lukujan keskelle kuin reunoille. Annetuista vastausten keskiarvoista voidaan nähdä, painottuvatko vastaukset enemmän vaihtoehdon 2, paljon, vai

vaihtoehdon 4, vähän, puolelle. Mitä pienempi keskiarvo on, sitä enemmän kompetenssin osatekijä kehittyi tulkkikoulutuksen aikana. Pienimmät keskiarvot (2,33) saavuttivat osatekijät vieraan kielen ammattimainen käyttö ja simultaanitulkkaustekniikka. Nämä olivat siis keskimääräisesti eniten koulutuksen aikana kehittyneet osatekijät ja niiden koettiin kehittyneen paljon. Seuraavana tulevat vieraan kielen taito (2,39), tulkkauslaitteiden käyttö (2,47), julkinen puhuminen (2,58), tiedonhankintataidot (2,61), äidinkielen ammattimainen käyttö (2,67), toimeksiantoon valmistautuminen ja ammattietiikka (2,72), vieraan kulttuurin tuntemus ja muistin käyttö (2,81) sekä tulkkitiimityöskentely (2,97). Näissä kaikissa keskiarvo jäi alle kolmen. Yli kolmen keskiarvoja saivat äänenkäyttö ja keskittymiskyky (3,06), alan käytännöt (3,08), konferenssitietous (3,14), joustavuus (3,44), stressinsietokyky (3,50) ja asiakkaiden kanssa toimiminen (3,89). Keskimääräisesti vastaajat kokivat siis koulutuksen aikana vähiten kehittyneen asiakkaiden kanssa toimimisen.

5.2.3. Kompetenssin kehittyminen työelämässä

Seuraavana vastaajien tuli arvioida kuinka paljon heidän mielestään kompetenssin osatekijät olivat heidän kohdallaan kehittyneet tulkkina toimiessa. Kehitystä arvioitiin asteikolla yhdestä viiteen, jossa yksi tarkoitti erittäin paljon, kaksi paljon, kolme jonkin verran, neljä vähän ja viisi ei lainkaan. Seuraavassa taulukossa (Taulukko 3) on eriteltyinä vastausten määrät ja prosenttiosuudet. Osatekijän perässä suluissa on annettu vastausten keskiarvo.

Taulukko 3. *Kompetenssin osatekijöiden kehittyminen työelämässä*

	1 Erittäin paljon	2 Paljon	3 Jonkin verran	4 Vähän	5 Ei lainkaan
Äidinkielen ammattimainen käyttö (2,00)	10 (27,8 %)	18 (50,0 %)	6 (16,7 %)	2 (5,6 %)	0
Vieraan kielen taito (1,83)	14 (38,9 %)	15 (41,7 %)	6 (16,7 %)	1 (2,8 %)	0
Vieraan kielen ammattimainen käyttö (1,64)	20 (55,6 %)	11 (30,6 %)	3 (8,3 %)	3 (8,3 %)	0
Vieraan kulttuurin tuntemus (2,19)	11 (30,6 %)	11 (30,6 %)	11 (30,6 %)	2 (5,6 %)	1 (2,8 %)
Toimeksiantoon valmistautuminen (1,61)	20 (55,6 %)	11 (30,6 %)	4 (11,1 %)	1 (2,8 %)	0
Tiedonhankintataidot (1,72)	17 (47,2 %)	13 (36,1 %)	5 (13,9 %)	1 (2,8 %)	0
Simultaanitulkkaustekniikka (1,72)	17 (47,2 %)	12 (33,3 %)	7 (19,4 %)	0	0
Tulkkauslaitteiden käyttö (2,00)	14 (38,9 %)	10 (27,8 %)	10 (27,8 %)	2 (5,6 %)	0

	1 Erittäin paljon	2 Paljon	3 Jonkin verran	4 Vähän	5 Ei lainkaan
Tulkkitiimityöskentely (1,86)	17 (47,2 %)	10 (27,8 %)	6 (16,7 %)	3 (8,3 %)	0
Julkinen puhuminen (2,19)	13 (36,1 %)	7 (19,4 %)	13 (36,1 %)	2 (5,6 %)	1 (2,8 %)
Äänenkäyttö (2,36)	10 (27,8 %)	8 (22,2 %)	14 (38,9 %)	3 (8,3 %)	1 (2,8 %)
Konferenssitietous (2,06)	14 (38,9 %)	11 (30,6 %)	7 (19,4 %)	3 (8,3 %)	1 (2,8 %)
Alan käytännöt (1,72)	18 (50,0 %)	11 (30,6 %)	6 (16,7 %)	1 (2,8 %)	0
Ammattietiikka (2,11)	11 (30,6 %)	15 (41,7 %)	6 (16,7 %)	3 (8,3 %)	1 (2,8 %)
Asiakkaiden kanssa toimiminen (1,42)	23 (63,9 %)	11 (30,6 %)	2 (5,6 %)	0	0
Muistin käyttö (2,03)	12 (33,3 %)	14 (38,9 %)	7 (19,4 %)	3 (8,3 %)	0
Keskittymiskyky (2,06)	11 (30,6 %)	15 (41,7 %)	7 (19,4 %)	3 (8,3 %)	0
Stressinsietokyky (1,83)	16 (44,4 %)	14 (38,9 %)	3 (8,3 %)	2 (5,6 %)	1 (2,8 %)
Joustavuus (1,97)	14 (38,9 %)	12 (33,3 %)	7 (19,4 %)	3 (8,3 %)	0

Vastaukset työelämässä kehittymisen suhteen painottuvat lukujanen ensimmäiselle puoliskolle. Kaikkien osatekijöiden keskiarvot ovat alle kolmen, joten keskimääräisesti vastaajat ovat kokeneet kaikkien osatekijöiden kehittyneen enemmän kuin jonkin verran tulkkina toimiessa. Vastausten mukaan eniten työelämässä kehittyi asiakkaiden kanssa toimiminen (1,42), ja se kehittyi erittäin paljon. Seuraavana tulevat toimeksiantoon valmistautuminen (1,61), vieraan kielen ammattimainen käyttö (1,64), tiedonhankintataidot, simultaanitulkkaustekniikka ja alan käytännöt (1,72), vieraan kielen taito ja stressinsietokyky (1,83), tulkkitiimityöskentely (1,86) ja joustavuus (1,97). Näiden kaikkien keskiarvot ovat alle kahden, joten ne ovat keskimääräisesti kehittyneet enemmän kuin paljon. Kahden tai yli kahden keskiarvoja saivat äidinkielen ammattimainen käyttö ja tulkkauslaitteiden käyttö (2,00), muistin käyttö (2,03), konferenssitietous ja keskittymiskyky (2,06), ammattietiikka (2,11), vieraan kulttuurin tuntemus ja julkinen puhuminen (2,19) sekä äänenkäyttö (2,36). Näidenkin osatekijöiden kehittymisen määrä on keskimääräisesti lähempänä vaihtoehtoa paljon kuin vaihtoehtoa jonkin verran.

Vastaajien arvioiden mukaan kompetenssin osatekijöiden kehitys työelämässä on siis ollut kokonaisuudessaan suurempaa kuin niiden kehitys tulkkikoulutuksen aikana. Näin on myös

jokaisen yksittäisen osatekijän kohdalla, jos verrataan osatekijän saamia tulkkausoulutuskeskiarvoja työelämäkeskiarvoihin.

5.2.4. EMCI-koulutettujen vastaukset verrattuna muiden vastauksiin

Konferenssitulkkauksen erikoistumiskoulutus EMCI on ainoa luotettavissa määrin yhtenäinen koulutus, joka osalla vastaajista on. Kyseisen koulutuksen oli suorittanut vastaajista 13 (36,1 %) ja loppuilla 23:llä (63,9 %) kyseistä koulutusta ei ollut. Seuraavassa taulukossa (Taulukko 4) on eriteltynä ensin EMCI-koulutuksen suorittaneiden vastausten määrät ja prosenttiosuudet ja sen jälkeen muiden vastausten määrät ja prosenttiosuudet. Yleisin vastausvaihtoehto on lihavoitu.

Taulukko 4. *EMCI-koulutuksen suorittaneet vs. muut, kompetenssin kehittymisen ajankohta*

	EMCI ennen	EMCI koulutus	EMCI työ	EMCI eos	Muut ennen	Muut koulutus	Muut työ	Muut eos
Äidinkielen ammattimainen käyttö	7 (53,8 %)	3 (23,1 %)	3 (23,1 %)	0	6 (26,1 %)	7 (30,4 %)	10 (43,5 %)	0
Vieraan kielen taito	8 (61,5 %)	2 (15,4 %)	3 (23,1 %)	0	7 (30,4 %)	8 (34,8 %)	7 (30,4 %)	1 (4,3 %)
Vieraan kielen ammattimainen käyttö	3 (23,1 %)	2 (15,4 %)	8 (61,5 %)	0	2 (8,7 %)	7 (30,4 %)	14 (60,9 %)	0
Vieraan kulttuurin tuntemus	11 (84,6 %)	0	2 (15,4 %)	0	6 (26,1 %)	9 (39,1 %)	7 (30,4 %)	1 (4,3 %)
Toimeksiantoon valmistautuminen	1 (7,7 %)	3 (23,1 %)	9 (69,2 %)	0	0	11 (47,8 %)	12 (52,2 %)	0
Tiedonhankintataidot	1 (7,7 %)	4 (30,8 %)	8 (61,5 %)	0	1 (4,3 %)	9 (39,1 %)	13 (56,5 %)	0
Simultaanitulkkaustekniikka	0	8 (61,5 %)	5 (38,5 %)	0	0	11 (47,8 %)	12 (52,2 %)	0
Tulkkauslaitteiden käyttö	0	12 (92,3 %)	1 (7,7 %)	0	0	12 (52,2 %)	11 (47,8 %)	0
Tulkkitiimityöskentely	0	10 (76,9 %)	3 (23,1 %)	0	0	6 (26,1 %)	16 (69,6 %)	1 (4,3 %)

	EMCI ennen	EMCI koulutus	EMCI työ	EMCI eos	Muut ennen	Muut koulutus	Muut työ	Muut eos
Julkinen puhuminen	2 (15,4 %)	8 (61,5 %)	3 (23,1 %)	0	5 (21,7 %)	6 (26,1 %)	12 (52,2 %)	0
Äänenkäyttö	4 (30,8 %)	7 (53,8 %)	2 (15,4 %)	0	2 (8,7 %)	9 (39,1 %)	9 (39,1 %)	3 (13,0 %)
Konferenssitietous	0	8 (61,5 %)	5 (38,5 %)	0	0	3 (13,0 %)	19 (82,6 %)	1 (4,3 %)
Alan käytännöt	0	5 (38,5 %)	8 (61,5 %)	0	0	3 (13,0 %)	19 (82,9 %)	1 (4,3 %)
Ammattietiikka	1 (7,7 %)	7 (53,8 %)	5 (38,5 %)	0	0	13 (56,5 %)	10 (43,5 %)	0
Asiakkaiden kanssa toimiminen	2 (15,4 %)	1 (7,7 %)	10 (76,9 %)	0	1 (4,3 %)	0	22 (95,7 %)	0
Muistin käyttö	1 (7,7 %)	7 (53,8 %)	4 (30,8 %)	1 (7,7 %)	2 (8,7 %)	9 (39,1 %)	12 (52,2 %)	0
Keskittymiskyky	4 (30,8 %)	4 (30,8 %)	5 (38,5 %)	0	7 (30,4 %)	5 (21,7 %)	10 (43,5 %)	1 (4,3 %)
Stressinsietokyky	6 (46,2 %)	0	7 (53,8 %)	0	4 (17,4 %)	3 (13,0 %)	15 (65,2 %)	1 (4,3 %)
Joustavuus	6 (46,2 %)	1 (7,7 %)	6 (46,2 %)	0	5 (21,7 %)	2 (8,7 %)	15 (65,2 %)	1 (4,3 %)

Taulukosta nähdään, että EMCI-koulutuksen suorittaneiden vastaukset erosivat joidenkin osatekijöiden kohdalla muiden vastauksista. Suurin osa (yli 50 %) EMCI-koulutetuista arvioi äidinkielen ammattimaisen käytön, vieraan kielen taidon ja vieraan kulttuurin tuntemuksen kehittyneen merkittävimmin ennen tulkkipäätöstä. Muiden vastaajien osalta ennen tulkkipäätöstä -vastausvaihtoehto ei saavuttanut lähellekään 50 % vastauksista yhdenkään osatekijän kohdalla. EMCI-koulutetuista suurimman osan mielestä merkittävimmin tulkkipäätöksen aikana kehittyivät simultaanitulkkaustekniikka, tulkkauslaitteiden käyttö, tulkkitiimityöskentely, julkinen puhuminen, äänenkäyttö, konferenssitietous, ammattietiikka sekä

muistin käyttö. Muiden vastaajien osalta tulkkikoulutuksen aikana -vaihtoehto saavutti yli 50 % vastauksista vain osatekijöiden tulkkauslaitteiden käyttö ja ammattietiikka kohdalla. Työelämässä merkittävimmin kehittyivät suurimman osan EMCI-koulutetuista mielestä vieraan kielen ammattimainen käyttö, toimeksiantoon valmistautuminen, tiedonhankintataidot, alan käytännöt, asiakkaiden kanssa toimiminen ja stressinsietokyky. Muista vastaajista suurin osa valitsi työelämässä -vaihtoehdon kun kyseessä oli vieraan kielen ammattimainen käyttö, toimeksiantoon valmistautuminen, tiedonhankintataidot, simultaanitulkkaustekniikka, tulkkitiimityöskentely, julkinen puhuminen, konferenssitietous, asiakkaiden kanssa toimiminen, muistin käyttö, stressinsietokyky sekä joustavuus. Muiden kuin edellä mainittujen osatekijöiden kohdalla yksittäinen vastausvaihtoehto ei saavuttanut yli 50 % vastauksista.

Seuraavassa taulukossa (Taulukko 5) on eriteltyinä EMCI-koulutuksen suorittaneiden sekä muiden vastausten keskiarvot kahden jälkimmäisemmän kompetenssikysymyksen osalta. Kompetenssin osatekijöiden kehittymistä tulkkikoulutuksen aikana sekä työelämässä arvioitiin asteikolla yhdestä viiteen, jossa yksi tarkoitti erittäin paljon, kaksi paljon, kolme jonkin verran, neljä vähän ja viisi ei lainkaan. Mitä pienempi keskiarvo on, sitä enemmän osatekijän on arvioitu kehittyneen kyseisenä ajanjaksona.

Taulukko 5. *EMCI-koulutuksen suorittaneet vs. muut, kompetenssin kehitys koulutuksessa ja työelämässä*

	EMCI koulutus	Muut koulutus	EMCI työelämä	Muut työelämä
Äidinkielen ammattimainen käyttö	2,46	2,78	2,15	1,91
Vieraan kielen taito	2,77	2,17	2,15	1,65
Vieraan kielen ammattimainen käyttö	2,38	2,30	1,85	1,52
Vieraan kulttuurin tuntemus	3,38	2,48	2,62	1,96
Toimeksiantoon valmistautuminen	2,31	2,96	1,62	1,61
Tiedonhankintataidot	2,31	2,78	1,69	1,74
Simultaanitulkkaustekniikka	1,69	2,70	1,54	1,83
Tulkkauslaitteiden käyttö	1,69	2,91	2,08	1,96
Tulkkitiimityöskentely	2,00	3,52	1,85	1,87
Julkinen puhuminen	2,00	2,91	2,46	2,04

	EMCI koulutus	Muut koulutus	EMCI työelämä	Muut työelämä
Äänenkäyttö	2,38	3,43	2,31	2,39
Konferenssitietous	2,00	3,78	1,92	2,13
Alan käytännöt	2,31	3,52	1,62	1,78
Ammattietiikka	2,62	2,78	2,15	2,09
Asiakkaiden kanssa toimiminen	3,46	4,13	1,62	1,30
Muistin käyttö	2,23	3,13	2,08	2,00
Keskittymiskyky	2,38	3,43	2,15	2,00
Stressinsietokyky	3,00	3,78	1,85	1,83
Joustavuus	3,00	3,70	2,23	1,83

Taulukosta nähdään, että EMCI-koulutuksen suorittaneiden keskiarvot eroavat muiden vastaajien keskiarvoista. Keskiarvot kompetenssin osatekijöiden kehittymisestä koulutuksen aikana ovat EMCI-koulutuksen suorittajilla useimpien osatekijöiden kohdalla pienemmät kuin muilla vastaajilla. Vain kolmen osatekijän kohdalla EMCI-koulutuksen suorittaneiden keskiarvot ovat suuremmat kuin muilla vastaajilla. Nämä osatekijät ovat vieraan kielen taito, vieraan kielen ammattimainen käyttö sekä vieraan kulttuurin tuntemus. EMCI-koulutuksen suorittaneiden pienemmät keskiarvot viittaavat siihen, että he kokevat useimpien kompetenssinsa osatekijöiden kehittyneen koulutuksen aikana enemmän kuin ne, jotka eivät kyseistä koulutusta ole suorittaneet.

Kompetenssin osatekijöiden työelämässä kehittymisen osalta tilanne on toisin päin. EMCI-koulutuksen suorittaneiden keskiarvot ovat useimpien osatekijöiden kohdalla suuremmat kuin muilla vastaajilla. Niukasti pienemmät EMCI-koulutuksen suorittaneiden keskiarvot ovat seuraavien osatekijöiden kohdalla: tiedonhankintataidot, tulkkitiimityöskentely, äänenkäyttö ja alan käytännöt. Lisäksi simultaanitulkkaustekniikan ja konferenssitietouden kohdalla EMCI-koulutuksen suorittaneiden keskiarvot ovat pienemmät. Työelämässä muut kuin EMCI-koulutuksen suorittaneet vastaajat kokevat siis useimpien kompetenssin osatekijöiden kehittyneet enemmän kuin EMCI-koulutuksen suorittaneet (lukuun ottamatta edellä lueteltuja osatekijöitä).

5.3. YHTEENVETO JA POHDINTA

Kokoan tässä vielä yhteen kyselyn pohjalta nousseet keskeiset tulokset. Kysyttäessä vastaajilta kompetenssin osatekijöiden kehittymisen merkittävintä ajankohtaa suurin osa (yli 50 % vastaajista) valitsi seuraavat vaihtoehdot:

- **ennen tulkkikoulutusta:** -
- **tulkkikoulutuksen aikana:** simultaanitulkkaustekniikka, tulkkauslaitteiden käyttö, ammattietiikka
- **työelämässä:** vieraan kielen ammattimainen käyttö, toimeksiantoon valmistautuminen, tiedonhankintataidot, tulkkitiimityöskentely, konferenssitietous, alan käytännöt, asiakkaiden kanssa toimiminen, stressinsietokyky, joustavuus.

Muiden osatekijöiden (äidinkielen ammattimainen käyttö, vieraan kielen taito, vieraan kulttuurin tuntemus, julkinen puhuminen, äänenkäyttö, muistin käyttö ja keskittymiskyky) kohdalla vastaukset jakautuivat tasaisemmin.

Kun EMCI-koulutuksen suorittaneiden ja muiden vastaajien vastauksia verrataan toisiinsa, painottuu suurin osa vastauksista seuraavasti:

- **EMCI/ennen tulkkikoulutusta:** äidinkielen ammattimainen käyttö, vieraan kielen taito, vieraan kulttuurin tuntemus
- **muut/ennen tulkkikoulutusta:** -
- **EMCI/tulkkikoulutuksen aikana:** simultaanitulkkaustekniikka, tulkkauslaitteiden käyttö, tulkkitiimityöskentely, julkinen puhuminen, äänenkäyttö, konferenssitietous, ammattietiikka, muistin käyttö
- **muut/tulkkikoulutuksen aikana:** tulkkauslaitteiden käyttö, ammattietiikka
- **EMCI/työelämässä:** vieraan kielen ammattimainen käyttö, toimeksiantoon valmistautuminen, tiedonhankintataidot, alan käytännöt, asiakkaiden kanssa toimiminen, stressinsietokyky
- **muut/työelämässä:** vieraan kielen ammattimainen käyttö, toimeksiantoon valmistautuminen, tiedonhankintataidot, simultaanitulkkaustekniikka,

tulkkitiimityöskentely, julkinen puhuminen, konferenssitietous, asiakkaiden kanssa toimiminen, muistin käyttö, stressinsietokyky, joustavuus.

Muiden kuin edellä mainittujen osatekijöiden kohdalla yksittäinen vastausvaihtoehto ei saavuttanut yli 50 % vastauksista.

Kuinka paljon kompetenssin osatekijät sitten kehittyivät vastaajien mielestä tulkkikoulutuksen aikana? Vastausten keskiarvojen perusteella voidaan sanoa, että vastaajien mielestä kaikki osatekijät kehittyivät akselilla vähän–paljon. Osatekijät voidaan asettaa keskiarvojen mukaiseen järjestykseen sen mukaan mikä kehittyi eniten tulkkikoulutuksen aikana. Seuraavana järjestyksessä osatekijät, joiden koettiin kehittyneen enemmän kuin jonkin verran:

1. vieraan kielen ammattimainen käyttö & simultaanitulkaustekniikka
2. vieraan kielen taito
3. tulkkauslaitteiden käyttö
4. julkinen puhuminen
5. tiedonhankintataidot
6. äidinkielen ammattimainen käyttö
7. toimeksiantoon valmistautuminen & ammattietiikka
8. vieraan kulttuurin tuntemus & muistin käyttö
9. tulkkitiimityöskentely.

Seuraavana osatekijät, joiden koettiin kehittyneen vähemmän kuin jonkin verran:

10. äänenkäyttö & keskittymiskyky
11. alan käytännöt
12. konferenssitietous
13. joustavuus
14. stressinsietokyky

15. asiakkaiden kanssa toimiminen.

Työelämässä puolestaan vastausten keskiarvojen perusteella kaikki osatekijät kehittyivät enemmän kuin jonkin verran, useat jopa enemmän kuin paljon. Seuraavana esitän osatekijät järjestyksessä sen mukaan mikä kehittyi eniten työelämässä:

1. asiakkaiden kanssa toimiminen
2. toimeksiantoon valmistautuminen
3. vieraan kielen ammattimainen käyttö
4. tiedonhankintataidot & simultaanitulkkaustekniikka & alan käytännöt
5. vieraan kielen taito & stressinsietokyky
6. tulkkitiimityöskentely
7. joustavuus
8. äidinkielen ammattimainen käyttö & tulkkauslaitteiden käyttö
9. muistin käyttö
10. konferenssitietous & keskittymiskyky
11. ammattietiikka
12. vieraan kulttuurin tuntemus & julkinen puhuminen
13. äänenkäyttö.

Kun vastaajien tulkkauskoulutuskeskiarvoja vertaillaan työelämäkeskiarvoihin, nähdään että jokaisen osatekijän kohdalla kehitys on vastaajien arvioiden mukaan ollut työelämässä suurempaa kuin kehitys tulkkauskoulutuksen aikana. Kuitenkin ensimmäisessä kompetenssin kehittymistä koskevassa kysymyksessä suurin osa vastaajista arvioi joidenkin osatekijöiden kehittyneen merkittävimmin tulkkauskoulutuksen aikana. Näitä olivat simultaanitulkkaustekniikka, tulkkauslaitteiden käyttö sekä ammattietiikka. Tältä osin vastaajilta eri kysymyksissä saatu keskimääräinen tieto on siis keskenään ristiriitaista. Tämän pohjalta voisi olettaa, että kysymyksiin vastaaminen ja erityisesti kehittymisen ajankohdan arvioiminen ei ole ollut vastaajille helppoa. Vastaajat eivät ehkä olleet aiemmin pohtineet kompetenssinsa kehittymisen ajankohtaa ylipäättään ja

saattoivat vastata kysymykseen ensimmäisen mielijohteen perusteella ilman sen tarkempia pohdintoja. Myös ajankohtien jaottelu koulutukseen ja työelämään saattoi olla vastaajien kannalta hankala, koska osa on voinut työskennellä ennen tulkkikoulutusta ja sen kanssa samanaikaisesti. Lisäksi osalla vastaajista tulkkikoulutuksen suorittamisesta voi olla paljonkin aikaa, mikä voi vaikuttaa muistamiseen.

Kun vertaillaan EMCI-koulutuksen suorittaneiden vastausten keskiarvoja muiden vastausten keskiarvoihin, nähdään näissä eroja. EMCI-koulutuksen suorittajien keskiarvot ovat tulkkikoulutusta arvioitaessa useimpien osatekijöiden kohdalla pienemmät kuin muilla vastaajilla. Vain vieraan kielen taidon, vieraan kielen ammattimaisen käytön sekä vieraan kulttuurin tuntemuksen kohdalla EMCI-koulutuksen suorittaneiden keskiarvot ovat suuremmat kuin muilla vastaajilla. EMCI-koulutuksen suorittaneet kokevat siis useimpien kompetenssinsa osatekijöiden kehittyneen koulutuksen aikana enemmän kuin ne, jotka eivät kyseistä koulutusta ole suorittaneet. Tilanne on toisin päin kun vertaillaan keskiarvoja työelämässä kehittymisen osalta. EMCI-koulutuksen suorittaneiden keskiarvot ovat useimpien osatekijöiden kohdalla suuremmat kuin muilla vastaajilla. EMCI-koulutuksen suorittaneet vastaajat kokevat siis useimpien kompetenssin osatekijöiden kehittyneet työelämässä vähemmän kuin muut vastaajat. Kuitenkin EMCI-koulutuksen suorittaneiden keskiarvot ovat pienemmät simultaanitulkkaustekniikan ja konferenssitietouden kohdalla, ja niukasti pienemmät tiedonhankintataitojen, tulkkitiimityöskentelyn, äänenkäytön ja alan käytäntöjen kohdalla.

Erot EMCI-koulutuksen suorittaneiden ja muiden vastaajien välillä voivat mahdollisesti johtua saadun tulkkikoulutuksen laajuudesta ja tasosta. EMCI-koulutuksen suorittaneilla vastaajilla on tulkkiausopintoja vähintään 60 opintopisteen verran, kun taas muilla vastaajilla tulkkiausopinnot voivat koostua vaikka vain yksittäisestä tulkkiauskurssista. EMCI-koulutukseen sisältyy varmuudella myös simultaanitulkkauksen opetusta, kun taas muiden saaman koulutuksen osalta simultaanitulkkausopetuksesta ei ole takeita. Tämä voi osittain selittää sitä, että EMCI-koulutuksen suorittaneet arvioivat kompetenssinsa osatekijöiden kehittyneen enemmän tulkkikoulutuksen aikana ja muut enemmän vasta työelämässä.

Kyselyni arvioitujen vastausten määrä oli lopulta 36, mikä on jo mukavan suuruinen luku vastausten analysointia ajatellen. Kuitenkin mahdollisten vastaajien kokonaismäärään (148) verrattuna se on vain 24,3 %. SKTL:n hakupalvelun käyttö kohderyhmän etsimiseen ei ehkä ollut tehokkain keino, koska sen kautta en ehkä tavoittanut kaikkia Suomessa toimivia simultaanitulkkeja, ja osa siellä olleista yhteystiedoista oli myös vanhentunut. Niinpä kohderyhmän edustavuus ei välttämättä ole hyvä. Lisäksi kokonaisuudessaan vastaajien joukko oli hyvin

heterogeeninen. Heidän vastauksiinsa tulkkikoulutuksen osalta vaikutti varmasti tulkkikoulutuksen laajuuden ja tason lisäksi, missä vaiheessa elämää ja uraa tulkkikoulutus on suoritettu ja mitä tietoja ja taitoja heillä jo sitä ennen oli. Tästä syystä tulokset ovatkin vain suuntaa-antavia, eikä niistä voi tehdä luotettavia johtopäätöksiä tai yleistyksiä kompetenssin kehittymisen suhteen.

6. LOPUKSI

Tässä tutkielmassa olen selvittänyt simultaanitulkin kompetenssia ja sen kehittymistä teorian sekä toteuttamani kyselyn pohjalta. Tutkielmani tuo esille kokonaisuuden simultaanitulkin ammattista ja sen vaatimuksista ja tuottaa myös kyselyn kautta saatua uudenlaista tietoa simultaanitulkin kompetenssin kehittymisestä. Kyselyni tuottama tieto on lähinnä kuvailevaa tietoa heterogeenisen vastaajajoukon näkemyksistä. Esille nousseista tuloksista voi kuitenkin tehdä suuntaa-antavia päätelmiä, mitkä kompetenssin osatekijät ovat tulkeilla merkittävästi kehittyneet tulkkikoulutuksen aikana ja mitkä eivät. Tutkielmastani voisi täten olla hyötyä esimerkiksi tulkkauksen opetuksen kannalta. Se voisi antaa osviittaa, mitkä osa-alueet voivat koulutuksessa mahdollisesti jäädä liian vähälle huomiolle ja mihin osa-alueisiin opetuksessa kannattaisi keskittyä. Toinen seikka on tietysti, mihin tulkkaukoulutuksella ylipäätään pyritään ja minkä taitojen ja tietojen hallinnan sen kautta halutaan kehittyvän. Osa tulkin kompetenssin osatekijöistä on lähtökohtaisestikin jo sellaisia, että niiden ammattimainen hallinta vaatii myös työkokemusta. On myös selvää, että taidoissa ja tiedoissa kehitytään jatkuvasti eteenpäin, eikä koulutuksen jälkeen kukaan ole niin sanotusti valmis.

Tutkielmastani nousi esille, kuinka vähän Suomessa tällä hetkellä on tarjolla simultaanitulkkauksen opetusta. Konferenssitulkkauksen erikoistumiskoulutusta ei ole saatavilla ollenkaan, ja tulkkauksen opetusta tarjoavissa yliopistoissa mahdollisten tulkkaukopintojen määrä ei ole kovin korkea. Tästä nouseekin esille huoli suomenkielisten konferenssitulkkien tulevaisuudesta. Onko tulkkauksia tulevaisuudessa tarpeeksi saatavilla esimerkiksi EU:hun? Joutuvatko suomalaiset kouluttautumaan konferenssitulkiksi ulkomailla? Mennäänkö kenties takaisin kohti konferenssitulkkauksen alkuaikoja, jolloin tulkit olivat laajalti itseoppineita? Mielestäni koulutukseen tulisi jatkossakin panostaa, kun otetaan huomioon kuinka vaativaa toimintaa simultaanitulkkaus on. Tulkkaukustaitojen harjoittelun tulisi olla mahdollista ennen tositoimiin ryhtymistä, eikä tilanteen pitäisi olla sellainen, että harjoittelu alkaa vasta työelämässä. Lisäksi on ongelmallista, jos tulkin ammattitaitoa ei voida millään tavalla varmistaa. Tällöin tulkkauksen laatu on vaarassa huonontua. Toinen tärkeä seikka on alalle soveltuminen. Ilman tulkkikoulutukseen pyrkimistä ei alalle haluavan soveltuvuutta arvioida perinpohjaisesti. Palautetta tehdystä työstä voi tietenkin saada asiakkailta ja kollegoilta, mutta tällöin ainakin teoriassa joku voisi pitkään yrittää selviytyä tehtävästä siinä kuitenkin varsinaisesti menestymättä. Koulutus on tärkeää siis myös alalle pyrkivien soveltuvuuden arvioinnin näkökulmasta.

Kyselytutkimukseni pohjalta esille nousi useita mielenkiintoisia ja tarkentavia jatkotutkimuskohteita. Vastaavanlaisessa kyselyssä vastaajan koulutustaustaa voisi selvittää tarkemmin, jotta koulutuksen ja vastausten yhteyttä pääsisi kunnolla tarkastelemaan. Kyselyn kohderyhmää voisi myös rajata tarkemmaksi niin, että se toteutettaisiin vain tietyn koulutuksen tietyssä ajankohtana suorittaneille tulkeille. Tällöin vastausten kautta pääsisi arvioimaan kompetenssin kehittymistä juuri kyseisen koulutuksen aikana. Tällaisessa asetelmassa huomioon olisi otettava myös tulkin kielipari. Yleisestikin tulkin työkielivalikoiman perusteella esiin nousisi varmasti eroja saadun koulutuksen osalta. Suomessa tarjottu tulkkikoulutushan painottuu suuriin kieliin, kuten englantia, saksa, venäjä ja ranska. Kyselystä saamieni vastausten pohjalta kävi ilmi myös, että tulkkauksentällä on yhä useita itseoppineita tulkkeja. Myös heidän näkökulmaansa kompetenssin kehittymiseen olisi mielenkiintoista selvittää.

Kaiken kaikkiaan simultaanitulkin kompetenssin kehittyminen on monimuotoinen ja pitkäaikainen prosessi. Ammatin vaatimukset ovat korkeat, ja ammattilaiseksi tuleminen edellyttää monenlaisten tietojen ja taitojen harjoittelua ja kehittämistä. Näkemykseni mukaan onnistuneessa kehitymisprosessissa tarvitaan ainakin alalle soveltuvia ominaisuuksia ja persoonallisuuspiirteitä, halua tulla tulkiksi, tulkkikoulutusta ja tulkkauksen harjoittelua sekä tiivistä yhteyttä ammattikuntaan. Tulevaisuus näyttää mihin suuntaan alalla ollaan menossa niin Suomessa kuin kansainvälisestikin.

LÄHTEET

KIRJALLISUUSLÄHTEET

Baddeley, Alan 1976. *The Psychology of Memory*. New York: Harper & Row.

Buckingham, Alan & Saunders, Peter 2004. *The Survey Methods Workbook: From Design to Analysis*. Cambridge: Polity.

Chabasse, Catherine 2009. *Gibt es eine Begabung für das Simultandolmetschen?* Berliini: Saxa Verlag.

Collados Aís, Ángela 2002 [1998]. Quality Assessment in Simultaneous Interpreting: The Importance of Nonverbal Communication. Teoksessa F. Pöchhacker & M. Schlesinger (toim.) *The Interpreting Studies Reader*. Lontoo: Routledge. 327–336.

Cowan, Nelson 2000. Processing Limits of Selective Attention and Working Memory: Potential Implications for Interpreting. *Interpreting* 5:2/2000, 117–146.

Fabbro, Franco & Gran, Laura 1997. Neurolinguistic Aspects of Simultaneous Interpreting. Teoksessa Y. Gambier, D. Gile & C. Taylor (toim.) *Conference Interpreting: Current Trends in Research*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 9–27.

Gile, Daniel 2005. Teaching Conference Interpreting: A Contribution. Teoksessa M. Tennent (toim.) *Training for the New Millenium: Pedagogies for Translation and Interpreting*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 127–152.

Gile, Daniel 1995. *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

Hietanen, Kaarina 2004. Tulkkausviestintä ammattina. Teoksessa R. Oittinen & P. Mäkinen (toim.) *Alussa oli käännös*. Tampere: Tampere University Press. 277–293.

Illeris, Knud 2009. Competence, Learning and Education: How can Competences be Learned, and how can they be Developed in Formal Education? Teoksessa K. Illeris (toim.) *International Perspectives on Competence Development: Developing Skills and Capabilities*. Lontoo: Routledge. 83–98.

- Jiang, Hong 2013. The Interpreter's Glossary in Simultaneous Interpreting: A Survey. *Interpreting* 15:1/2013, 74–93.
- Jones, Roderick 1998. *Conference Interpreting Explained*. Manchester: St. Jerome Publishing.
- Kent, Stephanie 2009. A Discourse of Danger and Loss: Interpreters on Interpreting for the European Parliament. Teoksessa S. Hale, U. Ozolins & L. Stern (toim.) *Critical Link 5: Quality in Interpreting: A Shared Responsibility*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 55–70.
- Kurz, Ingrid 2002 [1993]. Conference Interpretation: Expectations of Different User Groups. Teoksessa F. Pöchhacker & M. Schlesinger (toim.) *The Interpreting Studies Reader*. Lontoo: Routledge. 313–324.
- Moser-Mercer, Barbara 1994. Aptitude Testing for Conference Interpreting: Why, When and How. Teoksessa S. Lambert & B. Moser-Mercer (toim.) *Bridging the Gap: Empirical Research in Simultaneous Interpretation*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 57–68.
- Mäkinen, Johanna 2006. Turun konferenssitulkkien erikoistumiskoulutus kansainvälisen tulkkikoulutuksen kentässä. Teoksessa J. Tammola & Y. Gambier (toim.) *Translation and Interpreting – Training and Research*. Turku: University of Turku. 161–171.
- Neubert, Albrecht 2000. Competence in Language, in Languages, and in Translation. Teoksessa C. Schäffner & B. Adab (toim.) *Developing Translation Competence*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 19–34.
- Niska, Helge 2005. Training Interpreters: Programmes, Curricula, Practices. Teoksessa M. Tennent (toim.) *Training for the New Millennium: Pedagogies for Translation and Interpreting*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 35–66.
- Nolan, James 2005. *Interpretation: Techniques and Exercises*. Clevedon: Multilingual Matters Limited.
- Pöchhacker, Franz 2011. Assessing Aptitude for Interpreting: The SynCloze Test. *Interpreting* 13:1/2011, 106–120.
- Riccardi, Alessandra 2002. Evaluation in Interpretation: Macrocriteria and Microcriteria. Teoksessa E. Hung (toim.) *Teaching Translation and Interpreting 4: Building Bridges*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 115–126.

- Saresvuo, Johanna & Ojanen, Sirkka-Liisa 1988. *Tulkin käsikirja*. Helsinki: Gaudeamus.
- Seeber, Kilian 2011. Cognitive load in Simultaneous Interpreting: Existing Theories – New Models. *Interpreting* 13:2/2011, 176–204.
- Seleskovitch, Danica & Lederer, Marianne 1989. *Pédagogie raisonnée de l'interprétation*. Bruxelles: Didier.
- Sunnari, Marianna 2006. Kääntäjän ja tulkin kielitaito. Teoksessa J. Tammola (toim.) *Kieli ja kulttuuri kääntäjän työvälineinä*. Turku: Turun yliopisto. 25–36.
- Sunnari, Marianna 2004. Konferenssitulkkaus – Tietoa, taitoa, yhteistyötä. Teoksessa R. Oittinen & P. Mäkinen (toim.) *Alussa oli käännös*. Tampere: Tampere University Press. 305–316.
- Schjoldager, Anne 2002 [1995]. An Exploratory Study of Translational Norms in Simultaneous Interpreting: Methodological Reflections. Teoksessa F. Pöchhacker & M. Shlesinger (toim.) *The Interpreting Studies Reader*. Lontoo: Routledge. 301–311.
- Shlesinger Miriam 1997. Quality in Simultaneous Interpreting. Teoksessa Y. Gambier, D. Gile & C. Taylor (toim.) *Conference Interpreting: Current Trends in Research*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. 123–131.
- Tammola, Jorma 2006. Muoto ja merkitys kääntämisessä ja tulkkauksessa. Teoksessa J. Tammola (toim.) *Kieli ja kulttuuri kääntäjän työvälineinä*. Turku: Turun yliopisto. 9–24.
- Toury, Gideon 1995. *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

MUUT LÄHTEET

- ABC 2008. *Tulkkauksen ABC*. Turun yliopisto. Saatavissa: <http://www.konftulk.utu.fi/erikoistumiskoulutus/index/Abc2008esite.pdf> [viitattu 7.1.2015].
- AIIC 2012. *Code of Professional Ethics*. International Association for Conference Interpreters. Saatavissa: <http://aiic.net/page/6724> [viitattu 22.4.2015].
- AIIC 2004. *Practical Guide for Professional Conference Interpreters*. International Association for Conference Interpreters. Saatavissa: <http://aiic.net/page/628/practical-guide-for-professional-conference-interpreters/lang/> [viitattu 26.2.2015].

- EMCI 2012. *Konferenssitulkkien erikoistumiskoulutus*. Turun yliopisto. Ei enää saatavissa!: <http://www.konftulk.utu.fi/erikoistumiskoulutus> [viitattu 13.1.2012].
- EMT 2009. *Competences for Professional Translators, Experts in Multilingual and Multimedia Communication*. EMT expert group. Saatavissa: http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/emt/key_documents/emt_competences_translators_en.pdf [viitattu 5.3.2015].
- HY 2015. *Opinto-opas 2014–2015*. Helsingin yliopisto. Saatavissa: <https://weboodi.helsinki.fi/hy/> [viitattu 5.3.2015].
- ISY 2015. *Opinto-opas 2014–2015*. Itä-Suomen yliopisto. Saatavissa: http://www.uef.fi/documents/12848/2412027/UEF_Opinto-opas_Humanistinen_NETTI_A5_14_06_30.pdf/41da8fc6-9b25-4ae9-b5cb-e62784536586 [viitattu 2.3.2015].
- Kielisopimus 1992. *Kun tarvitaan tulkki: pohjoismainen kielisopimus*. Helsinki: Oikeusministeriö.
- SKTL 2011. *Konferenssitulkkien koulutus Turun yliopistossa uhattuna*. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto. Saatavissa: <http://www.sktl.fi/?x18668=48105> [viitattu 2.3.2015].
- SKTL 1994. *Tulkin ammattisäännöstö*. Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto. Saatavissa: <http://www.sktl.fi/@Bin/33666/tulkin+ammattis%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6st%C3%B6.pdf> [viitattu 7.1.2015].
- TAY 2015. *Opinto-opas 2014–2015*. Tampereen yliopisto. Saatavissa: <https://www10.uta.fi/opas/index.htm> [viitattu 2.3.2015].
- TY 2015. *Opinto-opas 2014–2015*. Turun yliopisto. Saatavissa: <https://nettiopsu.utu.fi/opas/index.htm?uiLang=fi&lvv=2014> [viitattu 2.3.2015].
- VY 2015. *Opinto-opas 2014–2015*. Vaasan yliopisto. Saatavissa: http://www.uva.fi/fi/for/student/materials/handbooks/languages_and_communication/handbook2014/ [viitattu 2.3.2015].

LIITE

KYSELYLOMAKE

Taustakysymykset

1. Sukupuoli: *Nainen/Mies*
2. Ikä: *20–29/30–39/40–49/50–59/60–*
3. Äidinkieli:
4. Ylin koulutusaste: *Ammattitutkinto/Ylioppilastutkinto/Alempi korkeakoulututkinto/Ylempi korkeakoulututkinto*
5. Koulutusala edellisessä:
6. Maa, jossa koulutus suoritettu:
7. Konferenssitulkkauksen erikoistumiskoulutus (EMCI) suoritettu: *Kyllä/Ei*
8. Muita tulkkausopintoja, mitä?:
9. Tulkkausopintoja suoritettu kokonaisuudessaan (op tai ov):
10. Valmistumisvuosi viimeisimmästä koulutuksesta, joka sisälsi tulkkausopintoja:

Työelämäkysymykset

11. Tulkkaus on sinulle...: *päätoimista työtä/sivutoimista työtä/En tulkkaa työkseni nykyisin*
12. Montako vuotta olet työskennellyt tulkkina?:
13. Entä simultaanitulkkina?:
14. Montako simultaanitulkkaustoimeksiantoa sinulla on keskimäärin ollut kuukaudessa viimeisen vuoden aikana?:

15. Minkä tasoinen koet olevasi simultaanitulkkina?: *Ammattilainen/Jokseenkin kokenut/Vain vähän kokenut*

16. Mikäli koet olevasi ammattilainen, milloin sinusta mielestäsi tuli sellainen?:

17. Oletko AIIC:n jäsen?: *Kyllä/Ei*

Kompetenssikysymykset

18. Seuraavana on lueteltu simultaanitulkin kompetenssin osatekijöitä. Missä vaiheessa koet, että kyseinen osatekijä on kohdallasi kehittynyt merkittävimmin? Valitse yksi vastausvaihtoehtoista jokaisen osatekijän kohdalla. Voit myös tarkentaa vastaustasi.

<i>Ennen tulkikoulutusta ja työelämää</i>	<i>Tulkikoulutuksen aikana</i>	<i>Työelämässä</i>	<i>En osaa sanoa</i>
---	------------------------------------	--------------------	--------------------------

Äidinkielen ammattimainen
käyttö

Vieraan kielen taito

Vieraan kielen ammattimainen
käyttö

Vieraan kulttuurin tuntemus

Toimeksiantoon
valmistautuminen

Tiedonhankintataidot

Simultaanitulkaustekniikka

Tulkkauslaitteiden käyttö

Tulkkitiimityöskentely

Julkinen puhuminen

Äänenkäyttö

Konferenssitietous

Alan käytännöt

Ammattietiikka

Asiakkaiden kanssa toimiminen

Muistin käyttö

Keskittymiskyky

Stressinsietokyky

Joustavuus

19. Arvioi asteikolla 1–5 kuinka paljon seuraavat kompetenssin osatekijät ovat kohdallasi kehittyneet tulkkikoulutuksen aikana.

1	2	3	4	5
<i>Erittäin paljon</i>	<i>Paljon</i>	<i>Jonkin verran</i>	<i>Vähän</i>	<i>Ei lainkaan</i>

Äidinkielen ammattimainen käyttö

Vieraan kielen taito

Vieraan kielen ammattimainen käyttö

Vieraan kulttuurin tuntemus

Toimeksiantoon valmistautuminen

Tiedonhankintataidot

Simultaanitulkaustekniikka

Tulkkauslaitteiden käyttö

Tulkkitiimityöskentely

Julkinen puhuminen

Äänenkäyttö

Konferenssitietous

Alan käytännöt

Ammattietiikka

Asiakkaiden kanssa toimiminen

Muistin käyttö

Keskittymiskyky

Stressinsietokyky

Joustavuus

20. Arvioi asteikolla 1–5 kuinka paljon seuraavat kompetenssin osatekijät ovat kohdallasi kehittyneet ammattia harjoittaessa.

1	2	3	4	5
<i>Erittäin paljon</i>	<i>Paljon</i>	<i>Jonkin verran</i>	<i>Vähän</i>	<i>Ei lainkaan</i>

Äidinkielen ammattimainen käyttö

Vieraan kielen taito

Vieraan kielen ammattimainen käyttö

Vieraan kulttuurin tuntemus

Toimeksiantoon valmistautuminen

Tiedonhankintataidot

Simultaanitulkaustekniikka

Tulkkauslaitteiden käyttö

Tulkkitiimityöskentely

Julkinen puhuminen

Äänenkäyttö

Konferenssitietous

Alan käytännöt

Ammattietiikka

Asiakkaiden kanssa toimiminen

Muistin käyttö

Keskittymiskyky

Stressinsietokyky

Joustavuus

Puuttuuko listasta mielestäsi jokin olennainen simultaanitulkin kompetenssin osatekijä, mikä?:

Kommentteja ja palautetta:

ENGLANNINKIELINEN LYHENNELMÄ

Simultaneous interpreter's competence and its development

Introduction

Simultaneous interpreting is a profession that requires a wide range of professional skills from interpreters. It is a difficult task to perform, because the interpreter must speak simultaneously with the speaker and convey the intended message in another language. The overlap of listening, understanding and producing distinguishes simultaneous interpreting from normal communication and makes it particularly demanding. For a person to be able to master the task, a great deal of practice and training is required from her.

The topic of my thesis arose from my personal interest into interpreting. As a translation student in the University of Tampere, I participated in some interpreting courses, and when practicing interpreting, I started to wonder whether I have what it takes to become a simultaneous interpreter. Inspired by this thought, I wanted to explore what the simultaneous interpreter's competence comprises and how it can be developed to a professional level. Which qualities, capabilities and skills are required from a person to be able to work successfully as an interpreter and to produce high-quality interpretation? What are the basic requirements that one must have to become an interpreter and what skills can be developed through training and practice? Furthermore, I wanted to find out what interpreters themselves had to say about the matter, so I decided to conduct a survey to simultaneous interpreters and ask them to evaluate when their competence had developed most significantly and how much it had developed during interpreter training and in working life.

Interpreting environment

Simultaneous interpreting is a practical mode of interpreting in multilingual, conference-like environments, because it is faster and more effective than consecutive interpreting. For simultaneous interpreting to work optimally, some interpreting equipment are needed. Usually simultaneous interpreters work in windowed, soundproof booths that are located at the back of the conference hall to allow visual contact with speakers and the audience. They hear the speaker through their headphones and at the same time speak to their own microphones. The audience then hears the interpretation through their headphones. The equipment also include a console that interpreters can use, for example, to adjust the volume and change the interpreting channel.

According to Nolan (2005, 4), interpreters normally work in pairs interpreting the same language pair. They take turns of about 30 minutes, which is the maximum time to sustain concentration in simultaneous interpreting. Normally interpreters work from their other working languages into their mother tongue. According to Hietanen (2004, 290–291), conference interpreting is always teamwork. The interpreter team consists of a chief interpreter, who takes care that everything runs as planned and acts as a contact person, and pairs of interpreters, who interpret different language combinations. In addition, technicians are important collaborators.

Interpreting process

According to my definition, the interpreting process, in a simplified form, consists of five parts:

- preparing for commission
- booth behaviour
- listening, comprehension and analysis
- speech production
- attention and memory

In forming this definition, I have referred to Tommola's (2006, 12) translation communication model, Gile's (1995, 161–170) effort model and Seeber's (2011, 187–190) cognitive load model on top of my own knowledge on the matter.

Preparing is a crucial part of the interpreting process. It helps interpreters anticipate what is coming and improves the quality of interpreting. In fact, most of interpreters' working time is spent on preparing for the task (Hietanen 2004, 292). Preparation can happen in advance, at the last minute and after the conference has begun (Gile 1995, 147–148). When preparing, interpreters can use four different sources of information: their own memory, material sent by the client in advance, information retraced by the interpreters themselves and the speech itself (Saesvuo & Ojanen 1988, 78). Interpreters must go through any received material beforehand and learn the key concepts and terminology on the special fields dealt with in the conference (Sunnari 2004, 314). Interpreter's glossary includes not only new words and phrases but also familiar ones that connect to the topic and any essential names and titles. The glossary is bi- or multilingual and rests on many sources. (Jiang 2013, 74–78; AIIC 2004.) Preparing also means taking care of yourself. As interpreting requires constant attentiveness from interpreters, they should be in good condition both mentally and physically. This includes getting enough sleep and exercise and having a healthy diet. (Nolan 2005, 18.)

Before interpreting begins, the interpreter team agrees on how everything is done. In the booth, a sound check must be made and all material organized. There are also some rules for booth behaviour. Interpreters should adjust their headphone volume to as low a level as possible while still hearing without problems. This way, they can hear their own speech without having to raise their voice. The microphones are very sensitive, so the audience can hear any side noises easily. For this reason, any movements in the booth should be made as quietly as possible, or the microphones should be muted if loud noises such as sneezes are on the way. Working in twos means helping each other with any difficulties that might arise. The one not interpreting should listen actively, so she knows what is happening and what is being discussed at all times. This includes, for example, noting down any numbers and names that the one who is interpreting might miss. (AIIC 2004.)

Mere linguistic comprehension is not enough for interpreters, but they must listen actively and attentively and extract all the important elements that form the thoughts to be conveyed. Analysis includes, for example, identifying the speech type and the links between separate thoughts. It is crucial to know what in the speech is essential and what supplementary, if something must be omitted due to lack of time. (Jones 1998, 12–25.) It is also important to recognise the speaker's communicative goals (Tommola 2006, 17). In simultaneous interpreting, perception of thoughts must happen very quickly. It can be problematic for interpreters if speakers read written speeches fast, as this will not leave enough time for processing the information. The recommended speech rate for interpreted speeches is 95–120 words per minute. At faster speech rates, interpreters' omissions, replacements and mispronunciations increase and the accuracy of anticipation decreases. (Seeber 2011, 186.)

Interpreters do not repeat the heard message word for word, but communicate its meaning. The aim is to produce an understandable and formally functional target text, which does not show interference from the source text (Tommola 2006, 21). In order to achieve this, interpreters must consciously monitor their own speech, so that they do not produce grammatically incorrect language, pronounce words wrong or forget words out of their sentences. Self-monitoring becomes easier when interpreters keep their sentences short and simple. Short sentences also help them not lose the thread of thought or forget how they were going to continue the sentence. In any case, they must make sure there is logic in each sentence and always finish a sentence they have started. In order to say anything meaningful, interpreters must lag behind the speaker slightly. However, this ear-to-voice span of interpreters should not become overly long. They should begin interpreting when they have understood a meaningful unit of the speech and constantly stay one meaningful unit behind the speaker. (Jones 1998, 74–77.) According to research, the average ear-to-voice span is

about three seconds (Seeber 2011, 185). To be able to speak well, interpreters should practice public speaking (Nolan 2005, 8).

Working memory and cognitive functions are naturally key elements in interpreting. Simultaneous interpreting activates some automatic as well as non-automatic cognitive components in the brain. The automatic components include, for example, being able to simultaneously listen and speak as well as use two languages correctly. The non-automatic ones include conscious tasks such as monitoring your own speech and evaluating the speaker's communicative goals. (Fabbro 1997, 10–11.) The human brain processes all received information on some level. Yet, only the information that is in the focus of attention is completely processed. In simultaneous interpreting, this means that attention must be either shifted back and forth between different sub tasks or split between them. Either way, interpreters must learn to control their attention. (Cowan 2000, 125–131.) In addition, working memory has a limited capacity when it comes to the amount of information it can keep available for processing (Seeber 2011, 179).

Quality of interpreting

According to Riccardi (2002, 116–117), the main criterion for evaluating interpreting is its effect on the audience. However, the audience cannot fully evaluate the interpretation and often miss any mistakes or deviations from the original, if the interpretation is otherwise fluent and the used terminology correct. Hence, interpreters themselves are alone responsible that they interpret correctly and that the interpretation's content is equivalent to the original. According to Collados Aís's (2002, 336) research, monotonous interpretation was evaluated to have been of worse quality than lively interpretation even when the latter contained factual errors and other mistakes. This indicates that there is a difference between real quality and perceived quality, and that nonverbal communication is an essential criterion. It should also be noted that different user groups have different quality criteria that they use to evaluate interpreting (Kurz 2002, 313–321). According to Shlesinger (1997, 125–128), subjective evaluation of quality is not extensive enough. The target text should always be evaluated on three levels taking into consideration all situational factors and the conference's nature: intertextually, intratextually and instrumentally.

Quality can also arise from norms. According to Schjoldager (1995, 302–303), interpreters follow norms, according to which they choose suitable solutions to the problems they face. These norms can stem from the source text, from training and practical experience or from the nature of the speech. The norms can also be divided into textual and extra textual norms. Viezzi (in Riccardi 2002, 118–123) divides the quality criteria into macro and micro criteria. The macro criteria include

four main objectives for quality: equivalence, accuracy, appropriateness and usability. Through these, effective communication between the speaker and the audience is accomplished. The micro criteria are part of the macro criteria and include all possible properties of the interpretation. When talking about the quality of interpretation, one should not forget the quality of the source text. According to Kent (2009, 62–67), certain aspects of the interpreted speech can have a negative impact on the interpretation. When a speaker reads a written speech from the paper, it may become problematic for interpreters to interpret it due to high speed and obscurity of communicative goals. It is also risky when speakers choose to use their imperfectly mastered second language instead of their mother tongue, because many things can be lost along the way.

Overall, high-quality interpreting consists of fluent and pleasant, even lively speech, which is understandable, proceeds logically and has a sensible content. In addition, it is equivalent to the source text, includes accurate terminology, suits the situation and is usable for the receiver. When the interpretation is of high quality, interpreters feel they have succeeded in their task and followed interpreting norms, and the listeners feel they have received a clear, understandable message that was easy to listen to.

Competence and interpreter training

The concept of competence indicates that a person is qualified on a broad scale. They not only master their profession but can also apply their professional knowledge into practice even in uncertain and unexpected situations. Hence, the concept also includes the person's own assessment and attitude as well as her ability to employ a considerable part of attained competences. (Jørgensen in Illeris 2009, 84.) Competence is something that must be created within a person and cannot be produced like an item. For this reason, education as well as freeform learning possibilities such as practical training are needed. Learning environments should fulfil the three dimensions of learning (content, incentive and interaction), and these dimensions should be activated in a meaningful, conscious and integral way. There should also be possibilities for assimilative, accommodative and transformative learning, and reflection should be encouraged. (Illeris 2009, 84–94.)

According to Sunnari (2006, 35), professional interpreting requires practical skills and formal knowledge. There are certain prerequisites for becoming an interpreter, but the actual development of skills and gaining of knowledge occur due to training and practice. According to Gile (2005, 131–141), interpreting practices are an essential part of interpreter training. They are the most effective way to develop interpreting skills and learn different strategies and cognitive skills needed in interpreting. Usually, the practices begin with consecutive interpreting, with which one learns the

meaning of memory and the employment of content analysis and reformation. It is also easier to evaluate students' strengths and weaknesses in comprehension and target language mastery in the consecutive mode. After practising consecutive interpreting, students move on to practise simultaneous interpreting.

Interpreting can be taught as part of translation studies, after them or completely separately from them. Many universities offer interpreting as a field of specialisation after students have completed their basic and intermediate level translation studies. (Gile 2005, 128.) In Finland, five universities provide interpreter training as part of translation studies programmes. Depending on the university, it is offered as a field of specialisation or as optional courses in advanced-level studies. Intermediate studies may also include single introductory courses on interpreting. Overall, conference interpreter training in Finland is not very extensive.

Until 2009, the University of Turku was part of the European Masters in Conference Interpreting programme and offered postgraduate conference interpreting training that lasted for eight months and included 60 ECTS credits (EMCI 2012). Interpreters applying to work for European Union institutions are required to have completed this training. The training consists of five main elements: interpreting theory, interpreting practice, consecutive interpreting, simultaneous interpreting and European Union and international organisations (Niska 2005, 48–50). After completing the training, graduates can produce faithful interpretation, master different interpreting techniques and apply them in different situations, follow professional ethics, present themselves in a pleasant way and according to situation, prepare for commissions properly and maintain and increase their general knowledge in all their working languages. (ABC 2008, 4.) The training in Turku ceased in 2009 due to lack of funding from the Ministry of Education. As no extensive conference interpreter training is offered in Finland now, there is a risk that in the future there are not enough skilled Finnish conference interpreters available. (SKTL 2011.)

A person aspiring to become a conference interpreter will nowadays most likely go through aptitude testing. According to Moser-Mercer (1994, 58–64), a candidate's knowledge, skills and personality traits will be tested through many different types of written and oral tests. The different aspects of knowledge include mastery of first and second languages as well as general knowledge. The skills include understanding and analysing skills, speed of understanding and production, memory capacity, simultaneity of listening and speaking as well as quality of voice and pronunciation. The personality traits include stress tolerance, flexibility and learning threshold. According to Pöchhacker (2011, 110) oral tests are more reliable in evaluating candidates' aptitude for interpreting than written tests.

Simultaneous interpreter's competence

What components does the simultaneous interpreter's competence include then? According to Gile (1995, 4–5), the competence comprises four main parts: good passive knowledge of passive working languages, good language skills of active working languages, enough knowledge on the topics of speeches to be interpreted and interpreting skills. Neubert's (2000, 21–22) definition of translator's competence (which can also be applied to interpreters) consists of five parts: language competence, textual competence, subject competence, cultural competence and transfer competence. The European Master's in Translation expert group (EMT 2009) divide translator's/interpreter's competence into six parts: translation service provision competence, language competence, intercultural competence, information mining competence, thematic competence and technological competence. Chabasse (2009, 118–119) names three groups of competence components: cognitive competences (first language competence, second language competence, intercultural competence and general knowledge/professional competence), cognitive skills (word skills, logical thinking, language-bound thinking, memory and speed) and personality traits (ability to concentrate, stress tolerance, flexibility and communication skills).

What are then the basic requirements for becoming an interpreter? It can be said that the profession is exclusionary for people who have disabilities in speech or hearing organs, very slow associative skills or bad memory due to physical reasons (Hietanen 2004, 278–279). Naturally, the most essential basic requirements are language skills in at least two languages. However, interpreter's language skills differ from the average person's language skills. According to Sunnari (2006, 26–29), it is essential in interpreting to know and recognise the meaning relations of words and to understand the importance of context. The language skills also include knowledge of connotations and cultural aspects. In addition to standard language, interpreters must know special-field language and its concepts and terminology. Knowledge of register and different dialects is also essential. On top of comprehension, interpreting requires active text production skills. According to Neubert (2000, 23–26), interpreter's language skills require almost perfect knowledge of the source and target languages' grammatical and lexical systems. This includes the notion that languages are constantly changing. Hence, it is important for an interpreter to remember that language skills must be actively maintained and developed further.

The skills needed in interpreting include seeking information and assessing it critically, analysing and anticipation methods, situation control, congress knowledge, general knowledge, techniques in listening, memorising and memory retrieval, use of voice, speech techniques, speech aesthetics, public performing, healthy risk-taking, internalising humanistic values related to the profession and

acquiring working language skills and cultural knowledge. (Hietanen 2004, 278.) Jones (1998, 77–78) sums up some core interpreting skills into golden rules of simultaneous interpreting. The rules deal with communicating, knowing how to use technical equipment, not interpreting something that was not understood or heard, maximising concentration, splitting attention, using short and simple grammatically correct sentences, finishing sentences and making sense. Interpreters must also speak in a confident and clear way, avoid making perceptible corrections and weed unnecessary sounds (Saarevuo & Ojanen 1988, 105–106). In addition to interpreting skills, interpreters also need different professional skills. Interpreting is working with people, so social skills are crucial. Another key factor are professional ethics. Both the International Association of Conference Interpreters (AIIC 2012) and the Finnish Association of Translators and Interpreters (SKTL 1994) have their codes of professional ethics that their members follow. The ethics include maintaining secrecy, being impartial, only accepting assignments for which you are qualified, advancing the profession's good repute, being collegial and securing satisfactory working conditions.

Research method

My research method was quantitative and the data was collected in the form of a survey. The survey was aimed at simultaneous interpreters who have Finnish as one of their working languages. I generated the survey using the e-survey form of the University of Tampere and reached the respondents via email after finding their email addresses using the search tool on the website of the Finnish Association of Translators and Interpreters. The survey consisted of three parts. In the first and second parts, I inquired about some general background information and information related to interpreter training and work. The third part was the core of the survey and it included three questions on competence development including the list of components I gathered. The list comprises the following 19 competence components:

- professional use of mother tongue
- second language skills
- professional use of second language
- knowledge of foreign culture
- preparing for commission
- information seeking skills
- simultaneous interpreting technique
- use of interpreting equipment
- interpreter teamwork
- public speaking

- use of voice
- conference knowledge
- practices of the field
- professional ethics
- working with clients
- use of memory
- ability to concentrate
- stress tolerance
- flexibility

In the survey, I asked the respondents to evaluate whether they thought each of the components had developed most significantly before interpreter training and working life, during interpreter training or in working life. In addition, I inquired how much they thought each component had developed during interpreter training and, on the other hand, in working life. I emailed a link to the survey to 148 interpreters on 26 November 2012 and gave them time to answer until 3 December 2012. I got 48 responses but could analyse only 36 of them, because 12 of the respondents had completed no interpreter training.

Results

First, I asked the respondents when they thought each of their competence components had developed most significantly. Over 50% of the respondents chose the following components to have developed most significantly during interpreting training:

- simultaneous interpreting technique
- use of interpreting equipment
- professional ethics

The majority of the respondents thought that the following components had developed most significantly in working life:

- professional use of second language
- preparing for commission
- information seeking skills
- interpreter teamwork
- conference knowledge
- practices of the field

- working with clients
- stress tolerance
- flexibility

With other components, the responses spread more equally between the options.

The next question was about how much each of the competence components had developed during interpreter training on the scale from one to five, where one meant very much and five not at all. The order of what had developed most during interpreter training is as follows:

1. professional use of second language & simultaneous interpreting technique (as much)
2. second language skills
3. use of interpreting equipment
4. public speaking
5. information seeking skills
6. professional use of mother tongue
7. preparing for commission & professional ethics
8. knowledge of foreign culture & use of memory
9. interpreter teamwork
10. use of voice & ability to concentrate
11. practices of the field
12. conference knowledge
13. flexibility
14. stress tolerance
15. working with clients

The mean values of the components from one to nine were under three, which means they had developed more than to some extent. For the rest of the components, the mean values were more than three but under four, which means they had developed more than a little.

The third question was about how much each of the competence components had developed in working life on the scale from one to five, where one meant very much and five not at all. The mean values were counted, and all of them were under three, most even under two, which means the components had developed a lot. The order of what had developed most in working life is:

1. working with clients
2. preparing for commission

3. professional use of second language
4. information seeking skills & simultaneous interpreting technique & practices of the field
5. second language skills & stress tolerance
6. interpreter teamwork
7. flexibility
8. professional use of mother tongue & use of interpreting equipment
9. use of memory
10. conference knowledge & ability to concentrate
11. professional ethics
12. knowledge of foreign culture & public speaking
13. use of voice

The results indicate that the respondents' competence developed more significantly in working life than during interpreter training both as a whole and with each component separately.

I also made a comparison between those respondents who had completed the EMCI training (13 respondents) and those who had not (23 respondents). Majority of the EMCI trained thought professional use of mother tongue, second language skills and knowledge of foreign culture had developed most significantly before interpreter training and working life, whereas the majority of the other respondents thought none of the components to have developed most then. The majority of the EMCI trained found that the following components had developed most significantly during interpreter training:

- simultaneous interpreting technique
- use of interpreting equipment
- interpreter teamwork
- public speaking
- use of voice
- conference knowledge
- professional ethics
- use of memory

The majority of the other respondents found that only use of interpreting equipment and professional ethics had developed most during interpreter training. The EMCI trained also evaluated a larger number of the components to have developed more during interpreter training than the other respondents did, whereas the other respondents evaluated a larger number of the components

to have developed more in working life than the EMCI trained did. These differences are possibly due to the differences in the scope and level of interpreter training that the two groups had completed.

Conclusions

My thesis offers some valuable insights into the development of simultaneous interpreter's competence. However, no reliable generalisations can be made based on the results gained from my survey. The results only present a viewpoint of the somewhat small group of respondents, who were very heterogeneous when it comes to the interpreter training they had completed. Moreover, the group may not have been representative of all Finnish simultaneous interpreters. Nevertheless, some suggestive conclusions can be made about the competent components that tend to develop significantly during interpreter training and the ones that do not. These conclusions could be beneficial for interpreter training, for example, when planning which components it should focus on. If one wishes to continue examining a similar topic, one could look at a particular interpreter training offered at a given time and could then study more closely how competence develops during this training. One could also take into account the interpreters' working language pairs within the training and find out if there are any differences between these groups of interpreters.